

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA VISOKO ŠOLSTVO,
ZNANOST IN INOVACIJE**

Masarykova cesta 16, 1000 Ljubljana

T: 01 478 46 00
E: gp.mvzi@gov.si
www.mvzi.gov.si

Številka: 024-6/2026-3360-11

Datum: 10. 3. 2026

**INFORMACIJE IN PRIPOROČILA ZA DELOVANJE
PREDSTAVNIKOV USTANOVITELJA V ORGANIH
UPRAVLJANJA JAVNIH RAZISKOVALNIH IN JAVNIH
INFRASTRUKTURNIH ZAVODOV**

dr. Igor Papič
Minister

Kazalo

1.	UVOD	6
2.	OPREDELITEV IN POMEN OPRAVLJANJA JAVNE SLUŽBE	8
2.1.	Opredelitev javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti in infrastrukturne dejavnosti, ki je podpora znanstvenoraziskovalne dejavnosti	8
2.2.	Izpolnjevanje pogojev iz 80. člena ZZrID za izvajanje javne službe oziroma za pridobitev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti	10
3.	RAZMERJE MED USTANOVITELJEM, JRZ OZIROMA JIZ IN PREDSTAVNIKI USTANOVITELJA V NJIHOVIH UPRAVNIH ORGANIH.....	11
4.	UPRAVNI ODBOR – ORGAN UPRAVLJANJA ZAVODA.....	13
4.1.	Pravne podlage, pomembne za delovanje upravnega odbora JRZ in JIZ	13
4.2.	Sestava upravnega odbora	14
4.3.	Mandat upravnega odbora	14
4.4.	Pristojnosti upravnega odbora.....	15
	Določbe ZZrID upravnemu odboru nalagajo naslednje pristojnosti - Upravni odbor:.....	15
4.5.	Pristojnosti upravnega odbora zavoda kot delodajalca v razmerju do poslovnega organa (direktor).....	16
4.6.	Dolžnost izogibanja nasprotju interesov pri odločanju v upravnem odboru	17
4.7.	Povračila sejin in stroškov članom upravnih odborov.....	17
4.8.	Sprejemanje daril v javnem sektorju	18
5.	OPIS STATUSNE UREDITVE ZAVODOV	19
5.1.	Splošni akti JRZ in JIZ.....	19
5.2.	Organi JRZ in JIZ	20
5.2.1.	<i>Upravni odbor zavoda</i>	20
5.2.2.	<i>Direktor</i>	20
5.2.3.	<i>Znanstveni svet</i>	22
5.2.4.	<i>Strokovni svet</i>	22
5.2.5.	<i>Svetovalno telo IZUM: Svet članic COBISS</i>	23
6.	OPIS UPRAVLJANJA ZAVODA Z INVESTICIJAMI IN RAVNANJA S STVARNIM PREMOŽENJEM.....	23
6.1.	Ravnanje s stvarnim premoženjem	23
6.1.1.	<i>Ravnanje s stvarnim premoženjem v lasti (JRZ)</i>	23
6.1.2.	<i>Ravnanje s stvarnim premoženjem v upravljanju (JIZ)</i>	24
6.1.3.	<i>Zemljišča za izvajanje izobraževalnih ter raziskovalnih in razvojnih dejavnosti s področja kmetijstva in gozdarstva</i>	26
6.2.	Investicijska vlaganja.....	26
6.2.1.	<i>Investicijska vlaganja – splošno (velja za JRZ in JIZ)</i>	26
6.2.2.	<i>Investicijska vlaganja JRZ</i>	28
6.2.2.1.	<i>Raziskovalna oprema in raziskovalna infrastruktura</i>	28
6.2.2.2.	<i>Investicije in investicijsko vzdrževanje</i>	28

6.2.2.3.	<i>Sredstva za amortizacijo v okviru stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in plačil po raziskovalnih urah</i>	29
6.2.3.	<i>Investicijska vlaganja JIZ</i>	30
6.2.3.1.	<i>Sredstva za nakup opreme in raziskovalne infrastrukture</i>	30
6.2.3.2.	<i>Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje</i>	30
7.	OPIS FINANCIRANJA IN POSLOVANJA JRZ IN JIZ	30
7.1.	Splošno	30
7.2.	Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje JRZ	32
7.3.	Financiranje JIZ	32
7.4.	Poslovanje JRZ in JIZ	33
7.4.1.	<i>ZJF in Zakon o računovodstvu</i>	33
7.4.2.	<i>Priprava programa dela in finančnega načrta</i>	33
7.4.2.1.	<i>Izhodišča za pripravo finančnih načrtov</i>	33
7.4.2.2.	<i>Program dela</i>	34
7.4.2.3.	<i>Finančni načrt</i>	34
7.4.2.4.	<i>Kadrovski načrt</i>	35
7.4.3.	<i>Sprejem programa dela in finančnega načrta</i>	36
7.4.4.	<i>Priprava rebalansa programa dela in finančnega načrta</i>	36
7.4.5.	<i>Letno poročilo</i>	36
7.4.6.	<i>Sanacijski načrt</i>	39
7.4.7.	<i>Poročilo o evalvaciji iz 31. člena ZZrID (poročilo o institucionalni samoevalvaciji)</i>	40
7.4.8.	<i>Presežek prihodkov nad odhodki in presežek odhodka nad prihodki</i>	40
7.4.9.	<i>Obravnava letnega popisa sredstev in obveznosti do virov sredstev</i>	42
7.4.10.	<i>Zadolževanje in izdajanje poroštev zavodov</i>	44
7.4.11.	<i>Ustanovitev gospodarske družbe po 77. členu ZZrID</i>	45
8.	OPIS SISTEMA NADZORA NAD DELOVANJEM ZAVODOV	45
8.1.	Zunanji nadzor	45
8.1.1.	<i>Nadzor Računskega sodišča RS</i>	45
8.1.2.	<i>Odgovornost upravnega odbora za ugotovljene nepravilnosti in mnenje Računskega sodišča RS</i>	46
8.1.3.	<i>Pregled letnega poročila JRZ in JIZ s strani pooblaščenega revizorja v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje</i>	46
8.1.4.	<i>Nadzor Urada RS za nadzor proračuna</i>	47
8.1.5.	<i>Nadzor ARIS</i>	47
8.1.6.	<i>Nadzor ministrstva</i>	47
8.1.7.	<i>Upravni odbor kot pobudnik/naročnik zunanje revizije</i>	48
8.2.	Notranji nadzor	48
8.2.1.	<i>Notranje revidiranje</i>	48
8.2.2.	<i>Notranje revidiranje v zavodih z najemom zunanjega izvajalca</i>	49
8.2.3.	<i>Odnos med notranjo revizijo in upravnim odborom zavoda</i>	50

9.	OPIS IZVAJANJA TRŽNE DEJAVNOSTI ZAVODOV.....	50
9.1.	Pravne podlage za opravljanje tržne dejavnosti.....	50
9.2.	Razmejitev prihodkov in odhodkov na javno službo in tržno dejavnost	51
9.3.	Plačilo delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu.....	52
10.	PREGLED OSNOVNIH IZRAZOV.....	53
11.	PREGLED SPREJETIH STRATEŠKIH DOKUMENTOV IN POVEZAVE DO NEKATERIH BAZ PODATKOV	57
12.	VIRI IN PRAVNE PODLAGE.....	59

1. UVOD

»Javni zavod je pravna oseba javnega prava, ki jo za izvajanje javne službe ustanovi država, občina, mesto ali druga, z zakonom pooblaščen javna pravna oseba. Cilj poslovanja javnega zavoda ni pridobivanje dobička, ampak z danimi sredstvi zagotoviti kar največji obseg dobrin javne službe.«¹ Javni zavod je del javnega sektorja, ki ga definirata Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18, 195/20 – odl. US, 18/23 – ZDU-10, 76/23, 24/25 – ZFisP-1, 39/25, 85/25 – ZPJS in 112/25; v nadaljnjem besedilu: ZJF) in Zakon o skupnih temeljnih sistema plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/24; v nadaljnjem besedilu: ZSTSPJS), in sicer:

ZJF v 8. točki prvega odstavka 3. člena določa: »Javni sektor so neposredni in **posredni uporabniki**, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, oba v obveznem delu zavarovanja, javni gospodarski zavodi, javna podjetja in druge pravne osebe, v katerih imajo država ali občine odločujoč vpliv na upravljanje.«.

ZSTSPJS v 1. točki 2. člena določa:

»Javni sektor so:

- državni organi in samoupravne lokalne skupnosti (v nadaljnjem besedilu: lokalna skupnost),
- javne agencije, javni skladi, **javni zavodi** in javni gospodarski zavodi ter
- druge osebe javnega prava, ki so neposredni ali posredni uporabniki državnega proračuna ali proračuna lokalne skupnosti.

Javna podjetja in gospodarske družbe, v katerih ima večinski delež oziroma prevladujoč vpliv država ali lokalna skupnost, niso del javnega sektorja v skladu s tem zakonom.«.

Enako definicijo javnega sektorja kot ZSTSPJS v drugem in tretjem odstavku 2. člena vsebuje tudi Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 32/25; v nadaljnjem besedilu: ZJU-1), ki se uporablja od 1. 1. 2026.

Javni zavodi so pravne osebe javnega prava, uporabniki proračuna, posredni uporabniki proračuna, uporabniki enotnega kontnega načrta (v nadaljnjem besedilu: uporabniki EKN) in so del javnega sektorja.

Javni raziskovalni zavodi in javni infrastrukturni zavodi (v nadaljnjem besedilu: JIZ) so javni zavodi. Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (Uradni list RS, št. 186/21, 40/23, 102/24 in 40/25; v nadaljnjem besedilu ZZrID) v 67. členu določa:

»(1) Javni raziskovalni zavod je zavod, ki ga za namen neodvisnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti ustanovi Republika Slovenija na predlog ministrstva, pristojnega za znanost, ali SAZU na podlagi veljavnega zakona, ki ureja SAZU. Zavod je ustanovljen za izvajanje javne službe po tem zakonu in je v aktu o ustanovitvi opredeljen kot javni raziskovalni zavod.

(2) Javni infrastrukturni zavod je zavod, ki ga ustanovi Republika Slovenija na predlog ministrstva, pristojnega za znanost za izvajanje javne službe, in sicer infrastrukturne dejavnosti kot podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti po tem zakonu, in ki je v aktu o ustanovitvi opredeljen kot javni infrastrukturni zavod. Javni infrastrukturni zavod lahko opravlja tudi znanstvenoraziskovalno dejavnost, če ima to opredeljeno v aktu o ustanovitvi.«.

Javni raziskovalni zavodi, ki jih je ustanovila Republika Slovenija (v nadaljnjem besedilu: JRZ)², so:

1. Geološki zavod Slovenije (GeoZS),
2. Gozdarski inštitut Slovenije (GIS),
3. Institut »Jožef Stefan« (IJS),
4. Inštitut za hidravlične raziskave (Hidroinštitut),

¹ Računsko sodišče RS (2021), REVIZIJSKO POROČILO Učinkovitost sistema upravljanja javnih zavodov, str. 12

² Za potrebe tega dokumenta se kratica JRZ uporablja za javne raziskovalne zavode, ki jih je ustanovila Republika Slovenija. Javni raziskovalni zavod je sicer tudi Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki ga je ustanovila Slovenska akademija znanosti in umetnosti (Republika Slovenija ni ustanoviteljica).

5. Inštitut za ekonomska raziskovanja (IER),
6. Inštitut za kovinske materiale in tehnologije (IMT),
7. Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko (IMFM),
8. Inštitut za narodnostna vprašanja (INV),
9. Inštitut za novejšo zgodovino (INZ),
10. Kemijski inštitut (KI),
11. Kmetijski inštitut Slovenije (KIS),
12. Nacionalni inštitut za biologijo (NIB),
13. Pedagoški inštitut (PI),
14. Rudolfovo - Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto (Rudolfovo),
15. Urbanistični inštitut Republike Slovenije (UIRS),
16. Zavod za gradbeništvo Slovenije (ZAG) in
17. Znanstveno-raziskovalno središče Koper (ZRS Koper).

JIZ sta:

1. Akademska in raziskovalna mreža Slovenije (Arnes) in.
2. Inštitut informacijskih znanosti (IZUM).

Če JRZ ustanovi Republika Slovenija (v nadaljnjem besedilu: RS), ustanoviteljske pravice in obveznosti izvršuje Vlada RS. Dva JRZ, ki ju je ustanovila RS, imata soustanovitelja. Pravice in obveznosti soustanoviteljev so urejene s pogodbo med Vlado RS in soustanoviteljem³.

JRZ in JIZ so pravne osebe s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi, ki jih določajo Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP; v nadaljnjem besedilu: ZZ), ZZrID, drugi predpisi in akti o ustanovitvi JRZ oziroma JIZ.

Na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti je RS ustanovila Javno agencijo za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ARIS). Vloga ARIS je opravljanje strokovnih, razvojnih in izvršilnih nalog v zvezi z izvajanjem sprejete Znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije Slovenije oziroma njenih posameznih delov, drugih strateških dokumentov države in EU ter izvajanje drugih nalog spodbujanja znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti v skladu z namenom, določenim v aktu o ustanovitvi, in morebitnimi usmeritvami ministrstva, pristojnega za znanost, ki morajo biti pri posameznih ukrepih usklajena z ministrstvi, ki zanje zagotavljajo sredstva. ARIS opravlja z ZZrID določene naloge v javnem interesu za zagotovitev trajnega, strokovnega in neodvisnega odločanja o izbiri aktivnosti znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna oziroma iz sredstev proračuna EU (43. člen ZZrID).

Predstavniki ustanovitelja v organih upravljanja javnih zavodov, ki jih je ustanovila država, zastopajo javni interes Republike Slovenije, ki je opredeljen v predpisih, aktih o ustanovitvi javnih zavodov in sprejetih strateških dokumentih države in EU in ga javni zavodi uresničujejo predvsem z izvajanjem javne službe zaradi katere so ustanovljeni, in drugih dejavnosti, ki so opredeljene v predpisih in njihovih aktih o ustanovitvi. Predstavniki ustanovitelja v organih upravljanja zavodov delujejo samostojno, za svoje delovanje v organih upravljanja zavodov so osebno odgovorni in na sejah glasujejo po lastni vesti. Za uspešno delovanje upravnih odborov javnih zavodov je ključnega pomena, da člani upravnih odborov javnih zavodov, med njimi tudi predstavniki

³ JRZ z soustanoviteljem sta:

1. Kemijski inštitut: Ustanovitelj Kemijskega inštituta je RS. Ustanoviteljske pravice in obveznosti v imenu RS izvršuje Vlada RS. Soustanovitelj Kemijskega inštituta kot javnega raziskovalnega zavoda je Slovenska akademija znanosti in umetnosti (v nadaljnjem besedilu: SAZU). Medsebojne pravice in obveznosti med Republiko Slovenijo, kot ustanoviteljem javnega raziskovalnega zavoda Kemijski inštitut, in SAZU, kot soustanoviteljem Kemijskega inštituta, ureja »Pogodba o ureditvi medsebojnih pravic in obveznosti soustanoviteljev javnega raziskovalnega zavoda Kemijski inštitut št. C3330-23-652001«, ki jo je v imenu RS sklenila Vlada RS.
2. Inštitut za narodnostna vprašanja: Ustanovitelj Inštituta za narodnostna vprašanja je RS. Ustanoviteljske pravice in obveznosti v imenu RS izvršuje Vlada RS. Soustanovitelja Inštituta za narodnostna vprašanja kot javnega raziskovalnega zavoda sta SAZU in Univerza v Ljubljani. Medsebojne pravice in obveznosti iz ustanoviteljstva oziroma soustanoviteljstva Inštituta za narodnostna vprašanja RS, SAZU in Univerza v Ljubljani ureja »Pogodba o ureditvi medsebojnih pravic in obveznosti soustanoviteljev javnega raziskovalnega zavoda Inštitut za narodnostna vprašanja št. C3330-23-652002«, ki jo je v imenu RS sklenila Vlada RS.

ustanovitelja, poznajo predpise, dejavnosti javnih zavodov kot tudi finančno poslovanje javnih zavodov.

Namen tega gradiva je zagotoviti osnovne informacije in priporočila za učinkovitejše delo predstavnikov ustanovitelja v organih upravljanja JRZ in JIZ, katerih ustanoviteljica je RS. Gradivo je delovni pripomoček in se praviloma posodablja enkrat letno, zato je treba pri njegovi uporabi vedno upoštevati veljavne predpise.

Gradivo se nanaša samo na JRZ in JIZ, katerih ustanoviteljica je RS. Navedbe glede zavodov, uporabnikov proračuna, posrednih uporabnikov proračuna in uporabnikov EKN veljajo za vse JRZ in JIZ.

2. OPREDELITEV IN POMEN OPRAVLJANJA JAVNE SLUŽBE

2.1. Opredelitev javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti in infrastrukturne dejavnosti, ki je podpora znanstvenoraziskovalne dejavnosti

Namen javne službe je zagotavljanje javnih dobrin in storitev. Kot javne službe se opravljajo z zakonom določene dejavnosti, katerih trajno in nemoteno opravljanje zagotavlja RS v javnem interesu.

JIZ kot javno službo izvaja infrastrukturne dejavnosti kot podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti po ZZrID (drugi odstavek 67. člena ZZrID).

Javna služba na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti je določena v 79. členu ZZrID. Izvajajo jo prejemniki stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, to so javne raziskovalne organizacije,⁴ raziskovalne organizacije javnega prava, opredeljene v 81. členu ZZrID in raziskovalne organizacije zasebnega prava iz 82. člena ZZrID, to je koncesionarji na podlagi podeljenih koncesij za izvajanje javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

Javna služba na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti predstavlja znanstvene in družbeno oziroma gospodarsko pomembne ter neodvisne znanstvene raziskave in podporne dejavnosti za njihovo izvajanje, ki se izvajajo neprekinjeno, kakovostno in nepridobitno ter katerih rezultati so javno dostopni ter pomembni za znanstveni in družbeni oziroma gospodarski razvoj Slovenije. Javna služba na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti obsega raziskovalne programe in usposabljanje mladih raziskovalcev ter infrastrukturno, upravljavsko in podporno dejavnost ter drugo institucionalno infrastrukturo, programe nacionalnih raziskav in razvoja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, financiranih prek stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

Izvajalci javne službe so subjekti, katerih glavni cilj na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti je neodvisna izvedba raziskav oziroma obsežna razširitev rezultatov teh dejavnosti prek izobraževanja, objav ali prenosa znanja.

Javno službo na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti izvajajo javne raziskovalne organizacije, s čimer uresničujejo svoje temeljno poslanstvo. Javne raziskovalne organizacije morajo za izvajanje javne službe izpolnjevati pogoje iz 80. člena ZZrID.

Javno službo lahko izvajajo tudi raziskovalne organizacije javnega prava, opredeljene v 81. členu ZZrID, in raziskovalne organizacije zasebnega prava iz 82. člena ZZrID, oboje morajo za izvajanje javne službe izpolnjevati pogoje iz 80. člena ZZrID.

Raziskovalnim organizacijam zasebnega prava iz 82. člena ZZrID se za izvajanje javne službe

⁴ Javna raziskovalna organizacija je organizacija, ki jo je z namenom izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti ustanovila Republika Slovenija ali druga z zakonom pooblaščená pravna oseba javnega prava in je glede na pravno subjektiviteto javni raziskovalni zavod, javna univerza ali javni samostojni visokošolski zavod (9. točka 5. člena ZZrID).

na podlagi javnega razpisa podeli koncesija, javni zavodi iz 81. člena ZZrID pa izvajajo javno službo na način, kot to velja za javne raziskovalne organizacije⁵.

Javna služba se financira oziroma sofinancira iz javnih virov.

JRZ lahko poleg dejavnosti javne službe opravljajo tudi tržno dejavnost, povezano z dejavnostmi iz prvega odstavka 79. člena ZZrID, pri čemer te ne smejo posegati v obseg in kakovost zagotavljanja javne službe. Kadar JRZ opravlja tržno dejavnost, mora biti cena na trgu oblikovana tako, da upošteva polno lastno ceno tržne dejavnosti, ki mora vključevati vse neposredne in posredne stroške zagotavljanja te tržne storitve (več v poglavju 9. Opis izvajanja tržne dejavnosti zavodov).

Tudi JIZ lahko poleg dejavnosti javne službe opravljajo tržno dejavnost, povezano z javno službo, pri čemer ta ne sme posegati v obseg in kakovost zagotavljanja javne službe. Kadar JIZ opravlja tržno dejavnost, mora biti cena na trgu oblikovana tako, da zajema polno lastno ceno tržne dejavnosti, ki mora vključevati vse neposredne in posredne stroške zagotavljanja te tržne storitve (več v poglavju 9. Opis izvajanja tržne dejavnosti zavodov).

JRZ in JIZ prihodke in odhodke javne službe ter tržne dejavnosti vodijo ločeno v skladu z veljavnimi finančnimi predpisi.

Prihodki znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz 2. ter 5. do 9. točke drugega odstavka 12. člena ZZrID se pri prejemnikih stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti obravnavajo enako kot prihodki javne službe. Ti so:

»2. financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na podlagi javnih razpisov, javnih pozivov ali sklenitve neposredne pogodbe v skladu z javnofinančnimi predpisi, za raziskovalne projekte, raziskovalno infrastrukturo in raziskovalno opremo, razvoj znanstvenih kadrov, mednarodno sodelovanje, znanstvene publikacije in znanstvene monografije, programe zgodnjega uvajanja šolske mladine v področje raziskovanja ter odprtost in popularizacijo znanosti v skladu z načini, opredeljenimi za posamezno aktivnost znanstvenoraziskovalne dejavnosti v tem zakonu;«,

»5. sofinanciranje večstranskih transnacionalnih raziskovalnih projektov, ki se sofinancirajo prek mednarodnih organizacij ali konzorcijev v okviru programov EU, pri katerih je postopek razpisa za dodelitev sredstev izveden na evropski oziroma transnacionalni ravni, skladno s postopki, predvidenimi za izvajanje programov EU ali z avtonomno določenim pravom, in ki so bili izbrani v sofinanciranje na podlagi mednarodnih evalvacij in finančnih uskladitev v okviru programov in sodelovanj, h katerim je pristopila bodisi Republika Slovenija, bodisi ministrstvo, pristojno za znanost, druga ministrstva, ARIS ali druga pravna oseba javnega prava;

6. sofinanciranje raziskovalnih projektov, ki so bili na razpisih v okviru centralnih programov EU odlično ocenjeni, vendar tam niso bili sprejeti v sofinanciranje;

7. sofinanciranje raziskovalnih projektov, ki so bili izbrani v sofinanciranje v okviru centralnih programov EU in omogočajo dopolnjevanje z drugimi evropskimi ali državnimi sredstvi;

8. sofinanciranje na podlagi javnega povabila zainteresiranim izvajalcem, ki ga izvede ARIS v skladu s tretjim odstavkom 23. člena in tretjim odstavkom 35. člena tega zakona;

9. sofinanciranje izvajanja ukrepov odprte znanosti;«.

Sklepi o ustanovitvi JRZ v 20. členu glede javne službe dodatno določajo, da se prihodki znanstvenoraziskovalne in z njo povezane dejavnosti iz proračuna Evropske unije za izvajanje centraliziranih in drugih programov Evropske unije ter od drugih evropskih institucij pri JRZ obravnavajo enako kot prihodki javne službe.

Sklepa o ustanovitvi JIZ glede javne službe dodatno določata, da so prihodki infrastrukturne ali znanstvenoraziskovalne in z njo povezane dejavnosti iz proračuna Evropske unije za izvajanje centraliziranih in drugih programov Evropske unije ter od drugih evropskih institucij pri JIZ obravnavajo enako kot prihodki javne službe.

⁵ Javni zavodi iz 81. člena ZZrID lahko na novo vstopijo v sistem stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti na podlagi javnega razpisa, ki se lahko objavi eno leto pred začetkom evalvacije raziskovalnih programov iz 30. člena ZZrID (tretji odstavek 81. člena ZZrID).

JRZ na podlagi predpisov s področja delovanja posameznega zavoda lahko poleg javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti izvajajo javno službo in (strokovne) naloge tudi na drugih področjih, in jih določajo področni predpisi⁶. Strokovne naloge, naloge javne službe in naloge po pooblastilu, ki jih izvajajo JRZ, so navedene oziroma povzete v aktih o ustanovitvi posameznega JRZ⁷.

JIZ lahko poleg javne službe na področju infrastrukturne dejavnosti kot podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti po ZZrID, izvajajo javno službo tudi na drugih področjih na podlagi predpisov s področja delovanja posameznega zavoda. Strokovne naloge, naloge javne službe in naloge po pooblastilu so navedene v aktih o ustanovitvi posameznega JIZ.

2.2. Izpolnjevanje pogojev iz 80. člena ZZrID za izvajanje javne službe oziroma za pridobitev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti

Vsi izvajalci javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, torej tudi JRZ, morajo izpolnjevati minimalne pogoje za pridobitev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz 80. člena ZZrID, ki določa:

»(1) Za pridobitev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti mora raziskovalna organizacija dosegati minimalne vstopne pogoje zmogljivosti in pogoje znanstvene odličnosti.

(2) V okviru doseganja zmogljivosti mora raziskovalna organizacija imeti skupaj najmanj 30 FTE zaposlitev raziskovalcev za znanstvenoraziskovalno dejavnost v zadnjih osmih zaključenih koledarskih letih in v tem obdobju imeti dodeljena sredstva najmanj v vrednosti 500.000 eurov iz sredstev za aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti. V vsoti sredstev iz prejšnjega stavka se upoštevajo prejeta sredstva ARIS, sredstva projektov okvirnega programa EU za raziskave, razvoj in inovacije, pri katerih se upošteva višina podpisanih pogodb, sredstva projektov, ki so rezultat partnerskih projektov okvirnega programa, oziroma sredstva projektov iz gospodarstva, pri katerih upoštevana vrednost ne sme presegati ene tretjine minimalne vrednosti sredstev iz prvega stavka.

(3) V okviru doseganja pogojev znanstvene odličnosti mora imeti raziskovalna organizacija v zadnjem osemletnem obdobju podpisani najmanj dve pogodbi za raziskovalne oziroma inovacijske projekte okvirnega programa EU za raziskave, razvoj in inovacije ali projektov, ki so rezultat partnerskih projektov okvirnega programa EU, ali vsaj eno pogodbo za center odličnosti, financiran na osnovi centralnih programov EU.

(4) Seznam instrumentov okvirnega programa EU za raziskave, razvoj in inovacije, instrumentov, ki so rezultat ukrepov okvirnega programa EU, ter instrumente centrov odličnosti enkrat letno pripravi ministrstvo, pristojno za znanost, in je objavljen na spletni strani ministrstva, pristojnega za znanost, in ARIS.

(5) Podrobnejša opredelitev načina preverjanja pogojev iz drugega in tretjega odstavka tega člena je opredeljena v splošnem aktu ARIS.«.

Glede izpolnjevanja pogojev iz 80. člena ZZrID določa naslednje izjeme:

- V sedmem odstavku 81. člena je določeno: Če se v šestem letu pogodbenega obdobja iz prvega odstavka 28. člena tega zakona ugotovi, da javni zavod ne izpolnjuje pogojev iz 80. člena tega zakona, ARIS ne glede na prvi odstavek 28. člena tega zakona sklene pogodbo o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti le za pogodbeno obdobje dveh let in v višini 90 % vrednosti stabilnega financiranja zadnjega leta preteklega pogodbenega obdobja. Če javni zavod po dveh letih še vedno ne izpolnjuje pogojev iz 80. člena tega zakona, mu stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne

⁶ Npr. Zakon o gozdovih za Gozdarski inštitut Slovenije, Zakon o rudarstvu za Geološki zavod Slovenije, Zakon o kmetijstvu in drugi predpisi s področja kmetijstva za Kmetijski inštitut Slovenije, Znanstvenoraziskovalno središče Koper, Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju za Inštitut za ekonomska raziskovanja, Zakon o izenačevanju možnosti invalidov in Zakon o urejanju prostora za Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Zakon o varstvu okolja, Zakon o meroslovju (ETALON).

⁷ Pri javnih raziskovalnih zavodih so navedene v 4. in 20. členu akta o ustanovitvi (pri Rudolfovem v 4. in 18. členu).

- dejavnosti s koncem drugega leta pogodbenega obdobja preneha⁸.
- V sedmem odstavku 81.a člena je določeno: Izpolnjevanje pogojev iz 80. člena tega zakona se pri novi javni raziskovalni organizaciji preveri osem let po ustanovitvi. Če javna raziskovalna organizacija takrat ne izpolnjuje pogojev iz 80. člena tega zakona, se ji določi dveletno obdobje, v katerem prejema 90 % stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz preteklega leta. Če nova javna raziskovalna organizacija po dveh letih ne izpolnjuje pogojev iz 80. člena tega zakona, ji stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti s koncem dveletnega obdobja preneha.
- V 81.b členu ZZrID je določeno: (1) Z javno raziskovalno organizacijo, prejemnico stabilnega financiranja, ki ob preverjanju izpolnjevanja pogojev iz 80. člena tega zakona ne izpolnjuje pogojev, se ne glede na prvi odstavek 28. člena tega zakona pogodba o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti sklene le za pogodbeno obdobje dveh let in v višini 90 % vrednosti stabilnega financiranja zadnjega leta preteklega pogodbenega obdobja. Če navedena javna raziskovalna organizacija po dveh letih še vedno ne izpolnjuje pogojev iz 80. člena tega zakona, ji stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti s koncem drugega leta preneha. (2) Če gre v primeru iz drugega stavka prejšnjega odstavka za javni raziskovalni zavod, ministrstvo, pristojno za znanost, ustanovitelju, ustanovitelju poda predlog za prenehanje ali statusno preoblikovanje javnega raziskovalnega zavoda.

Predstavnikom ustanovitelja v UO priporočamo, da se člani upravnega odbora enkrat letno, v okviru vsebin letnega poročila, seznanijo z izpolnjevanjem pogojev iz 80. člena ZZrID in v primeru, če JRZ ocenjuje, da pogoji niso izpolnjeni, tudi z ukrepi, ki bodo omogočili izpolnitev pogojev do določenih rokov.

3. RAZMERJE MED USTANOVITELJEM, JRZ OZIROMA JIZ IN PREDSTAVNIKI USTANOVITELJA V NJIHOVIH UPRAVNIH ORGANIH

JRZ in JIZ so pravne osebe s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi, ki jih določajo ZZ, ZZrID, drugi predpisi in akti o ustanovitvi.

Ustanoviteljske pravice in obveznosti JRZ in JIZ, ki jih je ustanovila RS, izvršuje Vlada RS.

Avtonomija JRZ

Osebam in organizacijam, ki opravljajo znanstvenoraziskovalno oziroma inovacijsko dejavnost, je zagotovljena avtonomija znanstvenega raziskovanja oziroma inovacijskega dela (prvi odstavek 2. člena ZZrID).

JRZ so pri svojem delu avtonomni, kar jim zagotavlja predvsem:

1. svobodo raziskovanja in posredovanja znanja;
2. samostojno upravljanje sredstev stabilnega financiranja v skladu z ZZrID;
3. samostojno urejanje notranje organiziranosti in delovanja v skladu s predpisi, aktom o ustanovitvi in statutom;
4. sprejemanje pogojev za izvolitev v raziskovalne nazive ob upoštevanju minimalnih pogojev, določenih v splošnem aktu ARIS;
5. izvolitve v raziskovalne nazive;
6. izbiro zaposlenih za zasedbo delovnih mest;
7. oblikovanje in določitev področij znanstvenoraziskovalnega dela;
8. volitve, imenovanja in odpoklic organov v skladu z ZZrID, statuti in drugimi akti;
9. odločanje o oblikah sodelovanja z drugimi organizacijami (59. člen ZZrID).

JRZ na podlagi ZZrID postajajo lastniki stvarnega premoženja, pridobljenega iz javnih in drugih virov (prehodno obdobje petih let) (60. in 105. člen ZZrID).

Javnim raziskovalnim organizacijam je ob izpolnjenih pogojih omogočena ustanovitev gospodarske družbe (77. člen ZZrID).

⁸ Pri koncesionarjih ni izjeme, osmi odstavek 82. člena določa: Če se v šestem letu pogodbenega obdobja iz prvega odstavka 28. člena tega zakona ugotovi, da koncesionar ne izpolnjuje pogojev iz 80. člena tega zakona, se koncesije za naslednje šestletno obdobje ne podeli.

JRZ in JIZ lahko izvajajo dejavnosti, ki so opredeljene v njihovem aktu o ustanovitvi. Spremembo dejavnosti lahko predlaga ustanovitelj sam ali na predlog JRZ oz. JIZ tako, da ustanovitelj spremeni akt o ustanovitvi. Spremembo akta o ustanovitvi sprejme Vlada RS in jo objavi v Uradnem listu RS.

V skladu z 51. členom ZZ ustanovitelj lahko odloči o statusnih spremembah zavoda, tudi JRZ in JIZ. To pomeni da ustanovitelj lahko odloči, da se JRZ oz. JIZ pripoji drugemu zavodu, da se dvoje ali več zavodov spoji v en zavod ali da se zavod razdeli na dvoje ali več zavodov, da se organizacijska enota zavoda izloči in pripoji drugemu zavodu ali organizira kot samostojen zavod. Ustanovitelj lahko odloči tudi, da se zavod ali njegova organizacijska enota organizira kot podjetje.

Ministrstvo, pristojno za znanost (MVZI) ustanovitelju (Vladi RS) poda predlog za prenehanje ali statusno preoblikovanje JRZ, če JRZ po dveh letih od leta, ko je bilo treba izpolniti pogoje iz 80. člena ZZrID, teh še vedno ne izpolnjuje (81.b člen ZZrID).

Ustanovitelj svoja ustanoviteljska upravičenja do JRZ oz. JIZ izvršuje posredno, upošteva določbe veljavnega zakona, ki ureja izvrševanje proračuna v posameznem letu, tudi prek postopka soglasja k programu dela in finančnega načrta ter letnega poročila JRZ in JIZ.

Soglasja ustanovitelja (Vlade RS), ki si jih mora JRZ oz. JIZ pridobiti k odločitvam upravnega odbora:

- na podlagi ZZrID:
 - o k predlogu o načinu pokrivanja presežka odhodkov nad prihodki (upravni odbor na predlog direktorja predlaga ustanovitelju) (11. točka drugega odstavka 69. člena ZZrID);
 - o pred sklenitvijo pravnega posla, s katerim odtuji ali obremeni stvarno premoženje, ki ga ima v lasti, katerega pogodbena vrednost presega 50.000 evrov, sicer je pravni posel ničen (tretji odstavek 60. člena ZZrID),
 - o pred brezplačno odtujitvijo ali obremenitvijo stvarnega premoženja, ki ga ima v lasti, sicer je pravni posel ničen (tretji odstavek 60. člena ZZrID);
 - o za ustanovitev gospodarske družbe, ki mora temeljiti na družbeni pogodbi (na predlog upravnega odbora), torej pred ustanovitvijo. Pripravljena mora biti vsa potrebna dokumentacija, na podlagi katere lahko ustanovitelj sprejme odločitev (peti odstavek 77. člena ZZrID);
- k postopkom, ki so neposredno določeni v aktu o ustanovitvi:
 - o predhodno soglasje ustanovitelja preden JRZ postane pridružena članica univerze (drugi odstavek 6. člena akta o ustanovitvi JRZ⁹);
 - o soglasje ustanovitelja k ustanovitvi zavoda, če JRZ v okviru svoje dejavnosti ustanovi drug zavod (soglasje preden je zavod ustanovljen).

Soglasja ministra, pristojnega za znanost, to je soglasja MVZI, ki si jih mora pridobiti JRZ oz. JIZ, k odločitvam upravnega odbora:

- predhodno soglasje k umestitvi delovnih mest ekspertov (»Ekspert za javna naročila«, »Ekspert – programer«, »Ekspert – projektant IS« in »Ekspert analitik/metodolog) v akte o sistemizaciji delovnih mest. Soglasje se lahko poda, če uporabnik proračuna izkaže, izpolnjevanje pogojev iz 5. člena ter ob upoštevanju določb 6. člena Aneksa h Kolektivni pogodbi za raziskovalno dejavnost (Uradni list RS, št. 99/24, 109/24 – popr. in 22/25 – popr.),
- soglasje k sprejetemu programu dela in finančnemu načrtu (skladno z zakonom, ki ureja izvrševanje proračuna Republike Slovenije),
- soglasje k sprejetemu letnemu poročilu (skladno z zakonom, ki ureja izvrševanje proračuna Republike Slovenije).

Med pomembnejše ustanoviteljske pravice sodi pravica imenovati določeno število predstavnikov ustanovitelja v organ upravljanja JRZ in JIZ, to je v upravni odbor zavoda. Imenovanje in razrešitev predstavnika ustanovitelja v organu upravljanja javnega zavoda je pristojnost ustanovitelja, ki mu zagotavlja, da lahko učinkovito izvaja svoj vpliv nad delovanjem javnega zavoda, ki izvaja javno službo.

⁹ Izjema JRZ Rudolfovo, pri katerem je določba v enajstem odstavku 4. člena akta o ustanovitvi.

Predstavnike ustanovitelja v organ upravljanja JRZ in JIZ imenuje in razreši Vlada RS na predlog ministrstev¹⁰.

70. člen ZZrID določa: Člani upravnega odbora javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda morajo svoje naloge opravljati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika¹¹. Za kršitev dolžne skrbnosti in zaradi kršitve varovanja poslovne skrivnosti so odškodninsko odgovorni po splošnih načelih obligacijskega prava, pri čemer javni raziskovalni ali infrastrukturni zavod sklene tudi ustrezno zavarovanje odgovornosti članov upravnega odbora. Zavarovanje odgovornosti članov upravnega odbora je pravica, s katero jih mora JRZ oziroma JIZ seznaniti, člani upravnega odbora pa se lahko ne odločijo za sklenitev zavarovanja odgovornosti.

Predstavniki ustanovitelja v organih upravljanja zavodov delujejo samostojno, za svoje delovanje v organih upravljanja zavodov so osebno odgovorni in na sejah glasujejo po lastni vesti. Za uspešno delovanje upravnih odborov JRZ in JIZ je ključnega pomena, da člani upravnih odborov, med njimi tudi predstavniki ustanovitelja, poznajo predpise, strateške dokumente, dejavnosti JRZ in JIZ kot tudi finančno poslovanje javnih zavodov. Gradiva za seje organa upravljanja zavodov samostojno preučijo, v kolikor se v zvezi z gradivom izpostavijo konkretna strokovna vprašanja ali dileme, jim MVZI na podlagi njihovega pisnega zaprosila zagotovi ustrezno strokovno pomoč.

Član upravnega odbora JRZ oz. JIZ, ki je predstavnik ustanovitelja, je lahko hkrati član v največ treh organih nadzora ali upravljanja pravnih oseb javnega sektorja, v katerih vlogo ustanovitelja v imenu RS izvršuje Vlada RS. Javni uslužbenec, ki je zaposlen v državnem organu, je lahko hkrati član v največ dveh organih nadzora ali upravljanja pravnih oseb javnega sektorja, v katerih vlogo ustanovitelja v imenu RS izvršuje vlada RS.¹²

Za izbor predstavnikov ustanovitelja v upravnem odboru JRZ oziroma JIZ MVZI oziroma ministrstva, ki v dotični JRZ ali JIZ predlagajo predstavnika ustanovitelja, pripravi(jo) in objavi(jo) javni poziv, s katerim pozove zainteresirane posameznike, da kandidirajo za predstavnika ustanovitelja v organu upravljanja posameznega zavoda.

Predstavniki ustanovitelja so v upravni odbor JRZ oz. JIZ imenovani s sklepom Vlade RS.

MVZI predlaga predstavnikom ustanovitelja v UO, da se zapisniki sej upravnega odbora JRZ oz. JIZ objavljajo na spletni strani JRZ oz. JIZ.

4. UPRAVNI ODBOR – ORGAN UPRAVLJANJA ZAVODA

4.1. Pravne podlage, pomembne za delovanje upravnega odbora JRZ in JIZ

Organ upravljanja JRZ in JIZ je upravni odbor.

Pristojnosti (naloge) upravnega odbora JRZ in JIZ določata ZZrID in akt o ustanovitvi posameznega JRZ oz. JIZ (glejte tudi 3. poglavje).

S poslovníkom upravnega odbora oziroma statutom JRZ oz. JIZ se lahko natančneje določi način dela upravnega odbora (npr. sklicevanje in vodenje ter potek sej, način sprejemanja odločitev, vzdrževanje reda na sejah, pisanje (in podpisovanje) zapisnikov in pismenih odpravkov odločitev ter sklepov upravnega odbora, izvolitev predsednika in njegovega podpredsednika, ter druga pomembna vprašanja za delo upravnega odbora).

¹⁰ Ministrstva, pristojna za predlaganje predstavnikov ustanovitelja so določena v aktih o ustanovitvi JRZ in JIZ.

¹¹ Standard skrbnosti dobrega gospodarstvenika opredeljuje prvi odstavek 6. člena Obligacijskega zakonika, ki določa: »(1) Udeleženci v obligacijskem razmerju morajo pri izpolnjevanju svoje obveznosti ravnati s skrbnostjo, ki se v pravnem prometu zahteva pri ustreznih vrsti obligacijskih razmerij (skrbnost dobrega gospodarstvenika oziroma skrbnost dobrega gospodarja).«.

¹² Priporočila Vlade Republike Slovenije pristojnim ministrstvom za učinkovitejšo upravljanje javnih zavodov št. 00602-3/2017/54 z dne 13. 1. 2022.

Poslovnik upravnega odbora lahko ureja samo način delovanja upravnega odbora, ne more pa določati njegovih dodatnih pristojnosti, ki niso primarno določene z zakonom, aktom o ustanovitvi oziroma statutom.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča da poslovnik o delu upravnega odbora pridobijo na prvi (konstitutivni) seji upravnega odbora. Lahko se predlaga tudi morebitne spremembe in dopolnitve poslovnika o delu upravnega odbora ali pripravo in sprejem novega.

4.2. Sestava upravnega odbora

Upravni odbor sestavljajo predstavniki ustanovitelja, predstavniki zaposlenih in predstavniki uporabnikov oziroma zainteresirane javnosti na način, da je med predstavniki ustanovitelja upoštevana uravnotežena zastopanost spolov. Upravni odbor ima od pet do devet članov. Število članov mora biti liho, pri čemer nobena od treh skupin predstavnikov iz prvega stavka tega odstavka v upravnem odboru ne sme imeti večine. (68. člen ZZrID)

Število članov upravnega odbora in način njihovega imenovanja oziroma izvolitve je določen z aktom o ustanovitvi, podrobnejši način imenovanja oziroma izvolitve članov upravnega odbora pa se lahko določi v statutu JRZ oz. JIZ. (68. člen ZZrID)

Predstavnike ustanovitelja v upravni odbor JRZ in JIZ s sklepom imenuje Vlada RS na predlog ministrstev¹³. MVZI pripravi skupno gradivo za Vlado RS.

Predstavnike ustanovitelja, ki jih imenuje Vlada RS, se izbere na podlagi javnega poziva. Če se na javni poziv ne prijavi zadosti kandidatov, ki izpolnjujejo pogoje iz javnega poziva, in je treba zagotoviti nemoteno delovanje upravnega odbora JRZ oziroma JIZ ali v primeru odstopa ali razrešitve predstavnika ustanovitelja v enem letu pred iztekom mandata upravnega odbora, lahko pristojna ministrstva predlagajo kandidata, ki izpolnjuje pogoje iz javnega poziva, brez ponovljenega javnega poziva. (akt o ustanovitvi¹⁴)

Način imenovanja članov iz vrst uporabnikov zavoda oziroma zainteresirane javnosti se izvede na podlagi javnega poziva, postopek pa se podrobneje določi v statutu. (akt o ustanovitvi)

Člana, ki zastopa zaposlene, zaposleni delavci JRZ oziroma JIZ izvolijo izmed sebe, postopek izvolitve pa se podrobneje določi v statutu JRZ oziroma JIZ. (akt o ustanovitvi)

4.3. Mandat upravnega odbora

Mandat članov upravnega odbora je štiri leta. (68. člen ZZrID)

Upravnemu odboru začne teči mandat z dnem konstituiranja ne glede na to, kdaj je bil posamezni član imenovan oziroma izvoljen. Članu upravnega odbora, ki je bil imenovan oziroma izvoljen po konstituiranju upravnega odbora, se izteče mandat, ko se izteče mandat celotnega upravnega odbora.

Upravni odbor je konstituiran, ko je imenovana oziroma izvoljena več kot polovica članov. Konstitutivno sejo skliče in do imenovanja predsednika upravnega odbora vodi direktor. Upravni odbor ima predsednika in podpredsednika. Predsednika in podpredsednika upravnega odbora JRZ oz. JIZ izvolijo člani upravnega odbora izmed sebe. Na konstitutivni seji člani upravnega odbora izvolijo predsednika upravnega odbora in podpredsednika. (akt o ustanovitvi)

¹³ Ministrstva, pristojna za predlaganje predstavnikov ustanovitelja so določena v aktih o ustanovitvi JRZ in JIZ. Izjema: Za Inštitut za narodnostna vprašanja enega predstavnika usklajeno predlagata SAZU in Univerza v Ljubljani.

¹⁴ Izjema: Akt o ustanovitvi Arnes določa: Če se na javni poziv ne prijavi zadostno število kandidatov oziroma, če prijavljeni kandidati ne izpolnjujejo pogojev, določenih v javnem pozivu in je treba zagotoviti nemoteno delovanje upravnega odbora, ministrstva ali vladna služba ali urad vlade iz prve alineje prvega odstavka tega člena vladi v imenovanje predlagajo kandidate, ki izpolnjujejo pogoje iz javnega poziva, brez ponovljenega javnega poziva.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da na konstitutivni seji (ali svoji prvi seji, če se UO pridružijo med mandatom UO) pridobijo ključne splošne akte in dokumente, ki so pomembni za delovanje JRZ oz. JIZ: akt o ustanovitvi (objavljen je v Uradnem listu), statut, poslovnik upravnega odbora (če ga upravni odbor ima), strategijo razvoja JRZ oz. JIZ, program dela in finančni načrt tekočega leta, letno poročilo za preteklo leto, načrt porabe sredstev ISF-O in PSF-O, druge akte, pomembne za obravnavo gradiv na UO (npr. akt o sistemizaciji in organizaciji delovnih mest, pravilnik, ki ureja tržno dejavnost ipd.).

4.4. Pristojnosti upravnega odbora

Določbe ZZrID upravnemu odboru nalagajo naslednje pristojnosti - Upravni odbor:

1. sprejema splošne akte JRZ oz. JIZ ter akt o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest;
2. sprejema strategijo razvoja JRZ oz. JIZ in spremlja njeno uresničevanje;
3. sprejema letni program dela in finančni načrt JRZ oz. JIZ;
4. upravni odbor JIZ mora k letnemu programu dela in finančnemu načrtu pridobiti soglasje ustanovitelja;
5. sprejema letno poročilo JRZ oz. JIZ;
6. v JRZ na predlog direktorja in ob predhodnem mnenju znanstvenega sveta sprejema razporeditev sredstev S-ZRD-O (sredstev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti);
7. v JRZ na predlog direktorja in ob predhodnem mnenju znanstvenega sveta sprejme akt prejemnika stabilnega financiranja iz 29. člena ZZrID;
8. v JRZ sprejme poročilo o evalvaciji iz 31. člena ZZrID;
9. odloča o zadevah gospodarske in materialne narave;
10. odloča o predlogu direktorja o uporabi presežka prihodkov nad odhodki;
11. na predlog direktorja ustanovitelju predlaga način pokrivanja presežka odhodkov nad prihodki;
12. daje ustanovitelju in direktorju predloge in mnenja o posameznih vprašanjih;
13. izvaja nadzor nad vodenjem poslov ter nad finančnim in premoženjskim stanjem JRZ oz. JIZ;
14. sprejema statut, h kateremu, ne glede na določbe zakona, ki ureja zavode, ni potrebno soglasje ustanovitelja;
15. imenuje zunanje revizorje za pregled finančnega poslovanja JRZ oz. JIZ;
16. potrjuje program notranje revizije in program notranjega nadzora;
17. daje soglasje za posle, ki se v statutu določijo kot posli, za katere je potrebno soglasje upravnega odbora;
18. od direktorja lahko zahteva informacije glede katerega koli poročila ali zadeve v zvezi s poslovanjem JRZ oz. JIZ;
19. imenuje in razrešuje direktorja JRZ oz. JIZ, h čemur ne glede na določbe zakona, ki ureja zavode, ni potrebno soglasje ustanovitelja;
20. imenuje komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
21. v JRZ sprejema posebni akt glede ustanovitve gospodarske družbe po 77. členu ZZrID, k aktu mora pridobiti soglasje vlade;
22. v JRZ sprejema in predlaga vladi v soglasje družbeno pogodbo s katero JRZ ustanavlja gospodarsko družbo po 77. členu ZZrID;
23. izvaja druge naloge v skladu z aktom o ustanovitvi oziroma statutom JRZ oz. JIZ.

Veljavni akti o ustanovitvi JRZ in JIZ upravnemu odboru nalagajo dodatne naloge¹⁵, in sicer upravni odbor:

1. določa cenike za opravljanje prodaje in storitev na trgu ter sprejme akt, ki ureja prodajo blaga in storitev na trgu;
2. obravnava mnenja in predloge znanstvenega sveta JRZ oziroma strokovnega sveta JIZ;
3. sprejema poslovnik upravnega odbora;
4. obvešča MVZI o imenovanju oziroma razrešitvi direktorja v 7 dneh od njegovega imenovanja oziroma razrešitve;
5. seznanja MVZI z besedilom statuta in njegovih sprememb v 7 dneh po njihovem sprejemu;

¹⁵ Veljavni akti o ustanovitvi so naštetih v poglavju Viri in pravne podlage.

6. na podlagi usmeritev MVZI ali na njegovo zahtevo obvešča MVZI o sprejetih odločitvah upravnega odbora;
7. vsako leto v letnem poročilu JRZ poroča o delu upravnega odbora (to pomeni, da se letno poročilo o delu upravnega odbora se vključi v letno poročilo JRZ).

Določene pristojnosti upravnega odbora lahko določajo tudi drugi predpisi.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča:

- da pri vsebinah, o katerih je treba obvestiti ustanovitelja, in pri vsebinah, za katere želijo, da se obvesti ustanovitelja oz. MVZI, predlagajo UO, da se v sklep UO dopiše, da se s sklepom seznanijo ustanovitelja oz. MVZI ali da o odločitvah UO sami seznanijo MVZI;
- da pri sprejemu akta o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest preverijo, če so upoštevani: 10. člen ZDR-1¹⁶ (soglasje sindikata pri delodajalcu), 11. točka 2. člena, 13. člen in tretji odstavek 14. člena ZSTSPJS, 20. člen ZJU-1 (sestavine akta o sistemizaciji in določba glede prevzemanja delovnih mest iz drugih kolektivnih pogodb) ter prvi odstavek 5. člena Aneksa h KPRD (soglasje MVZI k umestitvi določenih delovnih mest v akte o sistemizaciji)¹⁷
- da si pri splošnih aktih, ki imajo finančne posledice, pred odločanjem o sprejemu od JRZ oz. JIZ pridobijo oceno finančnih posledic splošnega akta, iz katere je ob finančnih posledicah, razvidno tudi: ali so bile finančne posledice načrtovane v finančnem načrtu, ali so sredstva zanje zagotovljena, in vir financiranja teh finančnih posledic;
- da pri dokumentih, pri katerih je potrebno mnenje znanstvenega oziroma strokovnega sveta, preverijo, da je to mnenje priloženo (akt o ustanovitvi JRZ oz. JIZ določa, da je mnenje znanstvenega oz. strokovnega sveta potrebno: k razporeditvi sredstev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, k aktu prejemnika stabilnega financiranja iz 29. člena ZZrID in njegovih sprememb, k strategiji razvoja JRZ oz. JIZ, k letnemu programu dela in finančnemu načrtu, k imenovanju oziroma razrešitvi direktorja).

4.5. Pristojnosti upravnega odbora zavoda kot delodajalca v razmerju do poslovnega organa (direktor)

V skladu z ZZrID je imenovanje in razrešitev direktorja v pristojnosti upravnega odbora.

Mandat direktorja je pet let in je lahko po poteku mandatne dobe ponovno imenovan.

Pogoji imenovanja direktorja so določeni v aktu o ustanovitvi, pogoji za razrešitev direktorja so določeni v ZZ, postopek imenovanja oziroma razrešitve pa je določen v statutu.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da se s postopkom imenovanja oziroma razrešitve poslovnega organa (direktorja) seznanijo pred začetkom postopka imenovanja ali razrešitve, saj se s tem upravni organ kot kolegijski organ lahko izogne morebitnim napakam pri izvajanju tega postopka.

Upravni odbor v razmerju do direktorja izvršuje pravice in obveznosti delodajalca, saj z njim sklene pogodbo o zaposlitvi. Med drugim upravni odbor v skladu z ZSTSPJS in podzakonskimi predpisi določi plačni razred za delovno mesto direktorja ob upoštevanju razponov plačnih razredov, kriterijev in metodologije za uvrstitev delovnih mest, ki jih je določila Vlada RS z Uredbo o plačah javnih uslužbencev plačne skupine B (tretji odstavek 54. člena ZSTSPJS), ter odloči o delu plače za delovno uspešnost in o delu plače za delovno uspešnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu (glejte 57. člen in 58. člen ter 36. člen ZSTSPJS).

¹⁶ ZDR-1 - Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPdVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22, 54/22 – ZUPŠ-1, 114/23, 136/23 – ZIUZDS in 70/25 – ZUTD-I).

¹⁷ Aneks h Kolektivni pogodbi za raziskovalno dejavnost (Uradni list RS, št. 99/24, 109/24 – popr. in 22/25 – popr.).

Javni uslužbenci plačne skupine B¹⁸ ne napredujejo v višji plačni razred, se jim pa ob prenehanju mandata pri določitvi plače na novem delovnem mestu upoštevajo plačni razredi, ki bi jih dosegli, če bi v času trajanja mandata napredovali v časovnih obdobjih za napredovanje iz tega zakona. (glejte 55. člen ZSTSPJS)

Odločitev o izplačilu dela plače za delovno uspešnost iz 57. člena ZSTSPJS za javne uslužbenke plačne skupine B, sprejme v javnih zavodih poslovodni organ, za poslovodne organe pa organ, pristojen za njihovo imenovanje (58. člen ZSTSPJS).

Informacije oziroma dodatna pojasnila glede plačnega sistema na svojih spletnih straneh objavlja Ministrstvo za javno upravo.¹⁹

4.6. Dolžnost izogibanja nasprotju interesov pri odločanju v upravnem odboru

V izogib situacijam, ko bi pri odločanju lahko prišlo do nasprotja interesov morajo tudi predstavniki ustanovitelja v upravnih odborih JRZ in JIZ poznati dolžna ravnanja glede nasprotja interesov pri odločanju na upravnih odborih.

Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 69/11 – uradno prečiščeno besedilo, 158/20, 3/22 – ZDeb in 16/23 – ZZPri; v nadaljnjem besedilu: ZIntPK) nasprotje interesov definira kot okoliščine, v katerih zasebni interes uradne osebe ali osebe, ki jo subjekt javnega sektorja imenuje kot zunanjega člana komisije, sveta, delovnih skupin ali drugega primerljivega telesa, vpliva ali ustvarja videz, da vpliva, na nepristransko in objektivno opravljanje njenih javnih nalog. Zasebni interes osebe pomeni premoženjsko ali nepremoženjsko korist zanjo, za njene družinske člane in za druge fizične ali pravne osebe, s katerimi ima ali je imela ta oseba ali njen družinski član osebne, poslovne ali politične stike.²⁰

Komisija za preprečevanje korupcije je izdala Sistemsko pojasnilo o nasprotju interesov Komisije za preprečevanje korupcije (številka: 06262-3/2021/21 z dne 13. 5. 2022, ki je dostopno na spletni strani Komisije za preprečevanje korupcije²¹), poljudno zapisana pojasnila, pa so objavljena na njihovi spletni strani: <https://www.kpk-rs.si/sl/instituti/nasprotje-interesov>.

4.7. Povračila sejin in stroškov članom upravnih odborov

Povračilo sejin in stroškov članom upravnih odborov JRZ in JIZ ureja Uredba o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih (Uradni list RS, št. 16/09, 107/10, 66/12, 51/13 in 6/15; v nadaljevanju: uredba o sejinah).

Ministrstvo za finance navaja²², da je sejnina plačilo za opravljeno delo člana v nadzornem svetu/upravnem odboru, ki izhaja iz tega dela. Član v nadzornem svetu/upravnem odboru odgovarja za svoje delo s svojim lastnim premoženjem. Višina sejnine odraža tveganje, ki mu je član izpostavljen, zato so sejnine v nadzornih svetih gospodarskih družb višje od sejin v nadzornih svetih pravnih oseb javnega sektorja (op. kamor sodijo tudi JRZ in JIZ). Ta dejstva so bila upoštevana tudi pri oblikovanju uredbe in sklepov.

¹⁸ V plačno skupino B sodijo: direktorji, predsedniki in člani uprav, rektorji, dekani, glavni tajniki univerz, ravnatelji, strokovni direktorji in strokovni vodje, predsedniki, ki niso funkcionarji, direktorji vladnih služb, generalni direktorji in direktorji organov v sestavi, načelnik Generalštaba Slovenske vojske, generalni direktorji direktoriatov, glavni inšpektorji, generalni sekretarji oziroma sekretarji državnih organov, ki niso funkcionarji, načelniki upravnih enot, direktorji oziroma tajniki občinskih uprav, vršilci dolžnosti direktorjev, namestniki in pomočniki direktorjev.

¹⁹ Plačni sistem, informacije Ministrstva za javno upravo so dostopne na povezavi: <https://www.gov.si/teme/placni-sistem/>

²⁰ Komisija za preprečevanje korupcije, dostopno na spletni strani: <https://www.kpk-rs.si/sl/instituti/nasprotje-interesov>

²¹ https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2022/05/Sistemsko_pojasnilo_o_nasprotju_int.pdf

²² Besedilo na arhivski spletni strani Ministrstva za finance, poglavje Sejnine, nagrade in druga priporočila vlade, točka 2. Uvodna pojasnila: http://mf.arhiv-spletisc.gov.si/si/delovna_podrocja/financo_premozenje_preglednost_financnih_odnosov_in_porostva/sejnine_nagrade_in_druga_priporocila_vlade/index.html#c892

Član upravnega odbora JRZ oz. JIZ je upravičen do povračila sejnine, če je sodeloval pri delu upravnega odbora na redni ali izredni seji, in sicer v višini redne sejnine za vsako udeležbo na seji oziroma v višini 50 odstotkov redne sejnine za vsako udeležbo na dopisni seji (7. člen uredbe o sejinah).

Poleg sejnine je član upravnega odbora upravičen do povračil neto zneskov naslednjih stroškov: dnevnice, prevoznih stroškov in stroškov za prenočišče. Član ni upravičen do povračil stroškov, če mu jih povrne njegov delodajalec. Član lahko opravlja delo v organu (upravnem odboru) samo izven rednega delovnega časa. Če delo v organu opravlja med rednim delovnim časom, mora koristiti dopust oziroma presežek ur ali nadur (9. člen uredbe o sejinah).

JRZ oz. JIZ izplačuje sejnine članom na podlagi dejansko opravljenega dela v organu, ki se izkaže s podpisom na seznamu prisotnih, ki je obvezna priloga zapisnika redne ali izredne seje, ali s podpisom na glasovnici dopisne seje (13. člen uredbe o sejinah)

JRZ oz. JIZ izplača članu povračilo stroškov po obračunu potnih stroškov, ki ga pripravi na podlagi pisnega zahtevka člana za povračilo stroškov in priloženih dokazil za tiste stroške, pri katerih so zahtevana po določbah uredbe o sejinah. Kot pisni zahtevki za povračila stroškov se uporabljajo interni obrazci, kakršne uporablja JRZ oz. JIZ za službena potovanja zaposlenih. Član mora prejeti podpisan obrazec za napotitev na službeno pot skupaj z vabilom na redno ali izredno sejo. Sejnine in povračila stroškov se članom izplačajo v 15 dneh po opravljenem delu v organu oziroma po prejemu pisnega zahtevka za povračilo stroškov (13. člen uredbe o sejinah).

Izplačane sejnine, pa tudi druga plačila, ki se fizičnim osebam zagotavljajo na podlagi njihovega članstva v nadzornem svetu, se obravnavajo kot dohodek iz drugega pogodbenega razmerja po 38. členu Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19, 39/22, 132/22 – odl. US, 158/22, 131/23 – ZORZFS, 104/24, 22/25 – ZZZRO-1 in 40/25 – ZINR) ne glede na to, ali je fizična oseba sicer zaposlena v družbi ali je v članstvo nadzornega sveta imenovana kot zunanji predstavnik.²³

4.8. Sprejemanje daril v javnem sektorju

Komisija za preprečevanje korupcije je z namenom celostne predstavitve instituta prepovedi in omejitev sprejemanja daril v javnem sektorju ter tolmačenja posameznih določb ZIntPK in Pravilnika o omejitvah in dolžnostih uradnih oseb v zvezi s sprejemanjem daril (Uradni list RS, št. 106/21 in 110/21 – popr.), ki ta institut urejata, sprejela sistemsko pojasnilo št. 06279-1/2023 z dne 1. 6. 2023, s katerim nadomešča sistemsko pojasnilo iz leta 2022. V sistemskem pojasnilu so zajeti tudi odgovori na konkretna vprašanja in dileme zavezancev ter dodani nekateri praktični primeri, s čimer je pojasnilo naravnano tudi priročniško. Zavezanci so uradne osebe, kamor se v skladu z 9. točko prvega odstavka 4. člena ZIntPK javnih uslužbencev in funkcionarjev uvrščajo tudi uradniki na položaju in drugi javni uslužbenci, ter člani organov upravljanja, vodenja in nadzora v subjektih javnega sektorja, in njihovi družinski člani.

Pojasnilo je objavljeno na povezavi <https://www.kpk-rs.si/storage/uploads/a1982907-ff71-4d05-839a-f41661abdc5c/Sistemsko-pojasnilo-o-prepovedih-in-omejitvah-v-zvezi-s-sprejemanjem-daril-v-javnem-sektorju-2023.pdf>.

Sistemska pojasnila Komisije za preprečevanje korupcije so objavljena na njihovih spletnih straneh: <https://www.kpk-rs.si/sl/publikacije/sistemska-pojasnila>.

²³ FURS, DOHODNINA - DOHODEK IZ ZAPOSILITVE, Dohodki iz drugega pogodbenega razmerja, Podrobnejši opis, november 2025, str. 9; velja tudi za članstvo v upravnem odboru. https://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/dohodnina/dohodnina_dohodek_iz_zaposlitve;

5. OPIS STATUSNE UREDITVE ZAVODOV

Splošni akt, ki ureja delovanje javnih zavodov, tudi JRZ in JIZ, je ZZ, ki je pretežno nespremenjen že od leta 1991. Statusne posebnosti posameznih javnih zavodov ureja področna zakonodaja, na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti je to predvsem ZZrID. V nadaljevanju so povzeta pomembnejša poglavja ZZ, kakor tudi ZZrID in aktov o ustanovitvi, ki podrobneje urejajo delovanje JRZ in JIZ.

ZZ v 1. členu zavode opredeljuje kot organizacije, ki se ustanovijo za opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega varstva, otroškega varstva, invalidskega varstva, socialnega zavarovanja ali drugih dejavnosti, **če cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička**. Javne zavode ustanovijo republika, občine, mesta in druge z zakonom pooblaščen pravne osebe. Soustanovitelji zavoda so lahko tudi druge pravne in fizične osebe. Javni zavod je pravna oseba, če z zakonom oziroma odlokom občine ali mesta ni določeno drugače.

Javni zavodi so pravne osebe javnega prava, uporabniki proračuna, posredni uporabniki proračuna, uporabniki EKN in so del javnega sektorja.

Na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti in infrastrukturne dejavnosti, kot spremljevalne dejavnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, RS in v njenem imenu Vlada RS lahko ustanovi JRZ ali JIZ.

Posebne določbe glede ustanavljanja JRZ in JIZ so zapisane v ZZrID: JRZ ustanovi RS na predlog ministrstva, pristojnega za znanost, ali SAZU na podlagi veljavnega zakona, ki ureja SAZU, za namen neodvisnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti. JRZ je ustanovljen za izvajanje javne službe po ZZrID in je v aktu o ustanovitvi opredeljen kot JRZ. JIZ ustanovi RS na predlog ministrstva, pristojnega za znanost za izvajanje javne službe, in sicer infrastrukturne dejavnosti kot podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti po ZZrID, in je v aktu o ustanovitvi opredeljen kot JIZ. JIZ lahko opravlja tudi znanstvenoraziskovalno dejavnost, če ima to opredeljeno v aktu o ustanovitvi (67. člen ZZrID).

JRZ, JIZ in drugi raziskovalni zavodi s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki so prejemniki stabilnega financiranja, z namenom obravnavanja in usklajevanja vprašanj skupnega pomena oblikujejo Koordinacijo samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: KOsRIS). Za opravljanje skupnih zadev zavodov se KOsRIS v skladu z zakonom, ki ureja zavode, lahko oblikuje kot skupnost zavodov (53. člen ZZrID).

5.1. Splošni akti JRZ in JIZ

Statusna in organizacijska vprašanja JRZ in JIZ poleg ZZ, ki je »krovni« zakon za delovanje vseh zavodov, in področne zakonodaje (npr. ZZrID), določajo tudi akt o ustanovitvi in splošni akti JRZ oziroma JIZ. V nadaljevanju so navedeni splošni akti, ki so obvezni, in določbe zakonov, ki so podlaga za njihovo sprejetje:

1. akt o ustanovitvi – sprejme ga ustanovitelj (8. člen ZZ, 67. člen ZZrID),
2. statut (45. člen Zakona o zavodih, 14. točka drugega odstavka 69. člena ZZrID),
3. akt prejemnika stabilnega financiranja (29. člen ZZrID),
4. splošni akt, s katerim se določi pogoje za izvolitev v raziskovalne nazive (četrti odstavek 61. člena ZZrID in Splošni akt o raziskovalnih nazivih²⁴),
5. pravilnik o računovodstvu (4. člen Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF-C in 114/06 – ZUE),
6. navodilo oziroma pravilnik o popisu (40. člen Zakona o računovodstvu),
7. akt o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest (1. točka drugega odstavka 69. člena ZZrID in 20. člen ZJU-1),

²⁴ Splošni akt o raziskovalnih nazivih (Uradni list RS, št. 92/24) velja od 9. 11. 2024, uporablja pa se od 9. 5. 2026).

8. splošni akt s kriteriji za zasedbo stopnjevanih in vodstvenih delovnih mest po pridobitvi soglasja reprezentativnih sindikatov (4. člen Aneksa h KPRD (Uradni list RS, št. 99/24, 109/24 – popr. in 22/25 – popr.))²⁵,
9. pravilnik o ukrepih delodajalca za preprečevanje, odpravljanje in obvladovanje primerov nasilja, trpinčenja, nadlegovanja in drugih oblik psihosocialnega tveganja na delovnem mestu – mobinga (24. člen Zakona o varnosti in zdravju pri delu),
10. pravilnik o ugotavljanju alkoholiziranosti, uživanja drog in drugih prepovedanih substanc na delovnem mestu (51. člen Zakona o varnosti in zdravju pri delu),
11. katalog informacij javnega značaja (8. člen Zakona o dostopu do informacij javnega značaja),
12. načrt integritete (47. člen Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije),
13. akt, ki ureja prodajo blaga in storitev na trgu in cenik tržne dejavnosti (119.a člen Pravilnika o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije),
14. navodilo za prijavo kršitev prijaviteljev po notranji poti (štirinajsti odstavek 9. člena Zakona o zaščiti prijaviteljev).

Nesprejetje obveznih internih aktov ima različne posledice, ki so navedene v predpisu, ki določa njihov sprejem, za nesprejetje nekaterih se lahko zavod oziroma odgovorno osebo zavoda kaznuje tudi z denarno globo.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da ob začetku mandata na 1. seji upravnega odbora predlagajo UO, da sprejme sklep, da naj direktor za UO pripravi informacijo o sprejetih obveznih aktih.

5.2. Organi JRZ in JIZ

ZZrID glede organov JRZ in JIZ vsebuje posebno ureditev, ki odstopa od splošne ureditve, določene v ZZ. JRZ in JIZ imajo organ upravljanja, poslovodni organ in strokovni organ:

Organi JRZ so:

- organ upravljanja: upravni odbor,
- poslovodni organ: direktor in
- strokovni organ: znanstveni svet.

Organi JIZ so:

- organ upravljanja: upravni odbor,
- poslovodni organ: direktor in
- strokovni organ: strokovni svet.

IZUM ima dodatno še svetovalno telo, to je »Svet članic COBBIS«. (drugi odstavek 10. člena akta o ustanovitvi).

Naloge in pristojnosti organov JRZ in JIZ so določene v ZZrID, aktu o ustanovitvi in statutu posameznega JRZ in JIZ.

5.2.1. Upravni odbor zavoda

Vsebina delovanja in pristojnosti upravnega odbora JRZ in JIZ sta podrobno predstavljena v 3. in 4. poglavju.

5.2.2. Direktor

Direktor je poslovodni organ JRZ oz. JIZ. Vodi, zastopa in predstavlja JRZ oz. JIZ ter je odgovoren za zakonitost poslovanja JRZ oz. JIZ. Opravlja naslednje naloge (drugi odstavek 72. člena ZZrID):

1. skrbi in odgovarja za zakonitost dela JRZ oz. JIZ in za izvajanje njegovih obveznosti, določenih z zakonom, drugimi predpisi, aktom o ustanovitvi ter splošnimi akti JRZ oz. JIZ;
2. upravnemu odboru predlaga v sprejetje splošne akte JRZ oz. JIZ;

²⁵ Splošni akt mora upravni odbor sprejeti najkasneje v dvanajst mesecih od uveljavitve Aneksa h KPRD (Uradni list RS, št. 99/24, 109/24 – popr. in 22/25 – popr.), to je do 1. 1. 2026.

3. upravnemu odboru predlaga v sprejetje statut in akte o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest;
4. upravnemu odboru predlaga sprejetje letnega programa dela in finančnega načrta JRZ oz. JIZ;
5. upravnemu odboru predlaga v sprejetje letno poročilo o delu JRZ oz. JIZ;
6. upravnemu odboru predlaga v sprejetje strategijo razvoja JRZ oz. JIZ;
7. v JRZ upravnemu odboru predlaga v sprejetje razporeditev sredstev S-ZRD-O;
8. v JRZ upravnemu odboru predlaga v sprejetje akt prejemnika stabilnega financiranja iz 29. člena ZZrID;
9. sprejema akte v posamičnih zadevah iz pristojnosti JRZ oz. JIZ, če s predpisi ni določeno drugače;
10. pripravi predlog odločitve o uporabi presežka prihodkov nad odhodki in pokrivanja presežka odhodkov nad prihodki za upravni odbor;
11. obravnava mnenja in predloge znanstvenega sveta JRZ oziroma strokovnega sveta JIZ;
12. imenuje strokovne komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
13. opravlja druge naloge skladno z zakonom, aktom o ustanovitvi oziroma statutom JRZ oz. JIZ.

Naloge direktorja se podrobneje opredelijo v aktu o ustanovitvi zavoda.

Direktor je odgovoren, da JRZ oz. JIZ posluje v skladu z zakonom, drugimi predpisi, aktom o ustanovitvi in splošnimi akti JRZ oz. JIZ. Direktor je za svoje delo odgovoren upravnemu odboru in ustanovitelju.

Direktor mora pri svojem delu ravnati nepristransko in s skrbnostjo dobrega strokovnjaka²⁶ ter varovati poslovne skrivnosti JRZ oz. JIZ. Direktor odgovarja JRZ oz. JIZ za škodo, ki jo je povzročil s svojim nevestnim oziroma protipravnim ravnanjem.

Za direktorja JRZ je lahko imenovan raziskovalec, ki ima izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu tretje stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih tretje stopnje in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 10. raven, izpolnjuje kriterije za vodjo temeljnega raziskovalnega projekta ter izpolnjuje tudi druge pogoje, določene z aktom o ustanovitvi JRZ. (prvi odstavek 71. člena ZZrID)

Za direktorja JIZ je lahko imenovana oseba z najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 8. raven, izkazuje pa tudi potrebno strokovno znanje in sposobnost za organiziranje in vodenje ter izpolnjuje druge pogoje, določene z aktom o ustanovitvi JIZ. (drugi odstavek 71. člena ZZrID)

Direktorja imenuje in razrešuje upravni odbor JRZ in JIZ, brez soglasja ustanovitelja. Imenovan je za obdobje petih let in je lahko po poteku mandatne dobe ponovno imenovan.

JRZ oz. JIZ ima lahko enega namestnika direktorja. Število pomočnikov direktorja se določi s statutom. S statutom se določi tudi način imenovanja namestnika in pomočnikov direktorja in način določanja zaposlenih, ki opravljajo naloge vodenja notranje organizacijske enote (iz aktov o ustanovitvi).

Direktorji, namestniki direktorjev in pomočniki direktorjev JRZ lahko opravljajo znanstvenoraziskovalno obveznost kot dopolnilno zaposlitev pri istem ali drugem delodajalcu v obsegu, ki ne presega 20 % polnega delovnega časa na teden. Dopolnilna zaposlitev se lahko financira iz sredstev ARIS ali drugih sredstev (tretji odstavek 62. člena ZZrID).

Plače se direktorjem določijo in obračunajo v skladu z ZSTSPJS, Uredbo o plačah javnih uslužbencev plačne skupine B in drugimi podzakonskimi akti. (glejte tudi 4. poglavje).

²⁶ Drugi odstavek 6. člena Obligacijskega zakonika: »Udeleženci v obligacijskem razmerju morajo pri izpolnjevanju obveznosti iz svoje poklicne dejavnosti ravnati z večjo skrbnostjo, po pravilih stroke in po običajih (skrbnost dobrega strokovnjaka).«.

Direktor JRZ oz. JIZ je lahko razrešen pred potekom časa, za katerega je imenovan (38. in 39. člen ZZ). Upravni odbor je dolžan razrešiti direktorja:

1. če direktor sam zahteva razrešitev,
2. če nastane kateri od razlogov, ko po predpisih o delovnih razmerjih preneha delovno razmerje po samem zakonu,
3. če direktor pri svojem delu ne ravna po predpisih in splošnih aktih zavoda ali neutemeljeno ne izvršuje sklepov organov zavoda ali ravna v nasprotju z njimi,
4. če direktor s svojim nevestnim ali nepravilnim delom povzroči zavodu večjo škodo ali
5. če zanemarja ali malomarno opravlja svoje dolžnosti, tako da nastanejo ali bi lahko nastale hujše motnje pri opravljanju dejavnosti zavoda.

Pristojni organ (to je upravni odbor JRZ oz. JIZ) mora pred sprejemom sklepa o razrešitvi seznaniti direktorja z razlogi za razrešitev in mu dati možnost, da se o njih izjavi.

Zoper sklep o razrešitvi ima prizadeti pravico zahtevati sodno varstvo, če meni, da je bil kršen za razrešitev določeni postopek in da je ta kršitev lahko bistveno vplivala na odločitev ali da niso podani razlogi za razrešitev, določeni v drugem odstavku 38. člena ZZ. Zahteva za sodno varstvo se vložijo v petnajstih dneh po prejemu sklepa o razrešitvi pri pristojnem sodišču iz drugega odstavka 36. člena ZZ.

5.2.3. Znanstveni svet

Za obravnavanje in odločanje o vprašanjih s področja strokovnega dela JRZ se oblikuje znanstveni svet.

Znanstveni svet je strokovni organ JRZ.

Pristojnosti znanstvenega sveta so:

1. odloča o strokovnih vprašanjih v okviru pooblastil, določenih v statutu ali drugih splošnih aktih JRZ;
2. daje mnenje k strategiji razvoja JRZ;
3. obravnava letni program dela in finančni načrt JRZ;
4. daje mnenje na predlog direktorja o razporeditvi sredstev S-ZRD-O;
5. daje mnenje k aktu prejemnika stabilnega financiranja iz 29. člena ZZrID, ki ga predlaga direktor;
6. oblikuje strokovne podlage za pripravo raziskovalnih programov;
7. obravnava poročilo o evalvaciji iz 31. člena ZZrID;
8. podaja mnenje v postopku imenovanja oziroma razrešitve direktorja JRZ;
9. imenuje komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
10. daje mnenja in pobude glede organizacije in pogojev za razvoj dejavnosti;
11. opravlja izvolitve raziskovalcev v raziskovalne nazive;
12. izvaja druge naloge v skladu z aktom o ustanovitvi oziroma statutom.

Direktor je član znanstvenega sveta po funkciji in ne more biti izvoljen za predsednika.

Za člana znanstvenega sveta je lahko imenovan znanstveni svetnik, strokovno-raziskovalni svetnik, višji znanstveni sodelavec, višji strokovno-raziskovalni sodelavec, razvojni svetnik, višji razvojni sodelavec, vodja notranje organizacijske enote in vodja programa.

Član znanstvenega sveta ne more biti hkrati član upravnega odbora JRZ.

Sestava, dolžina mandata, način oblikovanja in podrobnejše naloge znanstvenega sveta se določijo v statutu, na način, da bo upoštevana uravnotežena zastopanost spolov članov.

5.2.4. Strokovni svet

Za obravnavanje vprašanj s področja uporabniškega, strokovnega, programskega in razvojnega dela ima JIZ strokovni svet, ki ga sestavljajo predstavniki uporabnikov in zaposlenih. Strokovni svet je strokovni organ JIZ.

Pristojnosti strokovnega sveta, ki jih določa ZZrID, so:

1. odloča o strokovnih vprašanjih v okviru pooblastil, določenih v statutu ali drugih splošnih aktih JIZ;
2. daje mnenje k strategiji razvoja JIZ;
3. obravnava letni program dela in finančni načrt JIZ;
4. sprejema stališča o ravni kakovosti storitev JIZ;
5. podaja mnenje v postopku imenovanja oziroma razrešitve direktorja JIZ;
6. imenuje komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
7. izvaja druge naloge v skladu z aktom o ustanovitvi oziroma statutom JIZ.

Ob tem strokovni svet IZUM dodatno v skladu z drugo alinejo prvega odstavka 12. člena akta o ustanovitvi imenuje štiri člane upravnega odbora iz vrst uporabnikov zavoda oziroma zainteresirane javnosti (7. točka 17. člena akta o ustanovitvi IZUM). Upravni odbor imenuje strokovni svet JIZ na predlog direktorja, na način, da je upoštevana uravnotežena zastopanost spolov članov.

Strokovni svet Arnes ima deset članov. Med člane strokovnega sveta se imenuje po en predstavnik na predlog Rektorske konference Republike Slovenije (RK RS), Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije (KOsRIS), Slovenske skupnosti odprte znanosti (SSOZ) in Slovenskega nacionalnega superračunalniškega omrežja (SLING). Po enega predstavnika Upravni odbor imenuje na predlog ministrstva pristojnega za znanost in ministrstva pristojnega za izobraževanje. Direktor predlaga v imenovanje upravnemu odboru dva predstavnika zaposlenih na infrastrukturnem zavodu ter enega predstavnika uporabnikov s področja izobraževanja in enega predstavnika uporabnikov s področja kulture. (četrti odstavek 17. člena akta o ustanovitvi).

Strokovni svet IZUM sestavlja od devet do trinajst članov. Med imenovanimi člani strokovnega sveta morajo biti tudi strokovnjaki s področij knjižničarstva, znanosti, skupnosti odprte znanosti, visokega šolstva, superračunalništva in informacijskih tehnologij (četrti odstavek 17. člena akta o ustanovitvi).²⁷

Sestava, dolžina mandata, način oblikovanja in podrobnejše naloge strokovnega sveta se v skladu z aktom o ustanovitvi določijo v statutu JIZ na način, da bo upoštevana uravnotežena zastopanost spolov članov.

5.2.5. Svetovalno telo IZUM: Svet članic COBISS

Za obravnavanje vprašanj razvoja in delovanja kooperativnega online bibliografskega sistema in servisov COBISS se posebej oblikuje Svet članic COBISS kot svetovalno telo za oblikovanje in usklajevanje stališč slovenskih knjižnic – polnopravnih članic sistema COBISS.SI.

Svet članic COBISS sestavljajo predstavniki glavnih skupin knjižnic (nacionalna, splošne, visokošolske, specialne, šolske) po merilu skupnega prispevka (bibliografskih) zapisov v vzajemno bazo podatkov. (18. člen akta o ustanovitvi)

6. OPIS UPRAVLJANJA ZAVODA Z INVESTICIJAMI IN RAVNANJA S STVARNIM PREMOŽENJEM

6.1. Ravnanje s stvarnim premoženjem

6.1.1. Ravnanje s stvarnim premoženjem v lasti (JRZ)

JRZ so v skladu z ZZrID postali lastniki stvarnega premoženja, pridobljenega iz javnih in drugih virov. Prenos lastninske pravice za premoženje, s katerim so JRZ upravljali na dan uveljavitve ZZrID, se uredi v petih letih, stvarno premoženje, pridobljeno po uveljavitvi ZZrID, pa je že takoj v lasti JRZ (60. in 105. člen ZZrID).

²⁷ Akt o ustanovitvi IZUM velja od 8. 11. 2025. Mandat direktorja zavoda ter mandati upravnega odbora, strokovnega sveta in sveta članic COBISS se nadaljujejo do njihovega izteka.

60. člen ZZrID določa: »(1) Javni raziskovalni zavod, ki ga je ustanovila Republika Slovenija ali je ustanovljen z veljavnim zakonom, ki ureja SAZU, je lastnik stvarnega premoženja, pridobljenega iz javnih in drugih virov.

(2) Javni raziskovalni zavod ravna s stvarnim premoženjem, ki ga ima v lasti, v skladu s četrtem odstavkom 2. člena Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18 in 79/18), tem zakonom, aktom o ustanovitvi in statutom.

(3) Javni raziskovalni zavod je pred sklenitvijo pravnega posla, s katerim odtuji ali obremeni stvarno premoženje, katerega pogodbeno vrednost presega 50.000 evrov, in pred brezplačno odtujitvijo ali obremenitvijo stvarnega premoženja, dolžan pridobiti pisno soglasje vlade. Pravni posli, sklenjeni brez predhodnega pisnega soglasja, so nični.

(4) Sredstva, pridobljena iz ravnanja s stvarnim premoženjem, se uporabijo za amortizacijo, investicije, investicijsko vzdrževanje in opremo.«.

V skladu s četrtem odstavkom 2. člena ZSPDSLS-1 se določbe o:

- načelih ravnanja iz II. poglavja ZSPDSLS-1 – Načela ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti,
- postopkih ravnanja iz V. poglavja ZSPDSLS-1 – Postopki ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti in
- evidencah premoženja iz VIII. poglavja ZSPDSLS-1 – Evidenca premoženja v lasti ali v uporabi države in samoupravnih lokalnih skupnosti,

razen 29. člena ZSPDSLS-1, uporabljajo tudi za stvarno premoženje v lasti javnih zavodov, če zakon ne določa drugače. Glede na navedeno, se za potrebe uspešne realizacije posameznih postopkov ravnanja s stvarnim premoženjem (postopkov pridobivanja, razpolaganja, upravljanja in najemanja tega premoženja) uporabljajo določbe ZSPDSLS-1 glede pravnega pregleda in ocenitve premoženja, izbire ustrezne metode in izvedbe ustreznega postopka ravnanja s stvarnim premoženjem. Vse navedeno je tudi predmet pregleda s strani pristojne službe ministrstva ob pripravi vladnega gradiva, na podlagi katerega se pridobi pisno soglasje vlade, skladno s tretjim odstavkom 60. člena ZZrID.

Prenos lastninske pravice za nepremično premoženje, ki ga na dan uveljavitve ZZrID JRZ upravljajo, in druga premoženjsko pravna razmerja v zvezi s tem ter vknjižba lastninske pravice v zemljiško knjigo se uredi v petih letih po uveljavitvi ZZrID na podlagi pogodbe o brezplačnem prenosu med RS in JRZ po stanju na dan začetka uporabe ZZrID (105. člen ZZrID).

Prenos lastninske pravice za premično premoženje, ki ga na dan uveljavitve ZZrID JRZ upravljajo, in druga premoženjsko pravna razmerja v zvezi s tem se uredi v petih letih po uveljavitvi ZZrID. Prenos lastninske pravice na premičnem premoženju, ki ga imajo na dan uveljavitve ZZrID JRZ v upravljanju, se evidentira v skladu s predpisi, ki urejajo materialno in finančno poslovanje javnih zavodov (105. člen ZZrID).

Za izvrševanje prenosa lastninske pravice za nepremično in premično premoženje in za vpis stvarno pravnih sprememb v zemljiško knjigo in druge javne evidence v rokih, določenih z ZZrID, so pooblaščeniki direktorji JRZ. Po vknjižbi lastninske pravice na nepremičninah iz predprejšnjega odstavka v zemljiško knjigo JRZ predlagajo izbris RS kot upravljavca v zemljiškem katastru in katastru stavb (105. člen ZZrID). O pravnomočno izvedenih prenosih lastninske pravice direktor sproti obvešča ministrstvo, pristojno za znanost.

Sredstva, pridobljena iz ravnanja s stvarnim premoženjem, se uporabijo za amortizacijo, investicije, investicijsko vzdrževanje in opremo (četrty odstavek 60. člena ZZrID).

6.1.2. Ravnanje s stvarnim premoženjem v upravljanju (JIZ)

Premoženje, ki ga uporabljajo JIZ, je last ustanovitelja in ga imajo JIZ v upravljanju. Upravljalci nepremičnega stvarnega premoženja države so JIZ, ki jih kot upravljavce določi Vlada RS s sklepom ali pa jim je pravica upravljanja nepremičnega premoženja države podeljena z zakonom ali aktom o ustanovitvi. Upravljalci premičnega premoženja države so JIZ, ki so to premoženje dobili v uporabo na podlagi pravnega posla ali na podlagi drugega pravnega naslova. Podlaga za določitev novega upravljavca premičnega premoženja je pisni dogovor o prenosu premoženja med starim in novim upravljavcem.

Ravnanje (pridobivanje, razpolaganje, upravljanje in najemanje) s stvarnim premoženjem države urejata ZSPDSLS-1 in Uredba o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 31/18).

V skladu s 5. členom ZSPDSLS-1, se stvarno premoženje, ki ga noben upravljavec trajno ne potrebuje za opravljanje svojih nalog, bodisi proda ali z oddajo v najem ali na drug ustrezen način zagotovi njegovo učinkovito rabo. Postopke ravnanja s stvarnim premoženjem je treba voditi učinkovito, s čim manjšimi stroški za dosego danega rezultata oziroma z danimi stroški doseči čim boljši rezultat za državo. ZSPDSLS-1 v prvem odstavku 49. člena določa metode razpolaganja z nepremičnim premoženjem države, ki se smiselno uporabljajo tudi pri pravnih poslih upravljanja z nepremičnim premoženjem (oddaja v najem, obremenjevanje, itd):

- javna dražba,
- javno zbiranje ponudb in
- neposredna pogodba.

O brezplačni odsvojitvi nepremičnega premoženja države odloča vlada, o drugih pravnih poslih ravnanja s stvarnim premoženjem države pa v imenu in za račun države odloči in sklene pravni posel predstojnik upravljavca ali predstojnik upravljavca bodočega premoženja ali funkcionar oziroma javni uslužbenec, ki sta zaposlena v organu in ju predstojnik za to pooblasti. Pooblastilo se podeli za posamezni pravni posel. Javni zavod, ki je upravljavec nepremičnega premoženja države, je pred sklenitvijo pravnega posla, katerega pogodbeno vrednost presega 10.000 eurov, dolžan pridobiti predhodno pisno soglasje, ki ga v imenu ustanovitelja dajejo ministrstva ali vladne službe, na katerih delovnem področju deluje navedeni upravljavec. Pravni posli, ki so sklenjeni brez predhodnega pisnega soglasja pristojnega organa, so nični. Pristojni organ o izdaji soglasja, ki je obvezna priloga pravnega posla, odloči v 30 dneh po prejemu osnutka pravnega posla (prvi in drugi odstavek 29. člena ZSPDSLS-1).

Razpolaganje s stvarnim premoženjem, s katerim upravljajo javni zavodi, se izvaja skladno:

- z drugim odstavkom 20. člena ZSPDSLS-1 (za vsako razpolaganje z nepremičnim premoženjem brez omejitve vrednosti) oziroma
- z drugim odstavkom 21. člena ZSPDSLS-1 (za razpolaganje s premoženjem v posamični vrednosti nad 10.000 EUR) ter

na podlagi sklepa vlade, v katerem je določena skupna vrednost pravnih poslov razpolaganja, ki jih bodo navedeni upravljavci lahko izvedli v tekočem letu.

Ministrstvo za javno upravo (v nadaljevanju: MJU), ki je, skladno z določili ZSPDSLS-1 določeno kot ministrstvo, pristojno za sistem ravnanja s stvarnim premoženjem, letno na osrednjem spletnem mestu državne uprave²⁸ objavlja posodobljen seznam nepremičnin in premoženj, namenjenih za razpolaganje ter sproti objavlja porabljeno skupno vrednost pravnih poslov razpolaganja s stvarnim premoženjem. Izmenjava podatkov se, skladno z 22. členom ZSPDSLS-1 in petim odstavkom 7. člena Uredbe o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti, izvaja prek »napovedi o sklenitvi pravnega posla razpolaganja s stvarnim premoženjem in načrtovani porabi skupne vrednosti pravnih poslov« na način, ki omogoča nadaljnjo obdelavo in evidentiranje prejetih podatkov.

V primeru oddaje prostorov mora za sklenitev najemne pogodbe z zasebnim subjektom izvesti predpisan postopek, ki bo omogočil najugodnejši rezultat oziroma izkupiček od oddaje v najem.

V 65. členu ZSPDSLS-1 so taksativno naštetih primeri, ko je dopustna sklenitev neposredne najemne pogodbe, in sicer je to med drugim mogoče, ko je predvideni letni prihodek od oddaje v najem nepremičnin nižji od 5.000 eurov, vendar to ne pomeni, da se ne smeta uporabiti drugi dve metodi, ker je potrebno v vsakem posameznem postopku upoštevati načela, ki določajo, da se postopek ravnanja s stvarnim premoženjem vodi na podlagi metode, ki omogoča najugodnejše rezultate za državo, in na način, ki zagotavlja enakopravno obravnavo vseh udeležencev.

MVZI je dolžno, skladno z drugim odstavkom 29. člena ZSPDSLS-1, o izdaji soglasja k sklenitvi pravnega posla ravnanja s stvarnim premoženjem države, katerega pogodbeno vrednost presega 10.000 eurov, odločiti v 30. dneh po prejemu osnutka pravnega posla. Za potrebe takojšnjega

²⁸ <https://www.gov.si/teme/stvarno-premozenje-drzave/>

pristopa k pripravi soglasja je k vlogi, poleg osnutka pravnega posla, potrebno priložiti še sledečo dokumentacijo:

- kopijo elektronske pošte »napovedi o sklenitvi pravnega posla razpolaganja s stvarnim premoženjem in načrtovani porabi skupne vrednosti pravnih poslov« (22. člen ZSPDSLS-1) oz. sklic na obstoječo zadevo MVZI, ki je odprta za potrebe uvrstitve v načrt razvojnih programov (za primer pridobivanja stvarnega premoženja);
- pravni pregled (31. člen ZSPDSLS-1), v katerem je poleg obveznih sestavin (pregled zemljiškoknjižnega stanja ali registrskega stanja, stvarnih ali obligacijskih pravic v korist tretjih oseb in urejenosti evidenc stvarnega premoženja) opisan tudi sam postopek, ki je podlaga za odločitev o pravnem poslu – cenitev premoženja in določitev izklicne/izhodiščne vrednosti premoženja, utemeljitev izbire metode v primeru razpolaganja s stvarnim premoženjem oz. utemeljitev potrebe po pridobitvi stvarnega premoženja, zapisnik, odločitev, ipd.. Če je bila za pridobitev stvarnega premoženja izdelana investicijska dokumentacija, ki še ni bila posredovana MVZI, se jo tudi priloži. Običajno investicijska dokumentacija vključuje vso prej navedeno dokumentacijo, zato slednje ni potrebno ločeno pripravljati, v kolikor je ta že vključena – priporočljivo pa je, da je posebej izpostavljena.

Soglasje MVZI je obvezna priloga pravnega posla. Pravni posli, ki so sklenjeni brez predhodnega pisnega soglasja pristojnega organa, so nični. Ob tem pa je potrebno ločiti primere iz določbe 4. alineje šestega odstavka 2. člena ZSPDSLS-1, ki predvideva izključitev uporabe določil ZSPDSLS-1 v primeru sklepanja pravnih poslov pridobivanja po določilih ZJN-3 (posli z elementi javnega naročanja).

Pri oddaji premoženja v najem opozarjamo na določilo 80. člena ZJF, ki določa, da so **najemnine od oddaje stvarnega premoženja v najem prihodek proračuna države oziroma občine, ki je lastnik premoženja, če ni s posebnim zakonom drugače določeno. Kar pomeni, da je prejemnik najemnin, ko JIZ odda v najem nepremičnine, ki so v lasti države, državni proračun.**

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da se upravni odbor seznaní s poročilom o realizaciji načrta ravnanja z nepremičnim in premičnim premoženjem, o katerem mora JIZ poročati MVZI predvidoma v februarju za preteklo leto v okviru sprejemanja letnega poročila.

6.1.3. Zemljišča za izvajanje izobraževalnih ter raziskovalnih in razvojnih dejavnosti s področja kmetijstva in gozdarstva

Na podlagi Zakona o zagotavljanju zemljišč za izvajanje izobraževalnih ter raziskovalnih in razvojnih dejavnosti s področja kmetijstva in gozdarstva (Uradni list RS, št. 36/21; v nadaljnjem besedilu ZZIRDKG) javni izobraževalni zavodi in JRZ, katerih ustanoviteljica je RS, in ki izvajajo javno veljavne programe srednješolskega, višješolskega in visokošolskega izobraževanja s področja kmetijstva in gozdarstva oziroma raziskovalno in razvojno dejavnost s področja kmetijstva in gozdarstva, lahko pridobijo v upravljanje zemljišča, ki so po dejanski rabi kmetijska ali gozdna in so v lasti RS ter z njimi gospodarita Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS oziroma družba Slovenski državni gozdovi, d.o.o., če so potrebna za izvajanje izobraževalnih oziroma raziskovalnih in razvojnih dejavnosti javnega zavoda. Postopek pridobitve in način upravljanja teh zemljišč je določen z ZZIRDKG.

6.2. Investicijska vlaganja

6.2.1. Investicijska vlaganja – splošno (velja za JRZ in JIZ)

JRZ in JIZ morajo pri vodenju investicij investicijsko in projektno dokumentacijo pripravljati skladno z Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ (Uradni list RS, št. 60/06, 54/10 in 27/16, v nadaljevanju UEM) in predpisi o načrtovanju in gradnji objektov. UEM je ob drugih javnofinančnih predpisih podlaga za načrtovanje, kreiranje in izvajanje investicij v zavodih, v objekte in opremo. To pomeni, da mora biti upoštevana tudi pri odločanju upravnega odbora o posameznih investicijah. UEM med drugim določa različne vrste investicijske dokumentacije glede na vrednost investicije, podrobno vsebino dokumentacije, ne glede na vire financiranja investicije in postopke ter udeležence pri pripravi in

ocenjevanju investicijske dokumentacije ter odločanju o investicijah.

Mejne vrednosti, ki določajo pripravo in obravnavo posamezne vrste investicijske dokumentacije po **stalnih cenah z vključenim davkom na dodano vrednost**, so:

- pri projektih z ocenjeno vrednostjo pod 100.000 eurov se vsebina investicijske dokumentacije lahko ustrezno prilagodi (poenostavi), vendar mora vsebovati vse ključne prvine, potrebne za odločanje o investiciji in zagotavljanje spremljanja učinkov;
- za investicijske projekte pod vrednostjo 300.000 eurov je treba zagotoviti dokument identifikacije investicijskega projekta, in sicer:
 - o pri tehnološko zahtevnih investicijskih projektih;
 - o pri investicijah, ki imajo v svoji ekonomski dobi pomembne finančne posledice (npr. visoki stroški vzdrževanja);
 - o kadar se investicijski projekti (so)financirajo s proračunskimi sredstvi.
- za investicijske projekte z ocenjeno vrednostjo med 300.000 in 500.000 eurov najmanj dokument identifikacije investicijskega projekta;
- za investicijske projekte nad vrednostjo 500.000 eurov dokument identifikacije investicijskega projekta in investicijski program;
- za investicijske projekte nad vrednostjo 2.500.000 eurov dokument identifikacije investicijskega projekta, predinvesticijska zasnova in investicijski program.

UEM sicer izrecno ne zahteva potrditve investicijske dokumentacije s strani upravnega odbora. Določa, da jo mora potrditi investitor, nato pa je od notranje organizacije in pristojnosti organov zavoda odvisno ali jo potrdi direktor ali upravni odbor. **Na JRZ in JIZ je za potrditev investicijske dokumentacije pristojen upravni odbor (9. točka drugega odstavka 69. člena ZZrID). Priporočamo, da upravni odbor obravnava posamezne vrste investicijske dokumentacije v določenem časovnem sosledju, kot jih določa UEM, da se zagotovi skladnost s finančnim načrtom.**

Priporočamo, da se investicijska dokumentacija obravnava na upravnem odboru, preden je investicija umeščena v Program dela in finančni načrt JRZ oz. JIZ.

Investicijska dokumentacija se razlikuje od projektne dokumentacije, ki jo je treba pripraviti na podlagi zakonodaje, ki ureja graditev objektov. Upravni odbor mora biti pozoren, da se investicijska dokumentacija pripravi pred oziroma na način, da projektna dokumentacija (npr. projekt za gradbeno dovoljenje) ne prejudicira variante, ki je upravni odbor še ni potrdil.

Soglasje, ki ga MVZI poda k Programu dela in finančnemu načrtu zavoda, ne pomeni hkrati tudi potrditve investicijskih projektov, ki so financirani ali sofinancirani iz državnega proračuna ali iz sredstev EU. MVZI investicijske projekte potrdi s posebnim sklepom ali drugim aktom, v primeru sredstev EU pa ob upoštevanju EU in nacionalnih pravil in postopkov, ki so opredeljeni za EU sredstva.

V primerih, ko so kot finančni vir za investicije predvidena proračunska sredstva (vključno s sredstvi EU), MVZI na osnovi dokumentacije pripravljene in potrjene skladno z UEM izvede uvrstitev investicije v načrte razvojnih programov MVZI.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da pri odločanju o novih vlaganjih v JRZ oz. JIZ:

- upravni odbor pred pričetkom priprave investicijske dokumentacije, upoštevajoč UEM, na osnovi pisne obrazložitve in utemeljitve, ki ju pripravi vodstvo zavoda, sprejme stališče glede predlagane investicije, ki je obvezna podlaga za pripravo investicijske dokumentacije,
- da se skrbno preverijo viri financiranja investicije in njihova vzdržnost (večjih investicij se praviloma ne financira s kratkoročnimi viri) ter da se upošteva finančna zmožnost JRZ oz. JIZ (glede na likvidnostno sposobnost, obstoječo zadolžitev, višino zapadlih obveznosti do dobaviteljev in do uporabnikov enotnega kontnega načrta, ipd.).

6.2.2. Investicijska vlaganja JRZ

JRZ lahko pridobijo namenska sredstva za raziskovalno opremo, raziskovalno infrastrukturo, investicije in investicijsko vzdrževanje. V okviru stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in plačanih raziskovalnih urah (v okviru raziskovalnih projektov) pa se zagotavljajo sredstva za amortizacijo in v okviru ISF-O izjemoma tudi za financiranje investicij v osnovna sredstva.

6.2.2.1. Raziskovalna oprema in raziskovalna infrastruktura

Način in področja razvoja raziskovalne infrastrukture določa strateški dokument države Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture, ki ga sprejme Vlada RS na predlog ministrstva, pristojnega za znanost. Sredstva za vzpostavitev raziskovalne infrastrukture se dodeljujejo prek javnih razpisov oziroma javnih pozivov, ki jih izvaja ARIS ali ministrstvo, pristojno za znanost. Sredstva za nakup raziskovalne opreme se dodeljujejo prek javnih razpisov oziroma javnih pozivov, ki jih izvaja ARIS ali ministrstvo, pristojno za znanost. (33. člen ZZrID)

6.2.2.2. Investicije in investicijsko vzdrževanje

Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje JRZ se določijo v skladu z letnim načrtom investicij in investicijskega vzdrževanja JRZ, ki je sestavni del letnega programa dela (to je programa dela in finančnega načrta) JRZ, in finančnim načrtom ministrstva, pristojnega za znanost.

Sredstva za investicije so namenjena zagotavljanju pogojev za izvajanje dejavnosti JRZ. Namenijo se za gradnjo, rekonstrukcijo, obnovo, pridobivanje oziroma najemanje stvarnega premoženja.

Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje se dodelijo na podlagi razpoložljivih sredstev v okviru Načrta razvojnih programov.

JRZ se sredstva za investicijsko vzdrževanje določijo na podlagi meril, opredeljenih v sklepu ministrstva, pristojnega za znanost. Nakažejo se mu na podlagi pogodbe o sofinanciranju, sklenjene med MVZI in JRZ. (37. člen ZZrID)

V okviru sredstev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti je v okviru ISF-O prejemnikom stabilnega financiranja izjemoma dovoljeno financiranje investicij v osnovna sredstva (v nadaljnjem besedilu: investicija), če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- predhodno morajo biti pokriti vsi stroški dela, stroški materiala in storitev, amortizacije in investicijskega vzdrževanja, ki so potrebni za delovanje in infrastrukturno dejavnost ter spadajo pod ISF-O,
- investicija mora biti uvrščena v načrt razvojnih programov in sofinancirana iz proračuna Republike Slovenije ali proračuna Evropske unije,
- prejemnik stabilnega financiranja mora izkazovati, da je razporejeni presežek prihodkov nad odhodki preteklih let za nakup osnovnih sredstev v celoti porabljen,
- za uvrstitev investicije v načrt stabilnega financiranja mora prejemnik stabilnega financiranja predložiti dokazila o izpolnjevanju pogojev glede pokritja stroškov ter investicijsko dokumentacijo, pripravljeno in potrjeno v skladu z uredbo, ki ureja metodologijo za pripravo investicijske dokumentacije,
- sredstva za namen iz tega odstavka se porabljajo glede na dejansko nastale upravičene

obveznosti, za kar je treba priložiti dokazila, pri čemer upravičene obveznosti lahko pomeni tudi odplačevanje dolgoročnih posojil in obresti, za katere so izpolnjeni pogoji iz tega odstavka, in

- letni obseg financiranja investicij po tem odstavku ne sme presegati 10 % letnih sredstev prejemnika stabilnega financiranja za ISF-O. (Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 16/26; začetek uporabe 14. 3. 2026)).

6.2.2.3. Sredstva za amortizacijo v okviru stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in plačil po raziskovalnih urah

V okviru sredstev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti se prejemnikom stabilnega financiranja, torej tudi JRZ, zagotavljajo tudi sredstva za financiranje amortizacije, in sicer:

- V okviru ISF-O so zagotovljena tudi sredstva za vzdrževanje in obnavljanje nepremičnin in opreme v zvezi z opravljanjem znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika stabilnega financiranja, ki zajema stroške investicijskega vzdrževanja, obnove, rekonstrukcije in adaptacije stavb in prostorov, v katerih poteka izvajanje raziskovalne oziroma infrastrukturne dejavnosti prejemnika stabilnega financiranja, in amortizacijo opreme in drugih osnovnih sredstev, ki niso neposredno vezana na izvajanje raziskovalnih programov oziroma projektov, so pa osnova za izvajanje raziskovalne oziroma infrastrukturne dejavnosti, s katerima se uresničuje Znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija Slovenije.
- V okviru PSF-O za financiranje raziskovalnih programov sredstva za financiranje amortizacije raziskovalne opreme ob upoštevanju obsega, ki je neposredno potreben za izvajanje raziskovalnega dela. Obseg uporabe posamezne raziskovalne opreme mora prejemnik stabilnega financiranja izkazati z evidenco uporabe raziskovalne opreme ali s pomočjo verodostojno postavljenih ključev za delitev stroškov amortizacije.
- V okviru PSF-O iz sredstev za (so)financiranje usposabljanja mladih raziskovalcev so zagotovljena tudi sredstva za amortizacijo manjše raziskovalne opreme, ki jo uporablja posamezni mladi raziskovalec v okviru usposabljanja in se predvidoma amortizira v času usposabljanja.
- V okviru RSF-O se lahko financira amortizacija raziskovalne opreme in raziskovalne infrastrukture, če je predmet financiranja RSF-O.
- V okviru PNR se zagotavlja tudi financiranje amortizacije raziskovalne opreme v obsegu in na način, ki je s to uredbo določen za financiranje in spremljanje raziskovalnih projektov.

Sredstva, ki jih JRZ v okviru stabilnega financiranja nameni za pokritje stroškov amortizacije uporabljene raziskovalne opreme oziroma druge opreme, mora v nadaljnjem koraku nameniti za nakup, s katerim nadomesti ali obnovi potrebno raziskovalno opremo oziroma drugo opremo. Iz sredstev, ki jih je JRZ prejel za pokritje stroškov amortizacije, mora najpozneje v petih letih od zaključka leta, v katerem je prejel sredstva, izvesti postopek nakupa nove raziskovalne opreme oziroma druge opreme.

V okviru dejavnosti, ki se prek ARIS financira na podlagi vrednosti raziskovalne ure (raziskovalni projekti) so zagotovljena tudi sredstva za strošek raziskovalne opreme, ki se prizna v višini obračunane amortizacije, ob upoštevanju obsega uporabljene raziskovalne opreme, neposredno potrebne za izvedbo posameznega raziskovalnega projekta. Obseg uporabe posamezne raziskovalne opreme mora raziskovalna organizacija izkazati z evidenco uporabe raziskovalne opreme oziroma verodostojno postavljenimi ključi.

Sredstva, ki jih raziskovalna organizacija prejme za pokritje stroškov amortizacije uporabljene raziskovalne opreme, raziskovalna organizacija v nadaljnjem koraku nameni za nabavo, s katero nadomesti ali obnovi potrebno raziskovalno opremo. Iz sredstev, ki jih je raziskovalna organizacija prejela za pokritje stroškov amortizacije, mora raziskovalna organizacija najpozneje v petih letih od zaključka leta, v katerem je prejela sredstva, izvesti postopek nakupa nove raziskovalne opreme.

Če raziskovalna organizacija pri izvajanju raziskovalnega projekta uporablja raziskovalno opremo, ki je že v celoti amortizirana, in ne more obračunati amortizacije, oziroma če znesek sredstev, prejetih od financerja, za pokrivanje stroškov amortizacije presega znesek stroškov

amortizacije obračunskega obdobja, se za razliko prihodkov iz tega naslova oblikuje presežek prihodkov nad odhodki. Presežek iz tega naslova se razporedi za investiranje v nakup raziskovalne opreme ali pa se sredstva vrnejo v proračun v skladu z normativnimi akti, ki urejajo razporejanje presežka prihodkov nad odhodki.

Zgoraj navedeno je določeno (7. 8., 9., 10. 11., 34., 40. člen) z Uredbo o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 35/22, 144/22, 79/23 in 16/26).

6.2.3. Investicijska vlaganja JIZ

6.2.3.1. Sredstva za nakup opreme in raziskovalne infrastrukture

Sredstva za nakup opreme ter raziskovalne infrastrukture se JIZ (ob drugih namenih) določijo s pogodbo med JIZ in ministrstvom, pristojnim za znanost, ob upoštevanju letnega programa dela JIZ in finančnega načrta ministrstva, pristojnega za znanost (36. člen ZZrID).

6.2.3.2. Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje

Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje JIZ se določijo v skladu z letnim načrtom investicij in investicijskega vzdrževanja JIZ, ki je sestavni del letnega programa dela, to je programa dela in finančnega načrta, JIZ in finančnim načrtom ministrstva, pristojnega za znanost.

Sredstva za investicije so namenjena zagotavljanju pogojev za izvajanje dejavnosti JIZ. Namenijo se za gradnjo, rekonstrukcijo, obnovo, pridobivanje oziroma najemanje stvarnega premoženja. Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje se dodelijo na podlagi razpoložljivih sredstev v okviru Načrta razvojnih programov.

Sredstva za investicijsko vzdrževanje se določijo ob upoštevanju letnega programa dela (program dela in finančni načrt) JIZ in finančnega načrta ministrstva, pristojnega za znanost, s pogodbo iz 36. člena ZZrID. (37. člen ZZrID).

7. OPIS FINANCIRANJA IN POSLOVANJA JRZ IN JIZ

7.1. Splošno

48. člen ZZ določa, da zavod pridobiva sredstva za delo iz sredstev ustanovitelja, s plačili za storitve, s prodajo blaga in storitev na trgu in iz drugih virov na način in pod pogoji, določenimi z zakonom in aktom o ustanovitvi.

Akti o ustanovitvi JRZ in JIZ določajo, da JRZ oz. JIZ sredstva, potrebna za izvajanje svojih dejavnosti, pridobivajo:

- iz proračuna Republike Slovenije;
- iz proračuna Evropske unije in drugih evropskih institucij;
- iz proračunov lokalnih skupnosti;
- s plačili za storitve;
- s prodajo blaga in storitev na trgu;
- z donacijami in darili;
- iz drugih virov.

JRZ in JIZ poslujejo prek podračuna, odprtega pri Upravi Republike Slovenije za javna plačila.

ZZrID sredstva za financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti opredeljuje v 12. členu, kjer je določeno:

Sredstva za financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti zagotavljajo v državnem proračunu in iz drugih virov v skladu s cilji in prioriteta, določenimi v strateških dokumentih države in EU, predvsem v Znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije in strategiji pametne specializacije.

(2) Sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost se namenijo za:

1. stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki vključuje sredstva za institucionalni steber financiranja, programski steber financiranja, razvojni steber financiranja in programe nacionalnih raziskav;
2. financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na podlagi javnih razpisov, javnih pozivov ali sklenitve neposredne pogodbe v skladu z javnofinančnimi predpisi, za raziskovalne projekte, raziskovalno infrastrukturo in raziskovalno opremo, razvoj znanstvenih kadrov, mednarodno sodelovanje, znanstvene publikacije in znanstvene monografije, programe zgodnjega uvajanja šolske mladine v področje raziskovanja ter odprtost in popularizacijo znanosti v skladu z načini, opredeljenimi za posamezno aktivnost znanstvenoraziskovalne dejavnosti v tem zakonu;
3. financiranje javnih infrastrukturnih zavodov in novih javnih raziskovalnih organizacij iz 81.a člena tega zakona na podlagi programa dela in finančnega načrta;
4. investicije in investicijsko vzdrževanje v javnih raziskovalnih in javnih infrastrukturnih zavodih;
5. sofinanciranje večstranskih transnacionalnih raziskovalnih projektov, ki se sofinancirajo prek mednarodnih organizacij ali konzorcijev v okviru programov EU, pri katerih je postopek razpisa za dodelitev sredstev izveden na evropski oziroma transnacionalni ravni, skladno s postopki, predvidenimi za izvajanje programov EU ali z avtonomno določenim pravom, in ki so bili izbrani v sofinanciranje na podlagi mednarodnih evalvacij in finančnih uskladitev v okviru programov in sodelovanj, h katerim je pristopila bodisi Republika Slovenija, bodisi ministrstvo, pristojno za znanost, druga ministrstva, ARIS ali druga pravna oseba javnega prava;
6. sofinanciranje raziskovalnih projektov, ki so bili na razpisih v okviru centralnih programov EU odlično ocenjeni, vendar tam niso bili sprejeti v sofinanciranje;
7. sofinanciranje raziskovalnih projektov, ki so bili izbrani v sofinanciranje v okviru centralnih programov EU in omogočajo dopolnjevanje z drugimi evropskimi ali državnimi sredstvi;
8. sofinanciranje na podlagi javnega povabila zainteresiranim izvajalcem, ki ga izvede ARIS v skladu s tretjim odstavkom 23. člena in tretjim odstavkom 35. člena tega zakona;
9. sofinanciranje izvajanja ukrepov odprte znanosti;
10. financiranje ARIS na podlagi programa dela in finančnega načrta;
11. druge naloge oziroma namene, določene z zakonom.

Sredstva za inovacijsko dejavnost se namenijo predvsem za:

1. mreženje, krepitev sinergij in spodbujanje partnerstev v znanstvenoraziskovalnem in inovacijskem sistemu;
2. spodbujanje inovacijskih procesov in z njimi povezanih naložb podjetij v raziskave in inovacije;
3. spodbujanje raziskovalno inovacijskih projektov za razvoj novih proizvodov, storitev in procesov;
4. podporo pilotnim in demonstracijskim projektom za predstavitev, testiranje in demonstracijo novih rešitev;
5. spodbujanje krepitve kompetenc in inovacijskih potencialov;
6. mednarodno sodelovanje na področju inovacijske dejavnosti;
7. razvoj raziskovalno-razvojnih kadrov in spodbujanje zaposlovanja raziskovalcev iz Slovenije in tujine v gospodarstvu;
8. financiranje inovacijske dejavnosti na podlagi javnih razpisov, javnih pozivov ali sklenitve neposredne pogodbe v skladu z javnofinančnimi predpisi, in sicer za inovacijske projekte, mednarodno sodelovanje, programe zgodnjega uvajanja šolske mladine v inoviranje;
9. sofinanciranje inovacijskih projektov, ki so bili na razpisih v okviru centralnih programov EU odlično ocenjeni, vendar tam niso bili odobreni za sofinanciranje;
10. sofinanciranje inovacijskih projektov, ki so bili izbrani za sofinanciranje v okviru centralnih programov EU in omogočajo dopolnjevanje z drugimi evropskimi ali državnimi sredstvi.

Financiranje nalog podpornega okolja iz tretjega odstavka 6. člena ZZrID se zagotavlja z javnimi razpisi, javnimi pozivi ali s sklenitvijo neposredne pogodbe v skladu z javnofinančnimi predpisi.

Financiranje inovacijske dejavnosti v skladu z ZZrID ali drugimi zakoni, ki določajo financiranje inovacijske dejavnosti, izvaja ministrstvo, pristojno za inovacije, druga ministrstva, ARIS in drugi financerji ter se zagotavlja s kontinuiranim izvajanjem instrumentov dodeljevanja sredstev za spodbujanje industrijskih raziskav in eksperimentalnega razvoja z namenom uporabe vseh nacionalnih razvojnih zmožnosti. Sredstva za izvajanje inovacijske dejavnosti se dodeljujejo na podlagi javnih razpisov, javnih pozivov ali s sklenitvijo neposredne pogodbe v skladu z javnofinančnimi predpisi.

Financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti se lahko izvaja tudi za naloge oziroma namene, določene v drugih zakonih, ki jih izvajajo in financirajo pristojna ministrstva.

Znanstvenoraziskovalna dejavnost, ki se financira iz finančnega načrta MVZI se financira prek ARIS²⁹ ali neposredno prek MVZI.

Stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti urejajo 17. do 31.a člen ter 80. do 81.b člen ZZrID, Uredba o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije in Splošni akt o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti.³⁰

Razporeditev sredstev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti (S-ZRD-O) na JRZ sprejme upravni odbor na predlog direktorja in ob mnenju znanstvenega sveta v skladu s šesto točko drugega odstavka 69. člena, 7. točko drugega odstavka 72. člena in 4. točko drugega odstavka 74. člena ZZrID.

Financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na podlagi javnih razpisov, javnih pozivov ali sklenitve neposredne pogodbe v skladu z javnofinančnimi predpisi, za raziskovalne projekte, raziskovalno infrastrukturo in raziskovalno opremo, razvoj znanstvenih kadrov, mednarodno sodelovanje, znanstvene publikacije in znanstvene monografije, programe zgodnjega uvajanja šolske mladine v področje raziskovanja ter odprtost in popularizacijo znanosti poteka v skladu z načini, opredeljenimi za posamezno aktivnost znanstvenoraziskovalne dejavnosti v ZZrID (32. člen, 33. člen, prvi in drugi odstavek 34. člena, 35. člen, 45. člen in 54. člen ZZrID), Uredbi o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije in splošnem aktu ARIS (Splošni akt o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, Uradni list RS, št. 166/22 in 92/24) ali, če financiranje poteka neposredno prek MVZI, na podlagi podzakonskega predpisa iz 54. člena ZZrID (Pravilnik o sofinanciranju aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/23) ali 54.a člena ZZrID).

7.2. Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje JRZ

Glejte poglavje 6.2. Investicijska vlaganja.

7.3. Financiranje JIZ

Sredstva za plače in druge izdatke za zaposlene, prispevke delodajalca za socialno varnost, izdatke za blago in storitve, nakup opreme ter raziskovalno infrastrukturo se JIZ določijo s pogodbo med JIZ in ministrstvom, pristojnim za znanost, ob upoštevanju letnega programa dela JIZ in finančnega načrta ministrstva, pristojnega za znanost.

Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje JIZ se določijo v skladu z letnim načrtom investicij in investicijskega vzdrževanja JIZ, ki je sestavni del letnega programa dela JIZ in finančnim načrtom ministrstva, pristojnega za znanost.

Sredstva za investicije so namenjena zagotavljanju pogojev za izvajanje dejavnosti JIZ. Namenijo se za gradnjo, rekonstrukcijo, obnovo, pridobivanje oziroma najemanje stvarnega premoženja. Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje se dodelijo na podlagi razpoložljivih sredstev v okviru Načrta razvojnih programov.

Sredstva za investicijsko vzdrževanje se določijo ob upoštevanju letnega programa dela (program dela in finančni načrt) JIZ in finančnega načrta ministrstva, pristojnega za znanost, s pogodbo iz 36. člena ZZrID.

²⁹ <https://www.aris-rs.si/sl/finan/letpor/>

³⁰ Na nivoju posameznega JRZ stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti ureja tudi akt prejemnika stabilnega financiranja iz 29. člena ZZrID, ki ga sprejme upravni odbor.

7.4. Poslovanje JRZ in JIZ

7.4.1. ZJF in Zakon o računovodstvu

Temeljni zakon za upravljanje javnih financ je ZJF ter vsako leto sprejet zakon, ki ureja izvrševanje proračuna RS. Poleg navedenih zakonov so pravne podlage za financiranje, vodenje poslovnih knjig ter pripravo letnih poročil opredeljene tudi v ZZ, Zakonu o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF-C in 114/06 – ZUE), področnih zakonih (ZZrID), podzakonskih aktih in v aktih o ustanovitvi, ki obravnavajo vire financiranja, uporabo presežka prihodka nad odhodki ter kritje oziroma obravnavo presežka odhodkov nad prihodki.

ZJF za JRZ in JIZ kot posredne proračunske uporabnike določa pravila za sestavo in predložitev finančnih načrtov, upravljanje z denarnimi sredstvi, zadolževanje, dajanje poroštev, računovodstvo, predložitve letnih poročil in notranji nadzor javnih financ ter proračunsko inšpiciranje.

Zakon o računovodstvu velja za pravne osebe, ki ne vodijo poslovnih knjig na podlagi Zakona o gospodarskih družbah, Zakona o gospodarskih javnih službah in Zakona o društvih (1. člen Zakona o računovodstvu), torej tudi za JRZ in JIZ.

Vrstni red uporabe računovodskih predpisov določa 4. člen Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (Uradni list RS, št. 133/23 in 19/24): Temeljni predpis je Zakon o računovodstvu z izvedbenimi predpisi. Za vse, kar ni posebej določeno z zakonom in podzakonskimi predpisi, pa se uporabljajo slovenski računovodski standardi³¹. To pomeni, da v njih iščemo rešitve pri računovodenju, če v Zakonu o računovodstvu ter izvedbenih predpisih ne najdemo opredelitve.

Neposredni in posredni uporabniki proračuna, torej tudi JRZ in JIZ, so v skladu z določbami Zakona o računovodstvu zavezani k uporabi Pravilnika o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 133/23, 81/24, 51/25 in 95/25), ki podrobneje določa oziroma predpisuje obvezen kontni načrt. Podatki se izkazujejo na kontih, predpisanih v enotnem kontnem načrtu.

Prav tako so JRZ in JIZ zavezani k uporabi Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (Uradni list RS, št. 133/23 in 19/24), ki določa vrste prihodkov in odhodkov, njihovo pripoznavanje ter merjenje pri pravnih osebah javnega prava, ki vodijo poslovne knjige in izdelujejo letna poročila na podlagi Zakona o računovodstvu. S tem pravilnikom se določa tudi pripoznavanje, merjenje in vrednotenje sredstev in obveznosti do virov sredstev in razporejanje presežka prihodkov nad odhodki določenih uporabnikov enotnega kontnega načrta, ki pridobivajo prihodke na trgu.

Tudi JRZ in JIZ kot posredni proračunski uporabniki morajo svojo dejavnost načrtovati in o njej poročati svojemu ustanovitelju oziroma pristojnemu ministrstvu, nadzornim institucijam in javnosti oziroma uporabnikom. Zaradi pristojnosti upravnega odbora, da sprejema program dela in finančni načrt ter letno poročilo, je potrebno, da član upravnega odbora pozna vsebino in namen sprejemanja programa dela in finančnega načrta ter letnih poročil.

7.4.2. Priprava programa dela in finančnega načrta

Osnovni dokument, ki določa letno poslovanje JRZ oz. JIZ, je (letni) program dela in finančni načrt. Sestavljata ga program dela, ki določa vsebino in obseg dejavnosti, vključno z načrtom investicij in investicijskega vzdrževanja, in finančni načrt s kadrovskim načrtom.

7.4.2.1. Izhodišča za pripravo finančnih načrtov

JRZ in JIZ pripravljajo program dela in finančni načrt skladno z 10. členom ZJF ter izhodišči za pripravo finančnih načrtov, ki jih na podlagi veljavnega zakona, ki ureja izvrševanje proračuna, prejmejo od MVZI.

³¹ Slovenski računovodski standardi 2024 (Uradni list RS, št. 129/23).

7.4.2.2. Program dela

Program dela mora biti pripravljen tako, da je mogoče v okviru letnega poročila pripraviti Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih, ki izhaja iz obrazložitve finančnega načrta oziroma programa dela.

MVZI za JRZ letno pripravi podrobnejša navodila za pripravo programov dela in finančnih načrtov s pripadajočimi obrazci oz. izhodišča za pripravo finančnih načrtov posrednih uporabnikov kot to poimenuje zakon, ki ureja izvrševanje proračuna. V njih je določeno, da naj program dela vsebuje:

- vizijo in poslanstvo,
- kratko predstavitev JRZ,
- poudarke programa dela za tekoče leto,
- dolgoročne cilje (v alinejah) s kazalniki,
- letne cilje ter projekte in naloge za uresničitev teh ciljev in kazalnice,
- zakonske in druge podlage na katerih temeljijo cilji in aktivnosti JRZ,
- druga pojasnila, ki omogočajo razumevanje predlaganih ciljev v okviru katerih se opiše dejavnosti oz. naloge JRZ, ter
- letni načrt investicij in investicijskega vzdrževanja vključno z nakupom opreme in najemom stvarnega premoženja za tekoče leto.

S sistematičnim pristopom je omogočena enostavnejša uporaba pridobljenih podatkov pri nadaljnjih analizah, ki so podlaga za spremljanje poslovanja JRZ.

7.4.2.3. Finančni načrt

ZJF določa, da je finančni načrt akt neposrednega in posrednega uporabnika proračuna³², Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, s katerim so predvideni njegovi prihodki in drugi prejemki ter odhodki in drugi izdatki za eno leto (tretja točka prvega odstavka 3. člena ZJF).

JRZ oz. JIZ mora svoj finančni načrt oziroma spremembe finančnega načrta pripraviti v skladu z izhodišči, ki jih prejme od pristojnega ministrstva. Finančni načrt JRZ oz. JIZ za posamezno proračunsko leto ne sme izkazovati presežka odhodkov nad prihodki, razen če se presežek odhodkov nad prihodki posrednega uporabnika proračuna pokriva s presežki prihodkov nad odhodki iz preteklih let. (zakon, ki ureja izvrševanje proračuna).

Finančni načrt JRZ oz. JIZ zajema vse njegove predvidene prejemke in izdatke, ki bodo plačani v korist in izplačani v njegovo breme v prihodnjem koledarskem letu (načelo denarnega toka). V finančnem načrtu morajo biti ločeno prikazani vsi prihodki in izdatki, ki jih JRZ oz. JIZ pridobi in izplača iz naslova opravljanja javne službe (javna služba) in iz naslova prodaje blaga ali storitev na trgu (tržna dejavnost).

Pri pripravi finančnega načrta morajo JRZ oz. JIZ izvajati politiko zaposlovanja, sistemiziranja delovnih mest in razporejanja zaposlenih na delovna mesta tako, da s prevzemanjem obveznosti, ki ne pomenijo izvrševanja obveznosti do zaposlenih, kot jih določajo predpisi ali kolektivne pogodbe, ne ustvarjajo primanjkljajev sredstev za stroške dela, to je na postavkah, ki vsebujejo plačne konte (zakon, ki ureja izvrševanje proračuna).

Uporabniki državnega proračuna in občinskih proračunov, ki niso neposredni uporabniki državnega proračuna (torej tudi JRZ oz. JIZ), lahko v svojem finančnem načrtu med letom prerazporejajo sredstva na plačne konte iz podskupine kontov »Izdatki za blago in storitve« do višine 2 odstotkov obsega sredstev za stroške dela v sprejetem finančnem načrtu. (zakon, ki ureja izvrševanje proračuna).

Finančni načrt sestavljata splošni in posebni del.

Splošni del finančnega načrta vsebuje načrte izkazov, pripravljene na podlagi obrazcev zaključnega računa, ki jih določa Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 133/23, 81/24 in 51/25), in sicer:

- načrt prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov (po načelu nastanka poslovnega dogodka),
- načrt prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti (po načelu

³² JRZ in JIZ so posredni uporabniki proračuna.

- nastanka poslovnega dogodka),
- načrt prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka,
- načrt računa finančnih terjatev in naložb določenih uporabnikov (po načelu denarnega toka) in
- načrt računa financiranja določenih uporabnikov (po načelu denarnega toka).

Izkazi morajo biti sestavljeni v skladu z računovodskimi pravili in se od vključno leta 2025 prikazujejo v centih. V vseh izkazih se prikaže realizacija za preteklo leto, ocena realizacije za tekoče leto in finančni načrt za prihodnje leto, ki je predmet sprejemanja. Finančni načrt, vključno s kadrovskim načrtom, mora biti usklajen s programom dela. Pri pripravi finančnega načrta je v skladu z veljavnim zakonom, ki ureja izvrševanje proračuna, treba upoštevati izhodišča MVZI za pripravo finančnih načrtov, ki jih mora MVZI poslati JRZ oz. JIZ v 15 dneh po objavi zakona, ki ureja izvrševanje proračuna, v Uradnem listu RS.

Posebni del finančnega načrta se uporablja takrat, kadar to predpiše pristojno ministrstvo.

MVZI JRZ letno predloži podrobnejša navodila za pripravo programov dela in finančnih načrtov s pripadajočimi obrazci oz. izhodišča za pripravo finančnih načrtov posrednih uporabnikov kot to poimenuje veljavni zakon, ki ureja izvrševanje proračuna. V njih je določeno, da mora obrazložitev finančnega načrta JRZ vsebovati:

- opis izhodišč za načrtovanje,
- obrazložitev finančnega načrta po vseh posameznih izkazih vsaj po osnovnih postavkah izkazov z navedbo razlogov za povečanja/zmanjšanja glede na ocenjeno realizacijo v preteklem letu, vsebine, ki vplivajo na posamezne postavke, predvsem vzroke za razlike pri stroških dela in stroških storitev ter obrazložitev največjih razlik glede na ocenjeno realizacijo v preteklem letu po posameznih namenih (kontih),
- natančnejšo obrazložitev prihodkov iz državnega proračuna,
- pojasnilo za prihodke in odhodke s tržne dejavnosti z opisom sodil za razporeditev stroškov,
- obrazložitev načrtovanega poslovnega rezultata po obračunu in denarnem toku.

7.4.2.4. Kadrovski načrt

Vsak državni organ, uprava lokalne skupnosti in oseba javnega prava³³ mora pripraviti kadrovski načrt in spremljati uresničevanje realizacije kadrovskega načrta v skladu z metodologijo za pripravo in spremljanje izvajanja kadrovskega načrta, ki jo določi Vlada RS³⁴. Veljavni zakon, ki ureja izvrševanje proračuna, lahko določi odstotek zvišanja ali znižanja dovoljenega števila zaposlenih, razen za druge državne organe, določene v Ustavi Republike Slovenije (tretji odstavek 20. člena ZJU-1).

Posredni uporabniki proračuna države in tisti posredni uporabniki proračuna občin, ki se pretežno financirajo iz državnega proračuna ali sredstev ZZSZ, kadrovske načrte za leti 2026 in 2027 pripravijo tako, da dovoljeno število zaposlenih ne presega dovoljenega števila zaposlenih, kot je to določeno v kadrovskem načrtu za leto 2025. Izjemoma se lahko zaradi utemeljenih razlogov, povezanih s povečanim obsegom dela in zagotavljanjem nemotenega izvajanja dejavnosti, dovoljeno število zaposlenih v letih 2026 in 2027 tudi poveča, vendar le v okviru zagotovljenih sredstev za stroške dela in s soglasjem pristojnega ministrstva (veljavni zakon, ki ureja izvrševanje proračuna).

Med proračunskim obdobjem se kadrovski načrt lahko spremeni, če pride do spremembe obsega dela, ki ga ni mogoče opravljati z obstoječim številom javnih uslužbencev, ali drugih razlogov, ki jih določa zakon, in so zagotovljena finančna sredstva za nove zaposlitve.

Metodologijo za pripravo in spremljanje uresničevanja kadrovskega načrta določa Uredba o kadrovskih načrtih (Uradni list RS, št. 104/25).

Kadrovski načrt JRZ dodatno vsebuje preglednici s številom zaposlenih po skupinah delovnih mest na dan 31. 12., ki ju je pripravilo MVZI.

Kadrovski načrt mora imeti obrazložitev.

³³ JRZ in JIZ je oseba javnega prava.

³⁴ Uredba o kadrovskih načrtih (Uradni list RS, št. 104/25)

7.4.3. Sprejem programa dela in finančnega načrta

Program dela in finančni načrt obravnavajo vsi organi JRZ oz. JIZ:
Letni program dela in finančni načrt obravnava znanstveni svet JRZ ali strokovni svet JIZ.
Sprejetje letnega programa dela in finančnega načrta upravnemu odboru predlaga direktor.
Program dela in finančni načrt sprejme upravni odbor JRZ oz. JIZ.

Ne glede na določbe drugih zakonov in predpisov morajo JRZ in JIZ v skladu z veljavnim zakonom, ki ureja izvrševanje proračuna, sprejeti Program dela in finančni načrt posredovati v soglasje pristojnemu ministrstvu (MVZI) najpozneje v 45 dneh po prejemu izhodišč. Če zavodi ne posredujejo finančnega načrta in programa dela v soglasje organu, pristojnemu za izdajo soglasja v preji navedenem roku ima zakon, ki ureja izvrševanje proračuna, določene sankcije.

7.4.4. Priprava rebalansa programa dela in finančnega načrta

Rebalans programa dela in finančnega načrta JRZ oz. JIZ pripravi v primeru prejema novih izhodišč MVZI. Glede na določbo prvega odstavka 37. člena ZZrID, ki določa, da se sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje JRZ in JIZ določijo v skladu z letnim načrtom investicij in investicijskega vzdrževanja JRZ oz. JIZ, ki je sestavni del letnega programa dela JRZ oz. JIZ, in finančnim načrtom ministrstva, pristojnega za znanost, je treba rebalans programa dela in finančnega načrta pripraviti tudi, kadar ti podatki niso usklajeni. Drugih primerov priprave rebalansa pa zakonodaja eksplicitno ne določa.

JRZ in JIZ se lahko odločijo za sprejem rebalansa finančnega načrta oziroma programa dela tudi iz drugih razlogov, ki jih predpisi eksplicitno ne določajo, pri čemer pa mora še vedno upoštevati že prejeta izhodišča MVZI.

JRZ in JIZ morajo rebalans programa dela in finančnega načrta po sprejemu na upravnem odboru posredovati v soglasje MVZI, tudi če spremembe niso povezane s financiranjem MVZI ali ARIS.

7.4.5. Letno poročilo

Poročanje o realizaciji finančnega načrta je namenjeno nadzornim institucijam in javnosti o tem, za kaj in koliko je bilo porabljenih finančnih sredstev, v kolikšni meri so bili doseženi zastavljeni cilji in kako gospodarno so se posamezni proračunski uporabniki pri tem obnašali.

Javni zavodi morajo pripraviti letno poročilo, katerega osnovni namen je v predstavitvi informacij o aktivnostih javnega zavoda v poslovnem letu različnim interesnim skupinam (upravnemu odboru, ustanovitelju, zaposlenim, javnosti).

Za vodenje poslovnih knjig in izdelavo letnih poročil za državni in občinske proračune, neposredne in posredne uporabnike proračuna, torej tudi za JRZ in JIZ se uporabljajo določbe Zakona o računovodstvu, razen če ZJF ne določa drugače.

V skladu s 37. členom Zakona o računovodstvu je treba ob koncu poslovnega leta (pred sestavo letnega poročila) posebej uskladiti obveznosti in terjatve proračunov in pravnih oseb, ki financirajo programe oziroma storitve drugih oseb javnega prava, s prejemniki sredstev iz javnih financ (JRZ oz. JIZ). Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 108/13) v 6. členu določa, da neposredni uporabniki državnega oziroma občinskih proračunov, pošljejo prejemnikom sredstev iz javnih financ izpisek odprtih postavk, izpis stanja terjatev za sredstva dana v upravljanje ter izpis stanja dolgoročnih finančnih naložb, najpozneje do 25. januarja naslednje leto. Prejemniki sredstev iz javnih financ morajo potrditi skladnost postavk, ki so predmet usklajevanja, s podatki, ki jih v svojih poslovnih knjigah izkazujejo iz naslova obveznosti do neposrednega uporabnika državnega oziroma občinskih proračunov, v primeru neskladnosti pa morajo navesti svoje stanje obveznosti, izkazano v poslovnih knjigah z obrazložitvijo ter listinsko dokumentacijo, ki to stanje dokazuje, najkasneje do 3. februarja naslednje leto.

Vsebina, členitev in oblika sestavnih delov letnega poročila za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, ki so uporabniki enotnega kontnega načrta, torej tudi za JRZ in JIZ, je določena s Pravilnikom o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike

in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 133/23, 81/24 in 51/25).

Sestava letnih poročil je še podrobneje določena z Navodilom o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Uradni list RS, št. 12/01, 10/06, 8/07 in 102/10; v nadaljevanju Navodila o pripravi zaključnega računa).

Glede na 2. člen Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, ki so uporabniki enotnega kontnega načrta, ter 13. člena Zakona o računovodstvu, je letno poročilo sestavljeno iz dveh zaokroženih celot, in sicer iz računovodskega poročila in iz poslovnega poročila.

Računovodsko poročilo ima podlago v računovodskih informacijah in poslovnih knjigah in obsega bilanco stanja, izkaz prihodkov in odhodkov ter pojasnila k obema računovodskima izkazoma. Obrazec, po katerem se sestavi bilanca stanja, je enoten za vse uporabnike enotnega kontnega načrta, obrazec, po katerem se sestavi izkaz prihodkov in odhodkov, pa se za druge uporabnike enotnega kontnega načrta in za določene uporabnike enotnega kontnega načrta razlikuje. Obrazci so priloga Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava.

Obvezne priloge k bilanci stanja so (7. člen Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava):

- pregled stanja in gibanja neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev,
- pregled stanja in gibanja dolgoročnih finančnih naložb in posojil, ter
- druga pojasnila, določena s pravilnikom.

Uporabniki EKN smejo popraviti naknadno ugotovljene napake iz preteklih let v bilanci stanja naslednjega poročevalskega obdobja. Vsi ti popravki se izkazujejo pod obdobjem 2.1. tekočega leta kot popravek otvoritvenega stanja (tretji odstavek 7. člena Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava).

Obvezne priloge k izkazu prihodkov in odhodkov JRZ in JIZ so (12. člen Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava):

- izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti,
- izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka,
- izkaz računa finančnih terjatev in naložb (po načelu denarnega toka),
- izkaz računa financiranja (po načelu denarnega toka).

V izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti se ločeno prikažejo prihodki in odhodki tekočega obračunskega obdobja za izvajanje javne službe ter prihodki in odhodki tekočega obračunskega obdobja od prodaje blaga in storitev na trgu, razčlenjeni po vrstah prihodkov in odhodkov, kot so opredeljeni v obrazcu. Podatki o odhodkih oziroma stroških po vrstah dejavnosti, ki niso razvidni iz dokumentacije, se ugotovijo na podlagi ustreznih sodil, ki jih določi pristojno ministrstvo. Če ni ustreznjše sodila, se kot sodilo lahko uporabi razmerje med prihodki, doseženimi pri opravljanju posamezne vrste dejavnosti. MVZI je sodila določilo z Navodilom o določitvi sodil za razporejanje stroškov/odhodkov na posamezne dejavnosti v javnih zavodih s področja visokega šolstva in znanosti št. 0070-3/2024-3360/1 z dne 20. 3. 2024³⁵.

Pojasnila k izkazom obsegajo zgoraj navedene obvezne priloge k bilanci stanja in izkazu prihodkov in odhodkov ter računovodske informacije, ki so določene v 13. členu Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, to so:

- sodila, če so bila ta uporabljena za razmejevanje prihodkov in odhodkov na dejavnost javne službe ter dejavnost prodaje blaga in storitev na trgu;
- nameni, za katere so bile oblikovane rezervacije, ter oblikovanje in poraba dolgoročnih rezervacij po namelih;
- razlogi za izkazovanje presežka odhodkov nad prihodki v bilanci stanja ter izkazu prihodkov in odhodkov;

³⁵ Dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVZI/Znanost/JRZ/2024/Letno-porocanje/Navodilo_sodila_200324.pdf.

- metoda vrednotenja zalog;
- podatki o stanju neporavnanih terjatev, ki so do konca poslovnega leta zapadle v plačilo, ter o ukrepih za njihovo poravnavo oziroma razlogih za neplačilo;
- podatki o stanju neporavnanih obveznostih, ki so do konca poslovnega leta zapadle v plačilo, ter o razlogih za neplačilo;
- viri sredstev, uporabljeni za vlaganje v opredmetena osnovna sredstva, neopredmetena sredstva in dolgoročne finančne naložbe (kapitalske naložbe in posojila);
- naložbe prostih denarnih sredstev;
- razlogi za pomembnejše spremembe stalnih sredstev;
- vrste postavk, ki so zajete v znesku, izkazanem na kontih izvenbilančne evidence;
- podatki o pomembnejših opredmetenih osnovnih sredstvih in neopredmetenih sredstvih, ki so že v celoti odpisana, pa se še vedno uporabljajo za opravljanje dejavnosti;
- drugo, kar je pomembno za popolnejšo predstavitev poslovanja in premoženjskega stanja uporabnikov JRZ in JIZ.

Dodatne vsebine, ki jih je treba vključiti v računovodsko poročilo, ker so potrebne za razumevanje poslovanja JRZ, določi MVZI v navodilih za pripravo letnega poročila.

Računovodsko poročilo pripravi pooblaščen računovodja oziroma oseba, odgovorna za področje računovodstva.

Poslovno poročilo vključuje informacije, ki jih pripravi poslovodstvo o poslovanju JRZ oz. JIZ. Vsebuje analizo dogajanja v preteklem letu in ima za podlago računovodske in statistične podatke, podatke o kadrovskih in prostorskih zmogljivostih, obsegu in vrsti opravljenih storitev, številu uporabnikov storitev, doseženih rezultatih. Poslovno poročilo mora slediti programu dela, kar pomeni, da mora biti sestavljeno tako, da je razvidno uresničevanje sprejetega programa dela in da je razvidno uresničevanje načrta investicij in investicijskega načrta ter uresničevanje kadrovskega načrta. Vsebinsko poslovnega poročila, ki kaže na probleme in dosežke pri poslovanju v proučevanem obdobju, določi JRZ oz. JIZ. Vsebina poslovnega poročila mora biti prilagojena področju, na katerem JRZ oz. JIZ deluje.

Sestavni del poslovnega poročila JRZ oz. JIZ je tudi poročilo o doseženih ciljih in rezultatih na področju iz njegove pristojnosti, ki se pripravi v skladu z ZJF in s katerim poroča o uresnitvi ciljev, ki so bili določeni v obrazložitvi njegovega finančnega načrta ali programa dela za preteklo leto, in rezultatih njegovega poslovanja ter pri tem ocenjuje svojo gospodarnost, učinkovitost ter uspešnost. Predpisano je v 62. členu ZJF, natančneje pa je njegova vsebina določena v 16. členu Navodila o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna. Pristojna ministrstva lahko v skladu s 16. členom Navodil od posrednih uporabnikov zahtevajo tudi druge vsebine, ki jih morajo zavodi pojasniti v poročilu o doseženih ciljih in rezultatih.

Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih mora tako vsebovati:

1. zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje zavoda;
2. dolgoročne cilje posrednega uporabnika, kot izhajajo iz večletnega programa dela in razvoja zavoda oziroma področnih strategij in nacionalnih programov;
3. letne cilje zavoda, zastavljene v obrazložitvi finančnega načrta zavoda ali v njegovem programu dela;
4. oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev, upošteva fizične, finančne in opisne kazalce (indikatorje), določene v obrazložitvi finančnega načrta zavoda ali v njegovem letnem programu dela po posameznih področjih dejavnosti;
5. nastanek morebitnih nedopustnih ali nepričakovanih posledic pri izvajanju programa dela;
6. oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta ali več preteklih let;
7. oceno gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila, kot jih je predpisalo pristojno ministrstvo oziroma župan in ukrepe za izboljšanje učinkovitosti ter kvalitete poslovanja zavoda;
8. oceno notranjega nadzora javnih financ; oceno proračunski uporabniki pripravijo na predpisanem obrazcu Izjava o oceni notranjega nadzora javnih financ iz priloge tega navodila; podpisano izjavo posredni zavoda hranijo kot trajno gradivo;

9. pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi, zakaj cilji niso bili doseženi; pojasnila morajo vsebovati seznam ukrepov in terminski načrt za doseganje zastavljenih ciljev in predloge novih ciljev ali ukrepov, če zastavljeni cilji niso izvedljivi;
10. oceno učinkov poslovanja zavoda na druga področja, predvsem pa na gospodarstvo, socialo, varstvo okolja, regionalni razvoj in urejanje prostora;
11. druga pojasnila, ki vsebujejo analizo kadrovanja in kadrovske politike in poročilo o investicijskih vlaganjih.

Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih mora JRZ oz. JIZ pripraviti izhajajoč iz obrazložitve svojega Programa dela in finančnega načrta.

V Poslovno poročilo JRZ in JIZ je treba vključiti tudi poročilo o delu upravnega odbora (v skladu z aktom o ustanovitvi) in poročilo o izvajanju programa ukrepov o zagotavljanju enakih možnosti spolov in njihovih učinkih (za JRZ v skladu s 75. členom ZZrID oz. za JIZ v skladu z aktom o ustanovitvi).

MVZI JRZ letno predloži podrobnejša navodila za pripravo letnega poročila s pripadajočimi obrazci. S sistematičnim pristopom je omogočena enostavnejša uporaba pridobljenih podatkov pri nadaljnjih analizah, ki so podlaga za spremljanje poslovanja JRZ.

JRZ in JIZ mora na upravnem odboru sprejeti letno poročilo za preteklo leto in ga predložiti AJPES in pristojnemu ministrstvu, to je MVZI, najpozneje do 28. februarja tekočega leta (21. člen Zakona o računovodstvu, drugi odstavek 51. člena Zakona o računovodstvu, drugi odstavek 99. člena ZJF in veljavni zakon, ki ureja izvrševanje proračuna).

Letno poročilo JRZ in JIZ mora pregledati pooblaščen revizor v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje (šestnajsti odstavek 79. člena ZZrID).

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča:

- da pri obravnavi gradiva letnega poročila JRZ oz. JIZ od vodstva zavoda zahtevajo poročilo o uskladitvi terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu, da preverijo posamezne večje odmike od programa dela in finančnega načrta (vključno s kadrovskim načrtom) in pogledajo odmike realizacije od finančnega načrta ter odmike realiziranih ciljev od načrtovanih. Gradiva zavoda morajo vsebovati obrazložitve v primeru odstopanj od načrtovanih vrednosti.
- da ob sprejemanju letnega poročila v primeru presežka prihodkov nad odhodki pridobijo tudi gradivo (predlog sklepa z obrazložitvijo) glede odločanja o razporeditvi presežka prihodkov nad odhodki,
- da se najkasneje hkrati sprejme tudi sklep glede izvajalca revizije v skladu s šestnajstim odstavkom 79. člena ZZrID.

7.4.6. Sanacijski načrt

Priprava sanacijskega načrta za JRZ oz. JIZ s predpisi ni določena. MVZI ga pričakuje, če v računovodskih izkazih JRZ oz. JIZ izkazuje presežek odhodkov nad prihodki (primanjkljaj), ki ga ni mogoče pokriti s presežki prihodkov nad odhodki iz preteklih let.

Sanacijski načrt se ustanovitelju (MVZI) torej predloži ob sklepu upravnega odbora o predlogu načina pokritja presežka odhodkov nad prihodki (primanjkljaja) in poročila o izvedeni reviziji iz šestnajstega odstavka 79. člena ZZrID. Vsebuje naj najmanj:

1. opis stanja, vključno z razlogi, zaradi katerih je potreben sanacijski načrt,
2. ukrepe racionalizacije poslovanja oziroma sanacije,
3. strukturo in obseg dejavnosti pred izvajanjem sanacijskega načrta,
4. predvideno strukturo in obseg dejavnosti po izvedbi sanacijskega načrta,
5. terminski načrt izvedbe sanacije,
6. finančni načrt racionalizacije po letih s finančno projekcijo (v tabeli),
7. način spremljanja izvajanja sanacijskega načrta.

Iz sanacijskega načrta mora biti razvidno, kako se pokriva primanjkljaj na javni službi in kako na tržni dejavnosti.

Za področje tržne dejavnosti je treba natančneje pojasniti primanjkljaj, ki je nastal, in način njegovega pokrivanja, vključno z navedbo ocene stroškov, če se tržno dejavnost preneha izvajati (npr. stroški odstopov od pogodbe, odpuščanje zaposlenih).

Če sanacijski ukrepi temeljijo predvsem na pričakovanih povečanih prihodkih, mora biti naveden tudi drugi, alternativni, predlog načina pokrivanja primanjkljaja, ki bo izveden, če prvi predlog (povečanje prihodkov) ne bo uspešen. Ukrepi morajo biti izvedljivi.

Druge situacije v katerih se pripravi sanacijski načrt in njegova vsebina so v pristojnosti organov zavoda (upravnega odbora). V teh primerih se sanacijskega načrta ustanovitelju ne pošilja.

7.4.7. Poročilo o evalvaciji iz 31. člena ZZrID (poročilo o institucionalni samoevalvaciji)

Upravni odbor sprejme poročilo o evalvaciji iz 31. člena ZZrID, to je poročilo o institucionalni samoevalvaciji. Institucionalna samoevalvacija je celovita evalvacija znanstvenoraziskovalne dejavnosti JRZ, razen za dejavnosti, ki se izvajajo kot javna služba v skladu z drugimi predpisi, in je namenjena izboljšanju njegove znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Poleg rezultatov evalvacije raziskovalnih programov iz 30. člena ZZrID se v institucionalni samoevalvaciji znanstvenoraziskovalne dejavnosti obravnavajo tudi širši družbeni vpliv, kakovost raziskovalnega institucionalnega okolja, ki ga zagotavlja institucija, strategija razvoja prejemnika stabilnega financiranja in doseganje v 1., 2. in 3. točki drugega odstavka 28. člena ZZrID opredeljene sestavine pogodbe prejemnika stabilnega financiranja. V okviru kakovosti raziskovalnega institucionalnega okolja se upoštevajo tudi raznovrstnost virov financiranja in stopnja internacionalizacije, uporaba in odprtost raziskovalne in institucionalne infrastrukture, ukrepi za razvoj kadrov, prenos znanja, delovanje prejemnikov po načelih odprte znanosti ter kakovost drugih aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti in podpornih aktivnosti prejemnika stabilnega financiranja za zagotovitev nemotenega in kakovostnega znanstvenoraziskovalnega dela.

JRZ pripravi poročilo o institucionalni samoevalvaciji do vključno četrtega³⁶ leta pogodbenega obdobja iz prvega odstavka 28. člena ZZrID. Povzetek poročila o institucionalni samoevalvaciji se objavi na spletni strani JRZ in ARIS v enem mesecu po njegovem sprejetju. Celotno poročilo se predloži ministrstvu, pristojnemu za znanost, in ARIS najpozneje v enem mesecu po njegovem sprejetju.

ARIS pripravi usmeritve za izvedbo institucionalne samoevalvacije, v katerih opredeli ključne elemente in priporočila ob izvajanju samoevalvacije in pripravi predlog oblike samoevalvacijskega poročila.

Poročila o institucionalni samoevalvaciji vseh prejemnikov stabilnega financiranja se po končanih pogajanjih iz 28. člena ZZrID objavi na spletni strani ARIS.

7.4.8. Presežek prihodkov nad odhodki in presežek odhodka nad prihodki

ZZrID glede presežka prihodkov nad odhodki in presežka odhodkov nad odhodki v 79. členu določa:

»(10) Presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjen z dejavnostmi iz prvega in petnajstega odstavka tega člena, in ob upoštevanju zakona, ki ureja fiskalno pravilo, sme javni raziskovalni zavod nameniti le za izvajanje in razvoj dejavnosti. O razporeditvi odloči upravni odbor na predlog direktorja.

(11) Presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjen z dejavnostmi iz sedmega odstavka tega člena, ob upoštevanju zakona, ki ureja fiskalno pravilo, javni raziskovalni zavod lahko nameni za

³⁶ Ne glede na spremenjeni drugi odstavek 31. člena zakona v prvem pogodbenem obdobju iz 28. člena zakona **JRZ pripravi poročilo o institucionalni samoevalvaciji najpozneje do 31. maja 2026** (prvi odstavek 64. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZrID-C) (Uradni list RS, št. 40/25)).

izvajanje in razvoj dejavnosti. O razporeditvi odloči upravni odbor na predlog direktorja.

(12) Presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjen na javni službi, javni infrastrukturni zavod lahko nameni le za izvajanje in razvoj dejavnosti. O razporeditvi odloči upravni odbor na predlog direktorja.

(13) Javni raziskovalni zavod in javni infrastrukturni zavod za pokritje presežka odhodkov nad prihodki, ustvarjenega iz javne službe in z dejavnostmi iz petnajstega odstavka tega člena, nameni tudi presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjen z dejavnostmi iz sedmega oziroma osmega odstavka tega člena. O načinu poravnave primanjkljaja odloči ustanovitelj na predlog upravnega odbora javnega raziskovalnega oziroma javnega infrastrukturnega zavoda.

(14) Presežka odhodkov nad prihodki, ustvarjenega z dejavnostmi iz sedmega oziroma osmega odstavka tega člena, javni raziskovalni zavod oziroma javni infrastrukturni zavod ne sme pokriti iz sredstev javne službe ali dejavnosti iz petnajstega odstavka tega člena. O načinu poravnave primanjkljaja odloča ustanovitelj na predlog upravnega odbora javnega raziskovalnega zavoda oziroma javnega infrastrukturnega zavoda.«.

Nov zakon, ki ureja fiskalno pravilo (Zakon o fiskalnem pravilu (ZFisP-1) (Uradni list RS, št. 24/25), ne vsebuje več določb glede porabe in izračuna presežka prihodkov nad odhodki.

Pri prejemnikih stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, torej tudi pri vseh JRZ, se enako kot prihodki javne službe obravnavajo tudi prihodki znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz 2. ter 5. do 9. točke drugega odstavka 12. člena ZZrID, to so:

- financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na podlagi javnih razpisov, javnih pozivov ali sklenitve neposredne pogodbe v skladu z javnofinančnimi predpisi, za raziskovalne projekte, raziskovalno infrastrukturo in raziskovalno opremo, razvoj znanstvenih kadrov, mednarodno sodelovanje, znanstvene publikacije in znanstvene monografije, programe zgodnjega uvajanja šolske mladine v področje raziskovanja ter odprtost in popularizacijo znanosti v skladu z načini, opredeljenimi za posamezno aktivnost znanstvenoraziskovalne dejavnosti v ZZrID;
- sofinanciranje večstranskih transnacionalnih raziskovalnih projektov, ki se sofinancirajo prek mednarodnih organizacij ali konzorcijev v okviru programov EU, pri katerih je postopek razpisa za dodelitev sredstev izveden na evropski oziroma transnacionalni ravni, skladno s postopki, predvidenimi za izvajanje programov EU ali z avtonomno določenim pravom, in ki so bili izbrani v sofinanciranje na podlagi mednarodnih evalvacij in finančnih uskladiitev v okviru programov in sodelovanj, h katerim je pristopila bodisi Republika Slovenija, bodisi ministrstvo, pristojno za znanost, druga ministrstva, ARIS ali druga pravna oseba javnega prava (npr. v programu Obzorje Evropa projekti ERA-NET Cofound);
- sofinanciranje raziskovalnih projektov, ki so bili na razpisih v okviru centralnih programov EU odlično ocenjeni, vendar tam niso bili sprejeti v sofinanciranje (npr. pečat odličnosti Marie Skłodowska-Curie);
- sofinanciranje raziskovalnih projektov, ki so bili izbrani v sofinanciranje v okviru centralnih programov EU in omogočajo dopolnjevanje z drugimi evropskimi ali državnimi sredstvi (npr. projekti Teaming);
- sofinanciranje na podlagi javnega povabila zainteresiranim izvajalcem, ki ga izvede ARIS v skladu s tretjim odstavkom 23. člena in tretjim odstavkom 35. člena ZZrID;
- sofinanciranje izvajanja ukrepov odprte znanosti.

Dodatno akti o ustanovitvi JRZ določajo še:

- da se enako kot prihodki javne službe obravnavajo tudi prihodki znanstvenoraziskovalne in z njo povezane dejavnosti iz proračuna Evropske unije za izvajanje centraliziranih in drugih programov Evropske unije ter od drugih evropskih institucij;
- da se presežek odhodkov nad prihodki, ustvarjen z dejavnostmi strokovnih nalog, nalog po pooblastilu ter javnih služb s posameznih področij lahko pokrije s prihodki s tržne dejavnosti ter
- da se presežek odhodkov nad prihodki, ustvarjen s tržnimi dejavnostmi, ne sme pokrivati s sredstvi, prejetimi iz državnega proračuna za dejavnosti strokovnih nalog, nalog po pooblastilu ter javnih služb s posameznih področij. O načinu poravnave primanjkljaja odloča ustanovitelj na predlog upravnega odbora JRZ.

Akta o ustanovitvi JIZ pa dodatno določata:

- da se enako kot prihodki javne službe obravnavajo tudi prihodki infrastrukturne ali znanstvenoraziskovalne in z njo povezane dejavnosti iz proračuna Evropske unije za izvajanje centraliziranih in drugih programov Evropske unije ter od drugih evropskih institucij;
- da se presežek odhodkov nad prihodki, ustvarjen s tržnimi dejavnostmi, ne sme pokrivati s sredstvi javne službe. O načinu poravnave primanjkljaja odloča ustanovitelj na predlog upravnega odbora JIZ.

ZZ določa, da je zavod odgovoren za svoje obveznosti s sredstvi, s katerimi lahko razpolaga. Ustanovitelj je odgovoren za obveznosti zavoda, če ni z zakonom ali aktom o ustanovitvi določeno drugače. ZZrID posebnih določb glede odgovornosti za obveznosti JRZ oz. JIZ in kritja morebitnega presežka odhodka nad prihodki nima, z akti o ustanovitvi pa je določeno, da ustanovitelj prevzema odgovornost za obveznosti JRZ iz naslova opravljanja dejavnosti, ki je javna služba, do vrednosti premoženja, pridobljenega iz državnega proračuna, s katerim JRZ razpolaga. Ustanovitelj ne odgovarja za obveznosti JRZ iz naslova izvajanja tržne dejavnosti. JRZ odgovarja za svoje obveznosti do višine finančnih sredstev, s katerimi lahko razpolaga, ne glede na njihov vir.

Akta o ustanovitvi JIZ glede odgovornosti ustanovitelja za obveznosti zavoda določata, da ustanovitelj prevzema odgovornost za obveznosti zavoda iz naslova opravljanja dejavnosti, ki je javna služba, do višine vrednosti premoženja, pridobljenega iz državnega proračuna, s katerim zavod upravlja. Ustanovitelj ne odgovarja za obveznosti zavoda iz naslova izvajanja tržne dejavnosti. Za obveznosti zavoda iz tržne dejavnosti jamči zavod s prihodki iz tržne dejavnosti.

7.4.9. Obravnava letnega popisa sredstev in obveznosti do virov sredstev

Da bi lahko pripravili bilanco stanja, morajo tudi JRZ in JIZ v skladu s 36. členom Zakona o računovodstvu pripraviti letni popis sredstev in obveznosti do virov sredstev, s katerim uskladijo knjigovodsko stanje z dejanskim stanjem (ugotovljenim s popisom oziroma inventuro) na dan 31. 12. tekočega leta.

JRZ oz. JIZ popis sredstev in obveznosti do virov sredstev opravi pred izdelavo letnega poročila, tako, da **pristojni organ, to je upravni odbor, lahko v skladu z internimi akti zavoda pripravi in sprejme sklep o načinu uskladitve knjižnega stanja sredstev in obveznosti do sredstev.**

V skladu s 40. členom Zakona o računovodstvu upravni odbor JRZ oz. JIZ obravnava poročilo o popisu ter odloči o načinu odpisa primanjkljajev, knjiženju presežkov, odpisu neplačanih in zastaranih terjatev ter o morebitnem odpisu sredstev v skladu z aktom o ustanovitvi. Glede na to, da je navedena dokumentacija podlaga za pripravo računovodskih izkazov, je smiselno, da se dokumentacijo potrdi na eni seji pred sejo, na kateri upravni odbor sprejema letno poročilo.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da predlagajo, da upravni odbor obravnava poročilo o popisu in odloči o načinu odpisa primanjkljajev, knjiženju presežkov, odpisu neplačanih in zastaranih terjatev ter o morebitnem odpisu sredstev v skladu z aktom o ustanovitvi, eno sejo pred sejo, na kateri se potrjuje letno poročilo.

Način izvedbe popisa z Zakonom o računovodstvu ni določen. Odgovorna oseba posamezne pravne osebe mora predpisati podrobnejša navodila za popis, ki so lahko v obliki vsakoletnih navodil ali splošnega pravnega akta JRZ oz. JIZ (npr. pravilnik) – v tem primeru splošni akt sprejme upravni odbor.

Popisna komisija po opravljenem popisu sestavi poročilo o popisu, ki ga obravnava upravni odbor, ki hkrati odloči tudi o načinu odpisa primanjkljajev, knjiženju presežkov, odpisu neplačanih in zastarelih terjatev ter o morebitnem odpisu sredstev v skladu z aktom o ustanovitvi. Slednje odločitve upravni odbor zavoda sprejme v obliki sklepa o načinu uskladitve knjižnega stanja sredstev in obveznosti do virov sredstev, ki praviloma zajema odločitve o naslednjih vsebinah:

1. materialne in druge vrednosti, ugotovljene kot inventurni primanjkljaj, je potrebno izločiti iz knjigovodskih evidenc;

2. materialne vrednosti, ugotovljene kot inventurni višek, je potrebno v količini in vrednosti iz poročila vpisati v evidence sredstev;
3. terjatve, za katere ugotovi popisna komisija, da se sporne, dvomljive, neiztožljive in zastarane, je potrebno zavesti v ustrezno knjigovodsko evidenco;
4. opremo, ki se ne uporablja več (izven uporabe), je potrebno odpisati in izbrisati iz knjigovodske evidence;
5. za ugotovljene inventurne presežke in primanjkljaje osnovnih sredstev je treba zmanjšati poslovni sklad za osnovna sredstva;
6. odpisane terjatve v vrednosti EUR je potrebno knjižiti v breme neplačanih nedavčnih prihodkov;
7. odpišejo in izločijo iz uporabe naj se sledeča sredstva: _____; določiti kaj naj se stori s temi sredstvi, npr. uničijo, prodajo, dajo v zakup;
8. računovodstvo obračuna DDV na odpisane vrednosti sredstev in na inventurne manjke ter na prekomerni kalo, razsip, lom kvar (prodaja blaga in storitev na trgu) v skladu s predpisi;
9. pristojni organ ugotavlja, da je popis opravljen;
10. poročilo o opravljenem popisu skupaj s tem sklepom vodja popisa preda knjigovodstvu v knjiženje;
11. vodja računovodstva mora do na podlagi tega sklepa uskladiti knjigovodske evidence z ugotovljenim stanjem.

Pri odpisu terjatev je treba upoštevati tudi tretji odstavek 77. člena ZJF in druge veljavne predpise. To pomeni, da je treba pred odpisom terjatev, ko so stroški postopka izterjave v nesorazmerju z višino terjatve, in pred odpisom terjatev, ko se zaradi nevnovčljivosti premoženja dolžnika ugotovi, da terjatve ni mogoče izterjati, pridobiti sklep ministrstva, pristojnega za znanost, s katerim ta dovoljuje odpis terjatve. Odpisi terjatev iz drugih razlogov pa imajo za podlago za odpis druge listine (npr. terjatve do dolžnikov, ki gredo v stečaj, je treba prijaviti v stečajno maso, po končanih stečajnih postopkih pa se odpis izvede na podlagi pravnomočnega sklepa o zaključenem stečajnem postopku, v primeru smrti dolžnika je treba terjatve prijaviti v zapuščinski postopek, če je terjatev s strani dedičev priznana, se jo izterja, oziroma se izvede odpis, če zapustnik nima premoženja, odpis terjatve pa se v tem primeru izvede na podlagi pravnomočnega sklepa o dedovanju).

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da od JRZ oz. JIZ glede odpisa terjatev pridobijo takšno gradivo, da so iz gradiva poleg št. računa, datuma računa, izdajatelja računa, namena, zneska terjatve (glavnica/obresti), datuma nastanka terjatve, datuma zapadlosti terjatve razvidni tudi razlog odpisa terjatve, pravna podlaga na podlagi katere je predlagan odpis terjatve ter da je v primeru odpisa po tretjem odstavku 77. člena ZJF priložen sklep ministrstva, pristojnega za znanost.

Če v zavodu pride do odtujitve ali uničenja opreme in drugih opredmetenih osnovnih sredstev, trajne izločitve iz uporabe, znižanja tržnih cen za istovrstna sredstva ter v primeru skrajšanja življenjske dobe, ki je bila upoštevana za izračun stopnje za odpis, se na podlagi verodostojnih dokumentov opravi izreden odpis.

V skladu s 37. členom Zakona o računovodstvu je treba ob koncu poslovnega leta posebej uskladiti obveznosti in terjatve proračunov in pravnih oseb, ki financirajo programe oziroma storitve drugih oseb javnega prava, s prejemniki sredstev iz javnih financ (JRZ oz. JIZ). Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu določa, v 6. členu določa, da neposredni uporabniki državnega oziroma občinskih proračunov, pošljejo prejemnikom sredstev iz javnih financ izpisek odprtih postavk, izpis stanja terjatev za sredstva dana v upravljanje ter izpis stanja dolgoročnih finančnih naložb, najpozneje do 25. januarja naslednje leto. Prejemniki sredstev iz javnih financ morajo potrditi skladnost postavk, ki so predmet usklajevanja, s podatki, ki jih v svojih poslovnih knjigah izkazujejo iz naslova obveznosti do neposrednega uporabnika državnega oziroma občinskih proračunov, v primeru neskladnosti pa morajo navesti svoje stanje obveznosti, izkazano v poslovnih knjigah z obrazložitvijo ter listinsko dokumentacijo, ki to stanje dokazuje, najkasneje do 3. februarja naslednje leto.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da od JRZ oz. JIZ ob sprejemu letnega poročila pridobijo poročilo ali informacijo o uskladitvi terjatev in obveznosti z ustanoviteljem.

7.4.10. Zadolževanje in izdajanje poroštev zavodov

Zadolževanje in izdajanje poroštev javnega sektorja ureja 87. člen ZJF. Posredni uporabniki državnega proračuna, torej tudi JRZ in JIZ, se lahko zadolžujejo in izdajajo poročstva samo pod pogoji, ki jih določi Vlada RS na predlog ministrstva, pristojnega za finance. Skupna višina zadolžitve in izdanih poroštev se določi z zakonom, ki ureja izvrševanje proračuna za posamezno leto. Vlada RS na predlog ministra, pristojnega za finance, izda seznam pravnih oseb, pogoje in postopke, ki jih morajo pravne osebe oziroma predstavniki ali pooblaščenici države v organih teh pravnih oseb upoštevati pri zadolževanju in izdajanju poroštev, kar podrobneje določa podzakonski pravni akt. Pravilnik o pošiljanju podatkov o stanju in spremembah zadolžitve pravnih oseb javnega sektorja in občin (Uradni list RS, št. 3/13 in 2/25) določa, katere podatke o stanju in spremembah svoje zadolženosti morajo JRZ in JIZ pošiljati Ministrstvu za finance.

Zadolževanje JRZ oz. JIZ:

Zadolževanje po Uredbi o postopkih in pogojih pri zadolževanju in izdajanju poroštev pravnih oseb iz 87. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 2/25):

JRZ oz. JIZ se sme zadolžiti v primerih, ki jih navaja Uredba o postopkih in pogojih pri zadolževanju in izdajanju poroštev pravnih oseb iz 87. člena ZJF le, če pridobi vsa soglasja Ministrstva za finance v skladu s to uredbo. JRZ oz. JIZ, ki se namerava zadolžiti, pred začetkom postopka zadolževanja pridobi pisno soglasje Ministrstva za finance k začetku postopka zadolževanja. Za začetek postopka zadolževanja šteje objava ali vabilo k oddaji ponudbe za zadolžitev. Vlogi za izdajo soglasja k začetku postopka zadolževanja, ki se pošlje Ministrstvu za finance, je treba v primerih, ki jih navaja uredba, priložiti mnenje resornega ministrstva ali upravljavca kapitalne naložbe RS.

MVZI izda mnenje za vsak postopek posebej. Iz vloge, ki jo JRZ oz. JIZ pošlje na MVZI, morajo biti razvidni vsi podatki, ki jih mora ministrstvo v mnenju potrditi, in sicer:

- namen oziroma razlogi za zadolževanje JRZ oz. JIZ,
- upravičenost investicije s strani pristojnega organa JRZ oz. JIZ,
- akt, na podlagi katerega se JRZ oz. JIZ namerava zadolžiti,
- ocena mesečnih obveznosti po obstoječih in predvideni novi dolgoročni zadolžitvi za obdobje ročnosti nove zadolžitve,
- viri za odplačilo zadolžitve (po mesecih, v katerih je treba pokrivati mesečne obveznosti),
- št. projekta v načrtu razvojnih programov v primeru, če se investicija sofinancira iz državnega ali občinskega proračuna,
- predlagana zavarovanja za zadolžitev JRZ oz. JIZ,
- zakonska podlaga za izdajo poročstva države, ki jo JRZ oz. JIZ navede v svoji vlogi, v primeru zadolžitve s poročstvom države,
- predlagana zavarovanja, ki jih JRZ oz. JIZ ponudi RS za zavarovanje poročstva, v primeru zadolžitve s poročstvom države,
- izjavo, da zadolžitev ne bo škodljivo vplivala na položaj in poslovanje JRZ oz. JIZ ali položaj RS kot poroka, lastnika, delničarja ali ustanovitelja,
- izjavo, da je zadolžitev v skladu s predpisi, ki urejajo delovanje JRZ oz. JIZ in
- izjavo, glede sposobnosti odplačevanja zadolžitve.

Na zahtevo MVZI je treba tudi vlogo za izdajo soglasja k začetku postopka zadolževanja, ki se jo pošilja Ministrstvu za finance.

Kratkoročno zadolževanje v okviru Sistema enotnega upravljanja s prostimi denarnimi sredstvi pri Ministrstvu za finance: JRZ in JIZ se lahko vključijo v Sistem enotnega upravljanja s prostimi denarnimi sredstvi pri Ministrstvu za finance, prek katerega se lahko v primeru likvidnostnih težav pridobi kratkoročno likvidnostno posojilo do enega leta.

Vse zadolžitve po Uredbi o postopkih in pogojih pri zadolževanju in izdajanju poroštev pravnih oseb iz 87. člena Zakona o javnih financah morajo biti načrtovane v letnem Programu dela in finančnem načrtu JRZ oz. JIZ in razkrite v Letnem poročilu.

Soglasje MVZI k Programu dela in finančnemu načrtu, ne pomeni hkrati tudi soglasja ali mnenja na zadolževanje JRZ oz. JIZ na podlagi Uredbe o postopkih in pogojih pri zadolževanju in izdajanju poroštev pravnih oseb iz 87. člena Zakona o javnih financah. JRZ

oz. JIZ mora za ta namen pridobiti posebno mnenje MVZI.

7.4.11. Ustanovitev gospodarske družbe po 77. členu ZZrID

V skladu s 77. členom ZZrID JRZ ne glede na ZJF, lahko zaradi prenosa znanja v družbo oziroma gospodarstvo, ustanovi gospodarsko družbo. Gospodarsko družbo JRZ ustanovi skladno z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, in vanjo vstopa z intelektualno lastnino, pridobljeno z izvajanjem znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Intelektualna lastnina mora biti veljavno vrednotena na dan sklenitve družbene pogodbe skladno s postopki, ki urejajo intelektualno lastnino. Pri tem JRZ kot ustanovitelj odgovarja za obveznosti ustanovljene pravne osebe do višine svojega kapitalskega vložka.

Način vrednotenja intelektualne lastnine, postopek izbire zasebnega soustanovitelja, postopek in pogoji ustanavljanja gospodarske družbe ter strategija izstopa iz ustanovljene pravne osebe morajo biti opredeljeni v posebnem aktu JRZ, ki ga sprejme upravni odbor in h kateremu poda soglasje Vlada RS. Določila, ki se nanašajo na posamičen primer ustanovitve gospodarske družbe, morajo biti opredeljena v družbeni pogodbi.

Za ustanovitev gospodarske družbe, ki mora temeljiti na družbeni pogodbi, JRZ potrebuje soglasje ustanovitelja (Vlada RS), in sicer na predlog upravnega odbora. Pripravljena mora biti vsa potrebna dokumentacija, na podlagi katere lahko ustanovitelj (Vlada RS) sprejme odločitev.

8. OPIS SISTEMA NADZORA NAD DELOVANJEM ZAVODOV

V skladu s 50. členom ZZ nad zakonitostjo dela zavoda izvajajo nadzor pristojni državni organi. Nadzor nad finančnim poslovanjem zavoda opravljajo pristojni državni organi oziroma za to pooblaščen organizacije, nad strokovnostjo dela zavoda pa z zakonom določeni strokovni organi.

Učinkovit nadzor nad porabo javnih sredstev predstavlja ključen element za zagotavljanje zakonitega, preglednega in smotrnega delovanja vseh subjektov javnega sektorja. V strokovni literaturi se pojavljajo različne razvrstitve oblik nadzora, med pogostejše izpostavljenimi sta zunanji in notranji nadzor.

8.1. Zunanji nadzor

Zunanji nadzor nad različnimi področji poslovanja zavoda izvajajo pristojne državne inštitucije, npr. Računsko sodišče RS, Urad RS za nadzor proračuna, inšpekcijske službe, ministrstva, Informacijski pooblaščenec ali pa komercialni revizorji itd.

Posebne določbe glede nadzora vsebuje tudi ZZrID, ki:

- v šestnajstem odstavku 79. člena določa, da mora letno poročilo JRZ in JIZ pregledati pooblaščen revizor v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje,
- v 91. členu določa nadzor ARIS nad porabniki proračunskih sredstev in
- v 92. členu nadzor ministrstva nad porabniki proračunskih sredstev.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da upravnemu odboru predlagajo, da se dogovori z direktorjem JRZ oz. JIZ, da jih redno seznanja z uvedenimi nadzori zunanjih nadzornih organov, njihovimi ugotovitvami in zahtevanimi popravljivimi ukrepi ter samo izvedbo ukrepov.

8.1.1. Nadzor Računskega sodišča RS

Računsko sodišče RS je najvišji organ kontrole državnih računov, državnega proračuna in celotne javne porabe. Njegovo delovanje je urejeno z Zakonom o računskem sodišču (Uradni list RS, št. 11/01, 109/12 in 57/25 – ZF). Računsko sodišče RS z revizijami preverja pravilnost oz. skladnost poslovanja zavodov s predpisi in usmeritvami, smotrnost poslovanja³⁷ ter akte o preteklem kakor

³⁷ Pojem smotrnosti zajema gospodarnost (varčnost), učinkovitost in uspešnost poslovanja javnega zavoda.

tudi akte o načrtovanem poslovanju zavoda. V revizijskih poročilih razkriva napake, pomanjkljivosti, nepravilnosti in nesmotnosti v poslovanju, za katere je bilo v postopku revizije ocenjeno, da so tako pomembne, da jih je treba razkriti.

Na podlagi izvedene revizije pravilnosti poslovanja ali računovodskih izkazov Računsko sodišče RS izrazi mnenje, ki je lahko pozitivno mnenje, negativno mnenje, mnenje s pridržkom, mnenje s pojasnjevalnim odstavkom ali pa izrek mnenja zavrne. Mnenje pri revizijah smotrnosti poslovanja je vedno izraženo opisno, natančno izraža povezave med revizijskimi vprašanji, uporabljenimi metodami, revizijskimi razkritji in priporočili.

Mnenje o poslovanju, ki ga poda Računsko sodišče RS, mora spoštovati vsak državni organ, organ lokalne skupnosti in uporabnik javnih sredstev, na čigar poslovanje se mnenje nanaša.

Cilj vsake revizije je odprava v revizijskem poročilu razkritih nepravilnosti oziroma nesmotnosti in preprečevanje njihovega ponavljanja v prihodnosti. V kolikor zavod nepravilnosti ali nesmotnosti ni odpravil do izdaje revizijskega poročila, mu Računsko sodišče RS naloži izvedbo popravljalnih ukrepov s posebno zahtevo za predložitev odzivnega poročila. To pomeni, da mora zavod o izvedbi popravljalnih ukrepov Računskemu sodišču RS pisno poročati v določenem roku, Računsko sodišče RS pa nato oceni, ali so popravljalni ukrepi zavoda izvedeni zadovoljivo ali nezadovoljivo.

8.1.2. *Odgovornost upravnega odbora za ugotovljene nepravilnosti in mnenje Računskega sodišča RS*

Iz določb ZZ, področnih zakonov in notranjih aktov JRZ oz. JIZ izhaja, da je za zakonitost dela zavoda odgovoren direktor JRZ oz. JIZ, ki organizira in vodi delo in poslovanje JRZ oz. JIZ ter tudi zastopa in predstavlja JRZ oz. JIZ. Računsko sodišče RS ob ugotovitvi določenih nepravilnosti/nesmotnosti in zahtevi po odzivnem poročilu ne opredeli, kdo znotraj javnega zavoda mora sprejeti/izvesti ukrepe za odpravo posamezne ugotovljene nepravilnosti. Enako kot za zakonitost poslovanja JRZ oz. JIZ je tudi za izpolnitev teh zahtev odgovoren direktor JRZ oz. JIZ.

Upravni odbor mora podrobno proučiti vsako revizijsko poročilo Računskega sodišča RS, še zlasti, če je zavodu izrečeno negativno mnenje ali mnenje s pridržkom. Smiselno je, da upravni odbor s sklepom naloži direktorju konkretne ukrepe in ravnanja, ki se mu zdijo smiselna in potrebna za odpravo ugotovljenih nepravilnosti in izvedbo popravljalnih ukrepov, ki jih je Računsko sodišče RS naložilo JRZ oz. JIZ. Prav tako je smiselno, da direktorju naloži poročanje o realizaciji potrebnih aktivnosti in ukrepov.

V primeru nezadovoljive odprave nepravilnosti lahko Računsko sodišče RS pozove drug pristojni organ, da zadovolji odpravo nepravilnosti in mu o tem poroča. V primeru, da JRZ oz. JIZ ni zadovoljivo odpravil "pomembne nepravilnosti", pa Računsko sodišče RS izda Sklep o hudi kršitvi obveznosti dobrega poslovanja, ki ima za obvezno posledico posebno sporočilo za javnost, obvestilo Državnemu zboru RS ter poziv za razrešitev odgovorne osebe – direktorja JRZ oz. JIZ.

8.1.3. *Pregled letnega poročila JRZ in JIZ s strani pooblaščenega revizorja v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje*

Od 1. januarja 2026 dalje, prvič torej za letno poročilo za leto 2025, mora letno poročilo JRZ in JIZ pregledati pooblaščen revizor v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje (to je v skladu z določbami Zakona o revidiranju (Uradni list RS, št. 65/08, 63/13 – ZS-K, 84/18, 115/21 in 85/24)).

Revizorji opravljajo različne storitve znotraj revizije. Različni tipi revizij se med seboj razlikujejo po namenu, načinu dela, zakonskih podlagah in predmetih revidiranja. Namen revizije računovodskih izkazov je povečati zaupanje uporabnikov v računovodske izkaze. To se doseže z izraženim revizorjevim mnenjem, ki se objavi v obliki poročila o tem, ali so računovodski izkazi z vseh pomembnih vidikov sestavljeni v skladu s standardi računovodskega poročanja. V Sloveniji so primeren okvir računovodskega poročanja običajno slovenski računovodski standardi, lahko pa tudi mednarodni standardi računovodskega poročanja. Revizija računovodskih izkazov se opravlja na podlagi zakonskih zahtev ali na podlagi prostovoljne odločitve lastnikov oziroma

skrbnikov. Za računovodske izkaze je odgovorno poslovodstvo družbe. Revizija računovodskih izkazov je zato pomemben vzvod, prek katerega poslovodstva zmanjšujejo tveganja za pripravljene računovodske izkaze ter preprečujejo in odkrivajo napake ali prevare v družbi, ki jo upravljajo. Revizijo računovodskih izkazov lahko opravljajo le revizorji, ki imajo dovoljenje za opravljanje nalog pooblaščenega revizorja, izdano s strani Agencije za javni nadzor za revidiranje, katera tudi preverja oziroma nadzoruje njihovo delo. Dovoljenje morajo pooblaščen revizorji skladno z Zakonom o revidiranju redno obnovljati pri Agenciji za javni nadzor nad revidiranje. Zakon o revidiranju v poglavju 4. 2. predpisuje pogoje revidiranja računovodskih izkazov, ki med drugim tudi določa nepristranost in neodvisnost revizorja od revizijskega subjekta ter obvladovanja konflikta interesov.³⁸

Upravni odbor imenuje zunanje revizorje za pregled finančnega poslovanja JRZ oz. JIZ skladno s 15. točko drugega odstavka 69. člena ZZrID. Pri tem naj upošteva, da (zunanji) izvajalec revizije letnega poročila v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje, ne more biti hkrati tudi zunanji izvajalec, pooblaščen za notranje revidiranje, ki izvede redno notranjo revizijo, ki jo ureja ZJF, kljub temu, da ima vse ustrezne licence.³⁹

8.1.4. Nadzor Urada RS za nadzor proračuna

Na Uradu RS za nadzor proračuna izvajajo usklajevanje nalog notranjega nadzora nad javnimi financami v Republiki Sloveniji, inšpekcijski nadzor nad državnim proračunom, neodvisni nadzor nad porabo sredstev skladov Evropske unije, donatorskih sredstev drugih držav in nacionalnega sofinanciranja ter naloge zaščite finančnih interesov Evropske unije in boja proti goljufijam.

Nadzor nad izvajanjem ZJF in predpisov, ki urejajo poslovanje s sredstvi državnega proračuna, opravlja ministrstvo, pristojno za finance. Naloge inšpekcijskega nadzora opravljajo proračunski inšpektorji kot delavci s posebnimi pooblastili v ministrstvu, pristojnemu za finance (to je v okviru Urada RS za nadzor proračuna). Postopek nadzora, posebna pooblastila ter poročanje so določeni v ZJF v poglavju 10. 3. Organ, pristojen za inšpekcijski nadzor.

8.1.5. Nadzor ARIS

91. člen ZZrID določa, da nadzor, ki ga opravlja ARIS, vključuje nadzor nad zakonitostjo glede namenske porabe sredstev, ki jih dodeljuje po ZZrID. Izvedbo nadzora lahko ARIS naroči pooblaščen revizijski družbi. Prejemniki sredstev, ki jih na podlagi tega zakona financira ARIS, morajo v skladu s splošnim aktom ARIS pošiljati podatke o rezultatih znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti in porabi proračunskih sredstev. ARIS o opravljenih nadzorih sprejme poročila, ki jih objavi na svojih spletnih straneh.⁴⁰

Uredba o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije v 13. členu določa preverjanje namenske porabe stabilnega financiranja in v 39. členu spremljanje namenske porabe v okviru raziskovalnih projektov.

Če sredstva niso porabljena za dani namen v skladu Uredbo o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije ali če so porabljena nezakonito, gre za nenamensko porabo sredstev. Nenamensko porabljeni sredstva mora prejemnik sredstev vrniti ARIS na podlagi zahtevka ARIS za vračilo v proračun.

8.1.6. Nadzor ministrstva

92. člen ZZrID določa, da nadzor, ki ga opravlja ministrstvo, pristojno za znanost, za inovacije oziroma drugo pristojno ministrstvo, vključuje nadzor nad namensko porabo sredstev, ki jih dodeljuje ministrstvo, pristojno za znanost, za inovacije oziroma drugo pristojno ministrstvo po tem zakonu. Prejemniki sredstev, ki jih na podlagi tega zakona financira ministrstvo, pristojno za znanost, za inovacije, oziroma drugo pristojno ministrstvo, morajo v skladu s podzakonskim predpisom iz 54. oziroma 54.a člena ZZrID ministrstvu pošiljati podatke o rezultatih znanstvenoraziskovalne oziroma inovacijske dejavnosti in porabi proračunskih sredstev.

³⁸ Iz mnenja Ministrstva za finance št. 419-12/2025-1611-2 z dne 24. 7. 2025

³⁹ Iz mnenja Ministrstva za finance št. 419-12/2025-1611-2 z dne 24. 7. 2025

⁴⁰ Povezava do spletne strani ARIS: <https://www.aris-rs.si/sl/finan/nadzor/>

Ministrstvo, pristojno za znanost, za inovacije, oziroma drugo pristojno ministrstvo, lahko naroči revizijo računovodskih izkazov javnega raziskovalnega zavoda v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje.

Ministrstvo nadzor izvaja tudi v skladu z 39. členom Uredbe o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije.

8.1.7. Upravni odbor kot pobudnik/naročnik zunanje revizije

V določenih primerih – zlasti ob nastopu mandata novega direktorja zavoda ali ob zaznanih sumih nepravilnosti v poslovanju – lahko direktor ali upravni odbor zavoda zaprosita Računsko sodišče RS za izvedbo revizije. Takšna prošnja se obravnava kot pobuda, pri čemer Računsko sodišče RS samostojno odloča, katere revizije bo izvedlo in v katerem obdobju.

Ne glede na to pa ima upravni odbor zavoda vedno možnost sprejeti sklep o izvedbi zunanje revizije, ki jo opravljajo pooblaščenimi komercialni revizorji. Za izvedbo takšne revizije morajo biti predhodno zagotovljena sredstva v finančnem načrtu zavoda. Na podlagi 15. točke drugega odstavka 69. člena ZZrID je imenovanje zunanjih revizorjev za pregled finančnega poslovanja javnih raziskovalnih oziroma javnih izobraževalnih zavodov v pristojnosti upravnega odbora.

8.2. Notranji nadzor

Notranji nadzor zajema nadzorne aktivnosti, ki jih na posameznih področjih poslovanja izvajajo zaposleni znotraj organizacije. Sem sodijo na primer vodstvene kontrole direktorja in vodij organizacijskih enot, kontrolne aktivnosti zaposlenih v okviru delovnih procesov (npr. v postopkih nabave, pred izplačilom sredstev ipd.), delo notranjih revizorjev ter strokovnih komisij. V okvir notranjega nadzora se uvršča tudi notranji nadzor javnih financ, ki ga je predstojnik proračunskega uporabnika dolžan vzpostaviti v skladu s 100. členom ZJF. Ta predstavlja sistem notranjega kontroliranja v zavodih oziroma je sistem postopkov in metod, s katerimi zavod zagotavlja:

- skladnost poslovanja s predpisi,
- smotrno uporabo sredstev,
- varovanje sredstev pred goljufijami in malomarno uporabo ter
- pravočasno, celovito in zanesljivo informiranje.

Notranji nadzor javnih financ zajema pet področij delovanja zavodov: kontrolno okolje, upravljanje tveganj, kontrolne aktivnosti, informiranje in komuniciranje ter aktivnosti spremljanja. Ustreznost vzpostavljenega sistema notranjega nadzora javnih financ direktor zavoda vsako leto oceni v okviru priprave letnega poročila, in sicer z izpolnitvijo in oddajo predpisane Izjave o oceni notranjega nadzora javnih financ na AJ PES. Ta izjava je sestavni del letnega poročila, natančneje Poročila o doseženih ciljih in rezultatih zavoda (glejte poglavje 7.5.5 tega gradiva).

Del notranjega nadzora javnih financ je tudi notranje revidiranje.

8.2.1. Notranje revidiranje

Notranje revidiranje je neodvisna in nepristranska dejavnost dajanja zagotovil in svetovanja, zasnovana za dodajanje vrednosti in izboljševanje delovanja zavoda. Pomaga mu uresničevati njegove cilje s sistematičnim in metodičnim ocenjevanjem in izboljševanjem uspešnosti upravljanja tveganj, kontrolnih postopkov in upravljanja zavoda.

Notranje revidiranje izvajajo notranji revizorji, ki morajo pri svojem delu upoštevati določbe ZJF, predpise, izdane na njegovi podlagi, ki urejajo notranji nadzor javnih financ in druge predpise v delu, ki dodatno urejajo notranje revidiranje pri proračunskih uporabnikih s posameznih področij dejavnosti, Usmeritve za državno notranje revidiranje⁴¹ ter Stališča Urada RS za nadzor

⁴¹ Povezava: https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/UNP/Dokumenti/SNNJF/2025-jan_Usmeritve-za-drzavno-notranje-revidiranje-2025/Usmeritve_za_DNR_2024_9-1-2025-sprejeto.pdf – Notranje revizije proračunskih uporabnikov prvič izdelajo dokumente načrtovanja (strategijo, revizijsko oceno tveganja in letni notranjerevizijski načrt) v skladu z zahtevami teh Usmeritev za leto 2026.

proračuna s področja notranjega nadzora javnih financ⁴². Notranji revizor mora biti pri svojem delu samostojen in neodvisen, predvsem pri pripravi predlogov letnih notranjerevizijskih načrtov, izbiri revizijskih metod, poročanju, dajanju priporočil ter spremljanju njihovega izvajanja. Notranji revizor ne sme opravljati nobenih drugih operativnih nalog ter ne sme revidirati postopkov, v katerih je predhodno sodeloval.

Notranje revidiranje morajo imeti zagotovljeno vsi proračunski uporabniki, način in pogostost pa sta odvisni od vrste proračunskega uporabnika in višine letnih prihodkov. V skladu s Pravilnikom o usmeritvah za usklajeno delovanje sistema notranjega nadzora javnih financ (Uradni list RS, št. 72/02 in 97/23) lahko zavod notranje revidiranje zagotovi na enega od naslednjih načinov:

- z ustanovitvijo lastne notranjerevizijske službe ali zaposlitvijo lastnega notranjega revizorja,
- s skupno notranjerevizijsko službo, ki jo ustanovi z drugimi zainteresiranimi proračunskimi uporabniki, ali
- z najemom zunanje izvajalca notranjega revidiranja.

V skladu z 10. členom Pravilnika o usmeritvah za usklajeno delovanje sistema notranjega nadzora javnih financ so zavodi, katerih letni proračun presega 2.086.463 eurov, dolžni zagotoviti notranjo revizijo svojega poslovanja vsako leto, vsi ostali zavodi pa so to dolžni najmanj enkrat v obdobju vsakih treh let.

Vsi JRZ in JIZ (tudi tisti, ki nimajo lastne ali skupne notranjerevizijske službe) morajo sprejeti letni notranjerevizijski načrt, ki je zasnovan na revizijski oceni tveganj, pri čemer morajo biti v finančnem načrtu za prihodnje leto predvidena sredstva za izvedbo načrtovanih notranjih revizij. Program notranje revizije in program notranjega nadzora potrjuje upravni odbor (16. točka drugega odstavka 69. člena ZZrID).

8.2.2. Notranje revidiranje v zavodih z najemom zunanje izvajalca

Na podlagi predhodne odobritve upravnega odbora direktor sprejme odločitev (npr. sklep), da se izvajanje dejavnosti notranjega revidiranja zagotavlja z zunanjim izvajalcem storitev notranjega revidiranja. Sprejeta odločitev predstavlja pravno podlago za začetek postopka javnega naročila. Z izbranim zunanjim izvajalcem direktor sklene pogodbo o oddaji storitev notranjega revidiranja (v nadaljnjem besedilu: Pogodba). Pogodba mora vsebovati vse bistvene elemente, ki jih za »notranjerevizijsko temeljno listino« zahtevajo Usmeritve za državno notranje revidiranje. Natančnejša vsebina pogodbe je podrobneje opredeljena v Stališču Urada RS za nadzor proračuna s področja notranjega nadzora javnih financ. Obvezne vsebine pogodbe o oddaji storitev notranjega revidiranja zunanjemu izvajalcu notranjega revidiranja v primeru, ko si proračunski uporabnik notranje revidiranje v celoti zagotavlja z najemom zunanje izvajalca, februar 2025, (Sklep št. 0601-11/2025-1619/3)⁴³.

Zunanji izvajalec mora pri izvajanju notranjega revidiranja v zavodu upoštevati določbe ZJF, predpise, izdane na njegovi podlagi, ki urejajo notranji nadzor javnih financ in druge predpise v delu, ki dodatno urejajo notranje revidiranje pri proračunskih uporabnikih s posameznih področij dejavnosti. Poleg tega mora ravnati skladno z Usmeritvami za državno notranje revidiranje ter Stališči Urada RS za nadzor proračuna s področja notranjega nadzora javnih financ. Izjema velja glede priprave strategije notranje revizije pri tistih proračunskih uporabnikih, ki po veljavnih predpisih s področja notranjega nadzora javnih financ niso zavezani k vsakoletnemu zagotavljanju notranjega revidiranja, saj v teh primerih priprava strategije ni obvezna.⁴⁴

⁴² Dostopno na spletnih straneh: <https://www.gov.si/teme/nadzor-javnih-financ/>

⁴³ Stališče je dostopno na: https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavu/UNP/Dokumenti/SNNJF/Usmeritve-2025-SNNJF/STALISCE_UNP_obvezne_sestavine_pogodbe_o_oddaji_storitev_NR_zunanjemu_izvajalcu_feb-2025.pdf Sklep je dostopen na: https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavu/UNP/Dokumenti/SNNJF/Usmeritve-2025-SNNJF/SKLEP_za_uveljavitev_stalisca_v_zvezi_z_obveznimi_sestavinami_pogodbe_o_oddaji_storitev_NR_zunanjemu_izvajalcu.pdf

⁴⁴ Stališče Urada RS za nadzor proračuna s področja notranjega nadzora javnih financ, Obvezne vsebine pogodbe o oddaji storitev notranjega revidiranja zunanjemu izvajalcu notranjega revidiranja v primeru, ko si proračunski uporabnik notranje revidiranje v celoti zagotavlja z najemom zunanje izvajalca.

8.2.3. Odnos med notranjo revizijo in upravnim odborom zavoda

Priporočljivo je, da si upravni odbor zagotovi neodvisno oceno o tem, ali je sistem notranjega nadzora javnih financ učinkovit in uspešen ter ali deluje. Najprimernejše orodje za pridobitev takšne ocene je izvedba notranje revizije.

Upravni odbor bi moral biti v zvezi z notranjim revidiranjem seznanjen z naslednjimi dokumenti, ki jih pripravi notranji revizor:

- predlogom letnega programa (letnim notranjerevizijskim načrtom) notranjega revidiranja v JRZ oz. JIZ, pri čemer upravni odbor v skladu s 16. točko drugega odstavka 69. člena ZZrID potrjuje program notranje revizije in program notranjega nadzora,
- letnim poročilom notranje revizije za preteklo leto, ki je pripravljen do konca februarja tekočega leta ter je z njegovo vsebino seznanjen direktor, upravni odbor ter Urad RS za nadzor proračuna,
- poročilom o nepravilnostih v primeru, ko notranji revizor ugotovi nepravilnost, ki kaže na povzročitev večje škode, ali sumi, da gre za kaznivo dejanje (18. člen Pravilnika o usmeritvah za usklajeno delovanje notranjega nadzora javnih financ); poročilo se pošlje direktorju, upravnemu odboru ter Uradu RS za nadzor proračuna.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da poleg notranjerevizijskih dokumentov, navedenih v prejšnjem odstavku, upravnemu odboru predlagajo v obravnavo tudi notranjerevizijska poročila o posameznih poslih. Ker upravni odbor teh poročil ne prejme neposredno od notranjega revizorja, jih mora pridobiti od direktorja zavoda.

Upravni odbor naj na svojih sejah obravnava ugotovitve notranje revizije, podana priporočila ter predlagane ukrepe za njihovo izvedbo. Ob obravnavi dokumentov, navedenih v drugem odstavku tega poglavja, se lahko na sejo povabi tudi notranjega revizorja, da dodatno pojasni vsebine poročil in odgovori na morebitna vprašanja članov odbora.

9. OPIS IZVAJANJA TRŽNE DEJAVNOSTI ZAVODOV

Poglavitni cilj tržne dejavnosti (prodaja blaga in storitev na trgu) v javnih zavodih ne sme biti doseganje čim večjega dobička, temveč dopolnitev temeljne dejavnosti, izboljšanje kakovosti opravljanja te dejavnosti ter zmanjšanje porabe javnih sredstev.

Ločeno evidentiranje prihodkov in odhodkov na dejavnost javne službe in tržno dejavnost je pomembno z vidika pravilnega prikazovanja poslovnega izida v računovodskih izkazih, ki omogoča oceno, ali je izvajanje tržne dejavnosti uspešno in se ne izvaja na račun javne službe. Prav tako je pomembno z vidika plačila delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu.

V skladu z devetim odstavkom 79. člena ZZrID morajo JRZ in JIZ prihodke in odhodke javne službe ter tržne dejavnosti voditi ločeno, v skladu z veljavnimi finančnimi predpisi.

9.1. Pravne podlage za opravljanje tržne dejavnosti

Javni zavodi lahko na podlagi 18. člena ZZ opravljajo gospodarsko dejavnost, če je namenjena opravljanju dejavnosti, za katero je bil javni zavod ustanovljen. Tržna dejavnost predstavlja prodajo proizvodov in storitev na trgu in jo javni zavodi opravljajo poleg opravljanja javne službe kot dodatno dejavnost. Prav tako je v 48. členu ZZ določeno, da zavod pridobiva sredstva za delo iz sredstev ustanovitelja, s plačili za storitve, s prodajo blaga in storitev na trgu in iz drugih virov na način in pod pogoji, določenimi z zakonom in aktom o ustanovitvi.

Zakon o računovodstvu v 9. členu določa, da morajo poslovne knjige in poročila zagotavljati ločeno spremljanje poslovanja in prikaz izida poslovanja s sredstvi, pridobljenimi iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu.

Glede tržne dejavnosti ZJF v 67.b členu določa, da javni zavod lahko prodajo blaga in storitev na trgu izvaja le, če z izvajanjem le-te zagotovi najmanj pokritje vseh s to dejavnostjo povezanih odhodkov. Če javni zavod opravlja prodajo blaga in storitev na trgu, mora biti cena teh storitev in blaga določena tako, da so vanjo všteti vsi stroški, ki so povezani s prodajo blaga in storitev na trgu ter se nanašajo na izdatke za blago in storitve, investicije in investicijsko vzdrževanje, amortizacijo ter stroške dela.

ZZrID tržno dejavnost opredeljuje v sedmem, osmem in štirinajstem odstavku 79. člena. Dodatne določbe so še v aktih o ustanovitvi. Glede tržne dejavnosti je torej določeno:

JRZ lahko poleg dejavnosti javne službe opravlja tudi tržno dejavnost, povezano z dejavnostmi javne službe, pri čemer te ne smejo posegati v obseg in kakovost zagotavljanja javne službe. Kadar JRZ opravlja tržno dejavnost, mora biti cena na trgu oblikovana tako, da upošteva polno lastno ceno tržne dejavnosti, ki mora vključevati vse neposredne in posredne stroške zagotavljanja te tržne storitve. V kalkulacijo cene morajo biti všteti vsi stroški, ki so povezani s prodajo blaga in storitev na trgu in se nanašajo na izdatke za blago in storitve, investicije in investicijsko vzdrževanje, amortizacijo ter stroške dela.

JIZ lahko poleg dejavnosti javne službe opravljajo tudi tržno dejavnost, povezano z javno službo, pri čemer ta ne sme posegati v obseg in kakovost zagotavljanja javne službe. Kadar JIZ opravlja tržno dejavnost, mora biti cena na trgu oblikovana tako, da zajema polno lastno ceno tržne dejavnosti, ki mora vključevati vse neposredne in posredne stroške zagotavljanja te tržne storitve. V kalkulacijo cene morajo biti všteti vsi stroški, ki so povezani s prodajo blaga in storitev na trgu in se nanašajo na izdatke za blago in storitve, investicije in investicijsko vzdrževanje, amortizacijo ter stroške dela.

JRZ oz. JIZ prodajo blaga in storitev na trgu lahko izvaja le, če z izvajanjem te dejavnosti zagotovi najmanj pokritje vseh s to dejavnostjo povezanih odhodkov.

JRZ opravlja dejavnost tudi za druge naročnike v obsegu in na način, ki je določen z letnim programom dela in finančnim načrtom JRZ.

Upravni odbor JRZ oz. JIZ določa cenike za opravljanje prodaje in storitev na trgu ter sprejme akt, ki ureja prodajo blaga in storitev na trgu.

Presežka odhodkov nad prihodki, ustvarjenega z dejavnostmi iz tržne dejavnosti, JRZ oziroma JIZ ne sme pokriti iz sredstev javne službe ali dejavnosti iz petnajstega odstavka 79. člena ZZrID. O načinu poravnave primanjkljaja odloča ustanovitelj na predlog upravnega odbora JRZ oziroma JIZ.

9.2. Razmejitev prihodkov in odhodkov na javno službo in tržno dejavnost

ZZrID v 79. členu določa, da morajo JRZ in JIZ prihodke in odhodke javne službe ter tržne dejavnosti voditi ločeno, v skladu z veljavnimi finančnimi predpisi.

Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava v četrtem odstavku 12. člena določa, da se v izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti ločeno prikažejo prihodki in odhodki tekočega obračunskega obdobja za izvajanje javne službe ter prihodki in odhodki tekočega obračunskega obdobja od prodaje blaga in storitev na trgu, razčlenjeni po vrstah prihodkov in odhodkov, kot so opredeljeni v obrazcu. Podatki o odhodkih oziroma stroških po vrstah dejavnosti, ki niso razvidni iz dokumentacije, se ugotovijo na podlagi ustreznih sodil, ki jih določi pristojno ministrstvo. Če ni ustrežnejšega sodila, se kot sodilo lahko uporabi razmerje med prihodki, doseženimi pri opravljanju posamezne vrste dejavnosti.

MVZI je sprejelo Navodila o določitvi sodil za razporejanje stroškov/odhodkov na posamezne dejavnosti v javnih zavodih s področja visokega šolstva in znanosti (dokument št. 0070-3/2024-3360/1 z dne 20. 3. 2024),⁴⁵ s katerimi je določilo sodila za razporejanje stroškov/odhodkov na

⁴⁵ Dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVZI/Znanost/JRZ/2024/Letno-porocanje/Navodilo_sodila_200324.pdf.

posamezne dejavnosti javnih zavodov s področja visokega šolstva in znanosti, ki se uporabljajo za razporejanje posrednih stroškov/odhodkov, nastalih pri ustvarjanju prihodkov iz opravljanja javne službe in tržne dejavnosti javnega zavoda. V navodilih je določeno, da ob njihovem upoštevanju upravni odbor sprejme sodila za razporejanje posrednih stroškov/odhodkov na javno službo in tržno dejavnost ter način izračuna ključev za uporabo posameznega sodila. Ključ predstavlja delež odhodkov/stroškov, ki odpadejo na posamezno stroškovno mesto/nosilca na podlagi opredeljenih sodil in izražajo razmerje med posrednimi stroški in osnovo za razporejanje teh stroškov tako, da izrazijo, kolikšen del (odstotek) posrednih odhodkov/stroškov se razporedi na posamezno stroškovno mesto/nosilca. **Upravni odbor določi sodila ob upoštevanju organizacijske strukture javnega zavoda in vsebine izvajanja dejavnosti.** Sodila javnega zavoda in pripadajoči ključ morajo biti verodostojni in obrazloženi ter oblikovani tako, da bodo razporejeni stroški/odhodki resničen in pošten odraz dejavnosti javnega zavoda. **Uporabljene ključe mora javni zavod preračunati najmanj enkrat letno.**

Določanje sodil določa tudi tretji odstavek 8. člena Zakona o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 33/11), in sicer, da je za opredelitev sodil po zakonu, ki ureja preglednost finančnih odnosov glede uporabe javnih sredstev, pristojen organ nadzora posameznega izvajalca z izključno ali posebno pravico ali pooblastilom.

JRZ in JIZ so podvrženi pravilom Zakona o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti, saj ustrezajo pojmu javnega podjetja v smislu zakona, hkrati pa so tudi nosilci pooblastil za izvajanje javne službe, ki je ena izmed dejavnosti v splošnem interesu. Namen zagotavljanja preglednosti finančnih odnosov v javnih zavodih skladno z Zakonom o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti je zagotoviti ustrezno evidentiranje prejetih javnih sredstev in preprečitev prelivanja javnih sredstev za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena v druge dejavnosti in s tem njihovega nedovoljenega subvencioniranja.

JRZ in JIZ morajo skladno s 4. členom Zakona o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti glede javnih sredstev, ki jih prejemajo, v svojem poslovnem poročilu, ki je del letnega poročila, v posebnem poglavju razkriti preglednost finančnih odnosov, torej vse finančne tokove, ki se nanašajo na dodeljena javna sredstva (to je vse prihodke in odhodke).

Obveznost vodenja ločenih računovodskih evidenc po posameznih dejavnostih z uporabo sodil pa se nanaša na izvajalce z izključnimi ali posebnimi pravicami ter nosilce javnih pooblastil, torej velja tudi za JRZ in JIZ, če ti poleg dejavnosti v splošnem interesu (javne službe), izvajajo še druge dejavnosti. Javnih sredstev skladno z Zakonom o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti namreč ne smejo uporabiti za financiranje svojih drugih dejavnosti. Obveznosti uporabe sodil pa so prosti tisti JRZ in JIZ, katerih letni čisti prihodek v dveh poslovnih letih pred poslovnim letom, v katerem uživajo izključno ali posebno pravico znaša manj kot 40 mio eurov in tisti, katerih nadomestilo za dejavnosti, ki jih izvajajo na podlagi izključne ali posebne pravice, je bilo določeno z merili objektivnosti, sorazmernosti in nepristranskosti (višina stroškov, cen ali tarif mora biti določena na podlagi zbiranja konkurenčnih ponudb ali ekonomske analize stroškov in prihodkov primerljivega, dobro vodenega in poslujočega ter primerno opremljenega podjetja).

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da od direktorja pridobijo informacijo o letnem preračunu ključev, ki so podlaga za določitev sodil za razmejevanje posrednih stroškov, ki jih sprejme upravni odbor.

9.3. Plačilo delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu

Plačilo delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu urejata ZSTSPJS in Uredba o delu plače za delovno uspešnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu in kriteriji.

Določbe glede delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu (tržna uspešnost) se v skladu z ZSTSPJS in novo uredbo uporabljajo že od 1. januarja 2025 dalje⁴⁶.

⁴⁶ Spletna stran MJU (na dan 30. 7. 2025) <https://www.gov.si teme/placni-sistem/>.

10. PREGLED OSNOVNIH IZRAZOV

Akt prejemnika stabilnega financiranja iz 29. člena ZZrID	Prejemnik stabilnega financiranja upravlja sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti v skladu z aktom, ki ga sprejme pristojni organ prejemnika stabilnega financiranja, ob upoštevanju ZZrID, normativov in standardov, ki jih sprejme vlada (to je Uredbe o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije), in splošnega akta ARIS, in ga v osmih dneh po sprejetju objavi na svoji spletni strani. Obvezne sestavine akta prejemnika stabilnega financiranja iz prejšnjega odstavka so določila o postopkih vrednotenja obstoječih raziskovalnih programov ter kreiranja, ukinjanja in preoblikovanja raziskovalnih programov, določila o načinu spreminjanja sestave raziskovalnih programov in določitve vodje raziskovalnega programa, določila o zagotovitvi financiranja neprekinjenosti dela med posameznimi projekti ter izvajanju drugih strateških nalog raziskovalne organizacije in finančnih elementih delovanja raziskovalnega programa ter izvedbi institucionalne samoevalvacije. Obvezne sestavine akta iz prvega odstavka tega člena so tudi postopek določitve mentorjev mladih raziskovalcev, program usposabljanja, kriteriji, ocenjevanje in izbor kandidatov za mlade raziskovalce ter določila za spodbujanje starostne in spolne uravnoveženosti vodij raziskovalnih programov in nosilcev ključnih vodstvenih funkcij (29. člen ZZrID).
Državne strateške razvojne prioritete	Državne strateške razvojne prioritete opredeljujejo prednostna področja znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, kjer je to primerno pa tudi prioritete drugih politik glede določil in postopkov za pripravo in izvedbo pametne specializacije, kakor jih opredeljuje evropska kohezijska politika (1. točka 5. člena ZZrID).
Ekvivalent polne zaposlitve (FTE)	Ekvivalent polne zaposlitve (FTE) pomeni izvajanje raziskovalne dejavnosti ene osebe za polni delovni čas za eno leto, kar pomeni 1700 učinkovitih ur raziskovalnega dela (4. točka 5. člena ZZrID).
Infrastrukturalna dejavnost	Infrastrukturalna dejavnost je zaokrožena celota raziskovalne infrastrukture kot podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti prejemnikov stabilnega financiranja, ki se lahko izvaja v različnih oblikah. Infrastrukturalna dejavnost se evalvira v okviru evalvacij iz 30. člena ZZrID (drugi odstavek 18. člena ZZrID).
Inovacija	Inovacija je uvedba novega ali bistveno izboljšanega proizvoda (izdelka ali storitve), procesa, nove tržne metode, nove organizacijske metode znotraj ali izven organizacije (5. točka 5. člena ZZrID).
Inovacijska dejavnost	Inovacijska dejavnost je dejavnost, ki vključuje znanstvena, tehnološka, organizacijska, finančna in poslovna dejanja, ki vodijo k inovacijam (6. točka 5. člena ZZrID).
Javni infrastrukturni zavod	Javni infrastrukturni zavod je zavod, ki ga ustanovi Republika Slovenija na predlog ministrstva, pristojnega za znanost za izvajanje javne službe, in sicer infrastrukturne dejavnosti kot podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti po tem zakonu, in ki je v aktu o ustanovitvi opredeljen kot javni infrastrukturni zavod. Javni infrastrukturni zavod lahko opravlja tudi znanstvenoraziskovalno dejavnost, če ima to opredeljeno v aktu o ustanovitvi. (drugi odstavek 67. člena ZZrID).
Javna raziskovalna organizacija	Javna raziskovalna organizacija je organizacija, ki jo je z namenom izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti ustanovila Republika Slovenija ali druga z zakonom pooblaščen pravna oseba javnega prava in je glede na pravno subjektiviteto javni raziskovalni zavod, javna univerza ali javni samostojni visokošolski zavod (9. točka 5. člena ZZrID).
Javni raziskovalni zavod	Javni raziskovalni zavod je zavod, ki ga za namen neodvisnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti ustanovi Republika

	Slovenija na predlog ministrstva, pristojnega za znanost, ali SAZU na podlagi veljavnega zakona, ki ureja SAZU. Zavod je ustanovljen za izvajanje javne službe po tem zakonu in je v aktu o ustanovitvi opredeljen kot javni raziskovalni zavod (prvi odstavek 67. člena ZZrID).
Javna univerza	Univerza je znanstvenoraziskovalni, umetniški in izobraževalni visokošolski zavod s posebnim položajem, ki zagotavlja razvoj znanosti, strokovnosti in umetnosti ter prek fakultet, umetniških akademij ali visokih strokovnih šol v izobraževalnem procesu posreduje spoznanja z več znanstvenih oziroma umetniških področij ali disciplin. Univerza lahko izvajanje znanstvenoraziskovalnih in študijskih programov organizira tudi neposredno. Univerze pri izvajanju visokošolske dejavnosti sodelujejo z gospodarstvom in negospodarstvom, z lokalnim okoljem, z državljani in javnostjo, skrbijo za prenos znanja v družbo ter izvajajo različne oblike vseživljenjskega učenja in inovacijsko dejavnost. Univerza, ki jo ustanovi Republika Slovenija, je javna univerza. (5. člen in prvi stavek 8. člena ZVIS-1).
Javni samostojni visokošolski zavod	Po ZVIS-1 obstajajo samo javne univerze.
Neodvisne raziskave	Neodvisne raziskave so raziskave, katerih glavni cilj je neodvisna izvedba temeljnih raziskav, industrijskih raziskav ali eksperimentalnega razvoja oziroma obsežnejše deljenje rezultatov teh dejavnosti prek izobraževanja, objav ali prenosa znanja (10. točka 5. člena ZZrID).
Pogodba o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti	Sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika stabilnega financiranja (S-ZRD-O) se prejemniku stabilnega financiranja nakazujejo na podlagi šestletne pogodbe o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, sklenjene z ARIS (prvi odstavek 28. člena ZZrID) – več v 28. členu ZZrID
Posredni uporabniki proračuna (ali posredni proračunski uporabniki)	Posredni uporabniki proračuna so javni skladi, javni zavodi in agencije, katerih ustanovitelj je država oziroma občina (6. točka prvega odstavka 3. člena ZJF).
Prejemniki stabilnega financiranja	Prejemniki stabilnega financiranja so javne raziskovalne organizacije, drugi javni zavodi iz 81. člena ZZrID in koncesionarji na podlagi podeljenih koncesij za izvajanje javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti (iz 82. člena ZZrID), ki prejemajo sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti.
Prenos znanja	Prenos znanja pomeni vsak postopek, katerega cilj je pridobivanje, zbiranje in razširjanje znanja, kot so sodelovanje pri raziskavah, svetovanje, licenciranje, objave ter mobilnost raziskovalcev in drugih zaposlenih, ki sodelujejo pri teh dejavnostih (11. točka 5. odstavka ZZrID).
Pridružene članice univerze	V univerzo se lahko kot pridružene članice vključijo samostojni visokošolski zavodi in drugi zavodi. Pogoji za vključitev ter pravice in obveznosti pridruženih članic se uredijo s statutom univerze (22. člen ZVIS-1). JRZ, ki jih je ustanovila RS, lahko postanejo pridružena članica univerze le ob predhodno pridobljenem soglasju ustanovitelja t.j. Vlade RS (drugi odstavek 6. člena akta o ustanovitvi JRZ razen Rudolfovo enajsti odstavka 4. člena akta o ustanovitvi).
Proračun	Proračun je akt države oziroma občine, s katerim so predvideni prihodki in drugi prejemki ter odhodki in drugi izdatki države oziroma občine za eno leto (1. točka prvega odstavka 3. člena ZJF).
Raziskovalna organizacija	Raziskovalna organizacija je pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, ki izpolnjuje pogoje, določene z ZZrID in splošnimi akti ARIS, za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in je vpisana v evidenco iz 2. točke prvega odstavka 55. člena ZZrID (zbirka podatkov o izvajalcih znanstvenoraziskovalne oziroma inovacijske

	<p>dejavnosti po tem zakonu (krajše: evidenca raziskovalnih in inovacijskih organizacij) (17. točka 5. člena ZZrID in 2. točka prvega odstavka 55. člena ZZrID)</p> <p>Povezava na SICRIS: https://cris.cobiss.net/ecris/si/sl</p>
Raziskovalni program	Raziskovalni program predstavlja zaokroženo področje znanstvenoraziskovalnega dela, za katero je pričakovati, da bo aktualno in uporabno v daljšem časovnem obdobju. Raziskovalni programi se evalvirajo v skladu s 30. členom ZZrID (drugi odstavek 19. člena ZZrID).
Rebalans proračuna	Rebalans proračuna je akt države oziroma občine o spremembi proračuna med proračunskim letom (2. točka prvega odstavka 3. člena ZJF).
Mladi raziskovalci	Mladi raziskovalci so doktorski študenti, ki jih prejemnik stabilnega financiranja zaposli za pridobitev doktorske izobrazbe. Izvajanje usposabljanja mladih raziskovalcev se evalvira v okviru evalvacij iz 30. in 31. člena ZZrID (četrti odstavek 19. člena ZZrID).
Skrbnost članov upravnega odbora	Člani upravnega odbora javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda morajo svoje naloge opravljati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika. Za kršitev dolžne skrbnosti in zaradi kršitve varovanja poslovne skrivnosti so odškodninsko odgovorni po splošnih načelih obligacijskega prava, pri čemer javni raziskovalni ali infrastrukturni zavod sklene tudi ustrezno zavarovanje odgovornosti članov upravnega odbora (70. člen ZZrID).
Sprejeti strateški dokumenti države in EU	Strateški dokumenti države in EU so dokumenti dolgoročnega načrtovanja razvoja posameznih dejavnosti, ki jih je sprejela država oziroma so jih sprejeli različni organi na ravni EU (22. točka 5. člena ZZrID).
Spremembe proračuna	Spremembe proračuna so akt o spremembah in dopolnitvah državnega oziroma občinskega proračuna, ki ga vlada predloži v sprejem Državnemu zboru oziroma župan občinskemu svetu pred začetkom leta, na katerega se sprejeti proračun nanaša (1.a točka prvega odstavka 3. člena ZJF).
Stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti	Sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti (S-ZRD) sestavljajo sredstva za institucionalni steber financiranja (ISF), sredstva za programski steber financiranja (PSF), sredstva za razvojni steber financiranja (RSF) in sredstva za programe nacionalnih raziskav (PNR), ki so kot skupna sredstva za javne raziskovalne organizacije, druge javne zavode iz 81. člena tega zakona in koncesionarje na podlagi podeljenih koncesij za izvajanje javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti zagotovljena v državnem proračunu. Če je rast BDP negativna ali rasti ni, se sredstva za S-ZRD zagotavljajo najmanj v nominalni višini sredstev za S-ZRD preteklega leta. Podrobnejša ureditev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, vključno z določitvijo enotnega prvega roka za objavo razpisa za mlade raziskovalce, se določi v splošnem aktu ARIS (17. člen ZZrID).
Tehnološka stopnja pripravljenosti (TRL)	<p>Tehnološka stopnja pripravljenosti je raven tehnološke razvitosti, ki je opredeljena v devetih stopnjah glede na končni cilj uporabe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – TRL 1 – Osnovni principi – opaženi in zabeleženi, – TRL 2 – Oblikovan tehnološki koncept, – TRL 3 – Eksperimentalna potrditev koncepta, – TRL 4 – Potrditev tehnologije v laboratorijskem okolju, – TRL 5 – Potrditev tehnologije v relevantnem okolju (v primeru ključnih omogočitvenih tehnologij je to industrijsko relevantno okolje), – TRL 6 – Demonstracija tehnologije v relevantnem okolju (v primeru ključnih omogočitvenih tehnologij je to industrijsko relevantno okolje), – TRL 7 – Demonstracija prototipa sistema v operativnem okolju,

	<ul style="list-style-type: none"> – TRL 8 – Sistem dokončan in kvalificiran, – TRL 9 – Sistem, preizkušen v operativnem okolju (konkurenčna proizvodnja v primeru ključnih omogočitvenih tehnologij; ali v vesolju) (24. točka 5. člena ZZrID).
Visokošolski zavodi	Visokošolski zavodi so univerze, fakultete, umetniške akademije in visoke strokovne šole (4. člen ZViS-1).
Zasebni raziskovalec oziroma zasebna raziskovalka	Zasebni raziskovalec oziroma zasebna raziskovalka je fizična oseba, ki kot zasebnik neodvisno izvaja znanstvenoraziskovalno oziroma inovacijsko dejavnost kot edini ali glavni poklic in je vpisan v register zasebnih raziskovalcev pri ARIS (27. točka 5. člena ZZrID).
Znanstvenoraziskovalna dejavnost	Znanstvenoraziskovalna dejavnost je ustvarjanje novega znanja in njegov prenos ter obsega različne aktivnosti, in sicer temeljne in aplikativne raziskave, industrijske raziskave, eksperimentalni razvoj, razvoj znanstvenih kadrov, internacionalizacijo, znanstveno komuniciranje (na primer znanstvene publikacije, monografije, konference, popularizacija znanosti), ukrepe odprte znanosti, raziskovalno infrastrukturo, raziskovalno opremo, investicije in investicijsko vzdrževanje (16. člen ZZrID).

11. PREGLED SPREJETIH STRATEŠKIH DOKUMENTOV IN POVEZAVE DO NEKATERIH BAZ PODATKOV

1. Strategija razvoja Slovenije 2030; dostopno na: <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/izvajanje-strategije-razvoja-slovenije-2030/>
2. Resolucija o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 (Uradni list RS, št. 49/22); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO133>
3. Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture 2030 (NRRI 2030); dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/ZNANOST/Strategije/NRRI-2021-2030/NRRI-2030_SLO.pdf
4. Načrt aktivnosti, kazalnikov in mejnikov za spremljanje uresničevanja Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 ReZrIS30, št. 303-20/2022-MIZS-10 z dne 26. 3. 2024; dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVZI/Znanost/Strategije-predpisi-in-drugi-dokumenti/ReZrIS30_-_Aktivnosti_kazalniki_mejniki_Final_2024_04_05_Signed.pdf
5. Akcijski načrt za odprto znanost za izvedbo Ukrepa 6.2: Odprta znanost za izboljšanje kakovosti, učinkovitosti in odzivnosti raziskav v okviru Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030, dostopno na: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.gov.si%2Fassets%2Fministrstva%2FMVZI%2FZnanost%2FNacionalne-strategije-in-dokumenti%2FAkcijski-nacr-za-odprto-znanost-za-izvedbo-Ukrepa-6.2.docx&wdOrigin=BROWSELINK>
6. Pospešeno sodelovanje med znanostjo in gospodarstvom, prenos znanja in inovacije, Akcijski načrt za izvedbo Cilja 5 Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030, št. 630-8/2023-3360-34 z dne 22. 4. 2025, dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVZI/Znanost/Strategije-predpisi-in-drugi-dokumenti/AN_za_CILJ5_ReZrIS30.pdf
7. Resolucija o nacionalnem programu visokega šolstva do 2030 (Uradni list RS, št. 49/22); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO139>
8. Strategija internacionalizacije visokega šolstva in znanosti v Republiki Sloveniji do 2030, št. 00700-8/2023/4 z dne 23. 3. 2023, dostopno na: <https://www.gov.si teme/internacionalizacija-visokega-solstva/>
9. Posodobljeni Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024); dostopno na: <https://www.energetika-portal.si/dokumenti/strateski-razvojni-dokumenti/nacionalni-energetski-in-podnebni-nacr-2024/>
10. Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (Uradni list RS, št. 31/20 in 44/22 – ZVO-2); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ODLO1985>
11. Strategija razvoja kvantnih tehnologij v Sloveniji do leta 2035, sprejeto na 175. redni seji Vlade Republike Slovenije dne 16. 10. 2025 (sklep št. 63000-3/2025/5 z dne 16. 10. 2025, dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVZI/Znanost/Strategije-predpisi-in-drugi-dokumenti/Strategija-razvoja-quantnih-tehnologij-v-SI-do-2035_V1.0.pdf
12. Slovenska industrijska strategija 2021–2030; dostopno na: <https://www.gzs.si/Portals/206/Slovenska%20industrijska%20strategija.pdf>
13. Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2023–2030 (Uradni list RS, št. 105/23), dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=RESO132>
14. Strategija in akcijski načrt za ozelenitev javne izobraževalne in raziskovalne infrastrukture v Sloveniji do leta, maj 2023, dostopno na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVZI/Znanost/Nacionalne-strategije-in-dokumenti/Strategija-in-akcijski-nacr-za-ozelenitev-javne-izobrazevalne-in-raziskovalne-infrastrukture-v-Sloveniji-do-leta-2030.pdf>
15. Komuniciranje znanosti v Sloveniji, avgust 2024, dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVZI/Znanost/Dokumenti/Komuniciranje-znanosti-v-Sloveniji_avgust-2024.pdf
16. Načrt za okrevanje in odpornost; dostopno na: <https://www.eu-skladi.si/si/po-2020/nacr-za-okrevanje-in-krepitev-odpornosti>
17. ARIS, podatki o financiranju, dostopno na: <https://www.aris-rs.si/si/finan/letpor/>
18. EC-OECD STIP Compass, dostopno na: <https://stip.oecd.org/stip/>
19. EUROSTAT, Science, Technology and Innovation; dostopno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/science-technology-innovation/overview>

20. SICRIS – Informacijski sistem o raziskovalni dejavnosti v Sloveniji: dostopno na: <https://cris.cobiss.net/ecris/si/sl>
21. Komisija za preprečevanje korupcije, aplikacija za prikaz porabe javnega denarja v Republiki Sloveniji. Erar. Dostopno na: <https://erar.si/>
22. Republika Slovenija, Ministrstvo za finance, Državni proračun – interaktivni prikaz: dostopno na: <https://proracun.gov.si/>
23. Republika Slovenija, Ministrstvo za javno upravo, portal plač javnega sektorja. Dostopno na: <http://www.pportal.gov.si/>
24. Republika Slovenija, Ministrstvo za javno upravo, plačni sistem. Dostopno na: <https://www.gov.si/teme/placni-sistem/>
25. Republika Slovenija, Statistični urad, baza SiStat: dostopno na: <https://pxweb.stat.si/SiStat/sl/Podrocja/Index/88/razvoj-in-tehnologija>

12. VIRI IN PRAVNE PODLAGE

Viri

1. Bajcar, A. Zunanje izvajanje notranjega revidiranja proračunskih uporabnikov v RS. Zagotavljanje skladnosti izvajanja notranjega revidiranja z zahtevami pravnega in strokovnega arhiva. Konferenca izvajalcev notranjega revidiranja proračunskih uporabnikov. 2017. Dostopno na: http://www.unp.gov.si/fileadmin/unp.gov.si/pageuploads/notranji_nadzor/Notranje_revidiranje/Sestanki_NRS/Konferenca_20.10.2017_uporabnikov/BAJCAR_ANJA.pdf.
2. Komisija za preprečevanje korupcije: Sistemsko pojasnilo o nasprotju interesov št. 06262-3/2021/21 z dne 13. 5. 2022, 2022. Dostopno na: https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2022/05/Sistemsko_pojasnilo_o_nasprotju_int.pdf
3. Komisija za preprečevanje korupcije: Sistemsko pojasnilo o prepovedih in omejitvah v zvezi s sprejemanjem daril v javnem sektorju št. 06279-1/2023 z dne 1. 6. 2023, 2023. Dostopno na: https://www.kpk-rs.si/storage/uploads/a1982907-ff71-4d05-839a-f41661abdc5c/Sistemsko_pojasnilo-o-prepovedih-in-omejitvah-v-zvezi-s-sprejemanjem-daril-v-javnem-sektorju-2023.pdf.
4. Ministrstvo za finance, Finančna uprava Republike Slovenije, DOHODNINA - DOHODEK IZ ZAPOSLOTITVE, Dohodki iz drugega pogodbenega razmerja, Podrobnejši opis, november 2025; dostopno na: https://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/dohodnina/dohodnina_dohodek_iz_zaposlitve
5. Računsko sodišče Republike Slovenije, Revizijsko poročilo, Učinkovitost sistema upravljanja javnih zavodov (Številka: 320-3/2017/71, 15. 2. 2021). Dostopno na: https://www.rs-rs.si/fileadmin/user_upload/Datoteke/Revizije/2021/UpravljanjeJZ/UpravljanjeJZ_SP_RevizijskoP.pdf.
6. Vidovič, Z., Milatovič J., Hren, M. *Nadzor nad porabo proračunskih sredstev*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo, 2001.
7. Vlada Republike Slovenije: Priporočila Vlade RS, sprejeta s sklepom Vlade RS št. 00602-3/2017/54 z dne 13. 1. 2022.
8. Republika Slovenija, Ministrstvo za finance, Stališče Urada RS za nadzor proračuna s področja notranjega nadzora javnih financ, Obvezne vsebine pogodbe o oddaji storitev notranjega revidiranja zunanjemu izvajalcu notranjega revidiranja v primeru, ko si proračunski uporabnik notranje revidiranje v celoti zagotavlja z najemom zunanjega izvajalca, februar 2025, (št. 0601-11/2025-1619/3) dostopno na: https://www.gov.si/assets/organi-vsestavi/UNP/Dokumenti/SNNJF/Usmeritve-2025-SNNJF/STALISCE_UNP_obvezne_sestavine_pogodbe_o_oddaji_storitev_NR_zunanjemu_izvajalcu-feb-2025.pdf
9. Republika Slovenija, Ministrstvo za finance, Usmeritve za državno notranje revidiranje. (št. 0601-43/2024-1619), januar 2025. Dostopno na: https://www.gov.si/assets/organi-vsestavi/UNP/Dokumenti/SNNJF/2025-jan_Usmeritve-za-drzavno-notranje-revidiranje-2025/Usmeritve_za_DNR_2024_9-1-2025-sprejeto.pdf.

Pravne podlage

1. Kolektivna pogodba za javni sektor (Uradni list RS, št. 99/24)
2. Kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 18/91-I, 53/92, 13/93 – ZNOIP, 34/93, 12/94, 18/94 – ZRPJZ, 27/94, 59/94, 80/94, 64/95, 19/97, 37/97, 87/97 – ZPSDP, 3/98, 3/98, 39/99 – ZMPUPR, 39/99, 40/99 – popr., 99/01, 73/03, 77/04, 115/05, 43/06 – ZKoliP, 71/06, 138/06, 65/07, 67/07, 120/07, 57/08 – KPJS, 67/08, 1/09, 2/10, 52/10, 2/11, 3/12, 40/12, 1/13, 46/13, 95/14, 91/15, 88/16, 80/17, 80/18, 31/19, 80/19, 97/20, 160/20, 88/21, 136/22, 12/24, 99/24 in 92/25)
3. Kolektivna pogodba za raziskovalno dejavnost (Uradni list RS, št. 45/92, 50/92 – popr., 5/93, 18/94 – ZRPJZ, 50/94, 45/96, 51/98, 73/98 – popr., 39/99 – ZMPUPR, 106/99, 107/00, 64/01, 84/01, 85/01 – popr., 43/06 – ZKoliP, 61/08, 67/08, 40/12, 46/13, 106/15, 46/17, 80/18, 160/20, 88/21, 136/22, 11/23, 99/24, 109/24 – popr., 22/25 – popr., 92/25 in 6/26)
4. Navodilo o postopku izbire kandidatov za predstavnike ustanovitelja in sodelovanje s predstavniki ustanovitelja v organih upravljanja pravnih oseb javnega sektorja s področij

- visokega šolstva, znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, v katerih vlogo ustanovitelja v imenu Republike Slovenije izvršuje Vlada Republike Slovenije št. 007-53/2024-3360-1 z dne 23. 12. 2024; dostopno na: intranetna spletna stran MVZI
5. Navodilo o pripravi finančnih načrtov posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, št. 91/00 in 122/00); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NAVO471>
 6. Navodilo o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Uradni list RS, št. 12/01, 10/06, 8/07 in 102/10); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NAVO507>
 7. Obligacijski zakonik (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1263>
 8. Pravilnik o določitvi posebnih projektov nacionalnega značaja in systemskega okvirja za določitev plač raziskovalcev (Uradni list RS, št. 126/23, 106/24, 80/25 in 17/26); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledNpb?idPredpisa=PRAV15148&idPredpisaChng=PRAV16103>
 9. Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 133/23, 81/24, 51/25 in 95/25); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=PRAV15217>
 10. Pravilnik o kriterijih za določitev dela plače za delovno uspešnost javnih uslužbencev plačne skupine B s področja visokega šolstva in znanosti (Uradni list RS, št. 16/26); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=PRAV16006>
 11. Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 108/13); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11744>
 12. Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS, št. 45/05, 138/06, 120/07, 48/09, 112/09, 58/10, 108/13 in 100/15); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV6653>
 13. Pravilnik o omejitvah in dolžnostih uradnih oseb v zvezi s sprejemanjem daril (Uradni list RS, št. 106/21 in 110/21 – popr.); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV14250>
 14. Pravilnik o pošiljanju podatkov o stanju in spremembah zadolžitve pravnih oseb javnega sektorja in občin (Uradni list RS, št. 3/13 in 2/25); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11086>
 15. Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 133/23, 81/24 in 51/25); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=PRAV15219>
 16. Pravilnik o sklepanju sporazumov o gostovanju med raziskovalnimi organizacijami in raziskovalci iz tretjih držav (Uradni list RS, št. 52/22); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV14616>
 17. Pravilnik o usmeritvah za usklajeno delovanje sistema notranjega nadzora javnih financ (Uradni list RS, št. 72/02 in 97/23); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV4278>
 18. Sklep o preoblikovanju javnega zavoda Akademska in raziskovalna mreža Slovenije v javni infrastrukturni zavod (Uradni list RS, št. 7/23, 124/23, 22/25 in 63/25); <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=SKLE12665>
 19. Sklep o preoblikovanju javnega zavoda Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko v javni raziskovalni zavod (Uradni list RS, št. 67/22 in 105/25); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12671>
 20. Sklep o ustanovitvi javnega infrastrukturnega zavoda Institut informacijskih znanosti (Uradni list RS, št. 86/25); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=SKLE13468>
 21. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Geološki zavod Slovenije (Uradni list RS, št. 114/22 in 6/26); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12666>
 22. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Gozdarski inštitut Slovenije (Uradni list RS, št. 114/22 in 105/25); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12667>
 23. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Institut »Jožef Stefan« (Uradni list RS, št. 102/25); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=SKLE14131>
 24. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Inštitut za ekonomska raziskovanja (Uradni list RS, št. 114/22 in 105/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12669>
 25. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Inštitut za hidravlične raziskave (Uradni list

- RS, št. 114/22 in 105/25); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12668>
26. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Inštitut za kovinske materiale in tehnologije (Uradni list RS, št. 114/22 in 105/25); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12672>
 27. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Inštitut za narodnostna vprašanja (Uradni list RS, št. 114/22 in 107/25); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12673>
 28. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Inštitut za novejšo zgodovino (Uradni list RS, št. 114/22 in 105/25); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12674>
 29. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Kemijski inštitut (Uradni list RS, št. 114/22 in 105/25); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12676>
 30. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Kmetijski inštitut Slovenije (Uradni list RS, št. 114/22 in 105/25); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12677>
 31. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Nacionalni inštitut za biologijo (Uradni list RS, št. 114/22 in 105/25); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12678>
 32. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Pedagoški inštitut (Uradni list RS, št. 114/22 in 105/25); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12679>
 33. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Rudolfovo – Znanstveno – Tehnološko središče Novo mesto (Uradni list RS, št. 42/22, 71/22, 128/22, 132/23, 111/24 in 105/25); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12688>
 34. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Urbanistični inštitut Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 114/22 in 105/25); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12680>
 35. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Zavod za gradbeništvo Slovenije (Uradni list RS, št. 114/22 in 105/25); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12682>
 36. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Znanstveno-raziskovalno središče Koper (Uradni list RS, št. 114/22 in 105/25); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12681>
 37. Splošni akt o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 87/22 in 103/22 – popr.); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV14718>
 38. Uredba o delu plače za delovno uspešnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu (Uradni list RS, št. 109/24, 4/25 – popr. in 34/25); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=URED9259>
 39. Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Uradni list RS, št. 54/10, 35/18, 24/25 – ZFisP-1 in 6/26); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED5312>
 40. Uredba o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ (Uradni list RS, št. 60/06, 54/10 in 27/16); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED3708>
 41. Uredba o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 35/22, 144/22, 79/23 in 16/26); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledNpb?idPredpisa=URED8468&idPredpisaChng=URED9423>
 42. Uredba o kadrovskih načrtih (Uradni list RS, št. 104/25); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=URED9532>
 43. Uredba o plačah javnih uslužbencev plačne skupine B (Uradni list RS, št. 99/24, 109/24, 26/25 in 29/25); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=URED9246>
 44. Uredba o postopkih in pogojih pri zadolževanju in izdajanju poroštev pravnih oseb iz 87. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 2/25); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=URED9035>
 45. Uredba o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih (Uradni list RS, št. 16/09, 107/10, 66/12, 51/13 in 6/15); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED5050>
 46. Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19, 39/22, 132/22 – odl. US, 158/22, 131/23 – ZORZFS, 104/24, 22/25 – ZZZRO-1 in 40/25 – ZINR); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4697>
 47. Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPdve, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22, 54/22 – ZUPŠ-1, 114/23, 136/23 – ZIUZDS in 70/25 – ZUTD-I);

- dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5944>
48. Zakon o fiskalnem pravilu (Uradni list RS, št. 24/25); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO9122>
 49. Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 69/11 – uradno prečiščeno besedilo, 158/20, 3/22 – ZDeb in 16/23 – ZZPri); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5523>
 50. Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2026 in 2027 (Uradni list RS, št. 95/25 in 112/25 – ZJF-K); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO9323>
 51. Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18, 195/20 – odl. US, 18/23 – ZDU-10, 76/23, 24/25 – ZFisP-1, 39/25, 85/25 – ZPJS in 112/25); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1227>
 52. Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 32/25); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8830>
 53. Zakon o plačilnih in javnofinančnih storitvah (Uradni list RS, št. 85/25); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO9034>
 54. Zakon o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 33/11); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6008>
 55. Zakon o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF-C in 114/06 – ZUE); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1597>
 56. Zakon o računskem sodišču (Uradni list RS, št. 11/01, 109/12 in 57/25 ZF); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2550>
 57. Zakon o skupnih temeljnih sistema plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/24); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8826>
 58. Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18, 79/18 in 78/23 – ZORR); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7148>
 59. Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO10>
 60. Zakon o zagotavljanju zemljišč za izvajanje izobraževalnih ter raziskovalnih in razvojnih dejavnosti s področja kmetijstva in gozdarstva (Uradni list RS, št. 36/21); dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8016>
 61. Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (Uradni list RS, št. 186/21, 40/23, 102/24 in 40/25); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7733>